

ان اولياء اللہ لا خوف علیہم ولا هم يحزنون

پنج گنج خاڪي

رسالو

میان خدا بخش فقیر "خاڪي" فاروقی درازی

خاڪي فقير جي روضي جو منظر - درازا شريف

مرتب -

هڪدم حسن "هڪسن" لاڙڪاڻوي

دورو دراز منهنجو ساڳو "سجل" مان آهيان
 آهيان جي ڪاڻ آهيان، نامان هي ڪاڻ نامان
 "خاڪي"

نثار احمد فقير فاروقي
سجاده نشين درگاه ميان خدا بخش فقير "خاكي"
درازه شريف

Scanned By Faqeer
Aamir Ali Darazi

ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون*

پنج گنج خاڪي

رسالو

ميان خدا بخش فقير "خاڪي" فاروقي درازي رح

خاڪي سائين جي روضي سارڪ جو منظر

نيت پم نظر

ترتيب ڏيندڙ ۽ شايع ڪندڙ :-

داخد حسن "مڪسن" لاڙ ڪاڙوي

(حق واسطا سپ قائم)

سال ۱۹۷۲ع

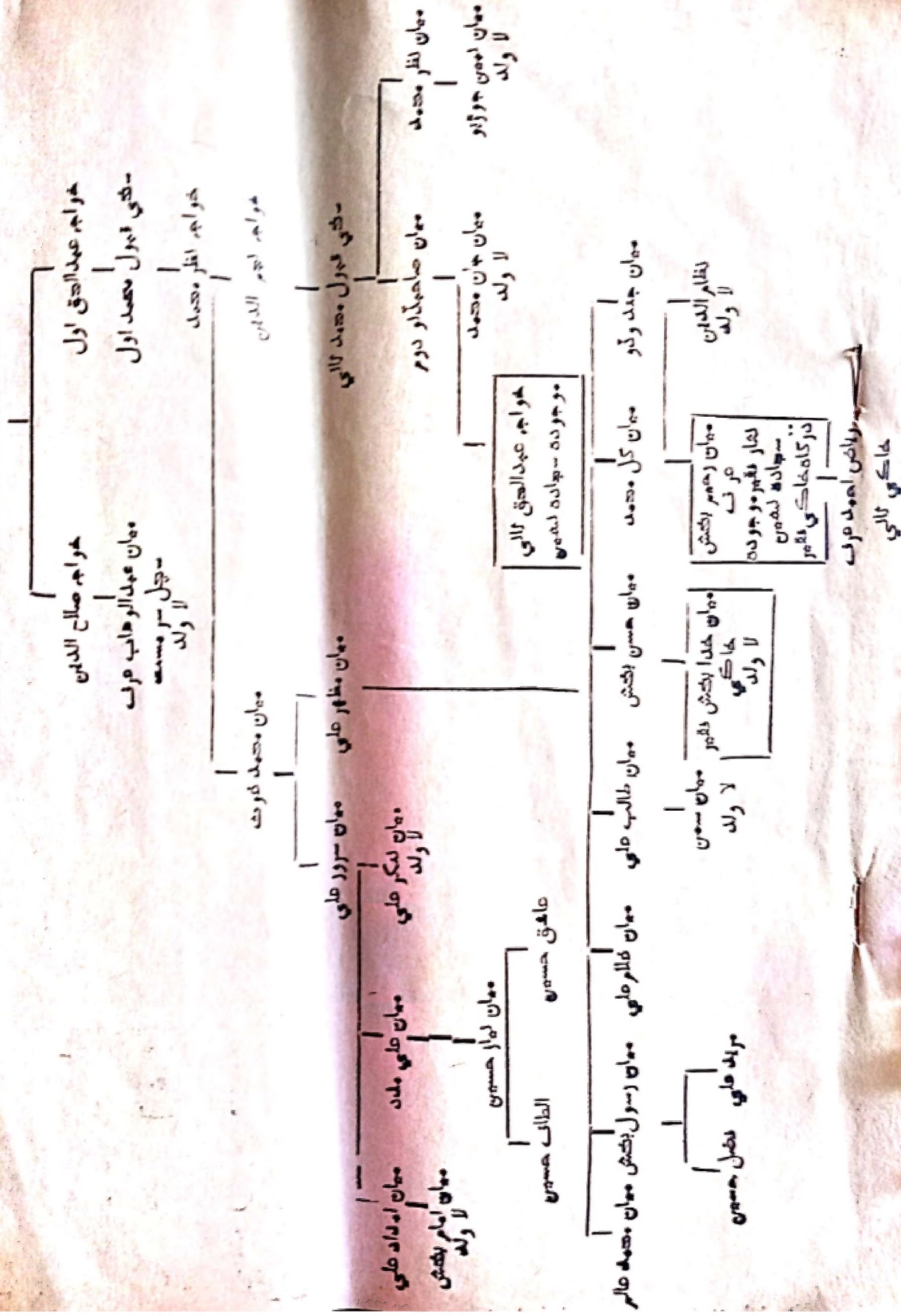
پهريون ڀيرو

تعداد ۵۰۰

محمدي پرنٽنگ پريس لاڙ ڪاڙو سنڌ.

چاپيندڙ :-

مارق اعظمی ۳۷ ہمارے
صاحبزادہ نور احمدی

حال ته منهنجو هيءَ

ميان خدا بخش فقير عاڪي فاروقي درازي هن ۱۹۶۰ع ۾ راهي ٿيو. پاڻ پنهنجي هٿن مبارڪن سان اٽڪل ٻه سو ڪلام ۾ ۱۵۸ ڏوهيڙا صاف صورتخطيءَ ۾ اٿاري، سهيڙي ۽ سموهي رکيا هئا ٿين ۽ فرمايو هئا ٿين (پون ڪي) ته ”منهنجو رسالو اوهان چيرائڻجو ان ڪري باقي ڪم اوهان لاءِ رکيو آهي.“

۱۹۶۶ع ڌاري جيترا به نسخا فقير صاحب جي ڪلام جا هئا لڳا. تن کي اٿارڻ جو ڪم شروع ڪري ڏنم. ڇهه سال مسلسل هوريان ڪي ڏاڍيان ڪم جاري رهيو. آخرڪار سمورو ڪلام اٿاري سموڻ جو سعيو ڪيم. فقير صاحب جي رٿيل ترتيب کي قائم رکڻ لاءِ مون جهڙي اياڻي کي ٿي ههڙا لڳي ويا پر تڏهن به تسڪين ڪين ٿي نيٺ اهو ڏينهن به آيو جو پاڻ مالڪ سائين مهرباني فرمائي مشڪل ڪشائي ڪئي ۽ ڪلام ترتيب مطابق چئن حصن ۾ سهيڙجي ۽ سموهجي ويو.

فقير صاحب جن جو ڪلام سندن ٿي سٺا مطابق هيٺين ريت آهي.

سنڌي - سرائڪي - اردو - فارسي = ڪل				
۱۲۹	۶۰	۲	۲	۱۹۳ =
۱۸۶	۳۷	-	-	۲۲۳ =
۳۱۵	۲۷	-	-	۳۴۲ =
۱۵۰	۱۸	۲	-	۱۷۰ =
۱۵	-	-	-	۱۵ =
۲	-	-	-	۲ =
۱	-	-	-	۱ =
۴	۲	-	-	۶ =
۱	-	-	-	۱ =
۱۵۸	۲	-	-	۱۶۰ =

مٿين تفصيل مان ثابت ٿئي ٿو ته فقير صاحب جن چئن ٻولين ۾ ڪلام چيو آهي. مگر گهڻي ۾ گهڻو ڪلام سنڌي ۽ سرائڪيءَ ۾ ئي چيل آهي.

سندن ڪلام ايترو ته سولو ۽ عام فهم آهي جو ٻار به آسانيءَ سان سمجهي سگهي ٿو. بهرحال آءٌ اڄوڪي ڏينهن تي نهايت محوش آهيان جو پني جي قلت ۽ مالي مجبورين هوندي به مجموعي جو پهريون حصو ۵۵۵ اوست ڀريس ۾ موڪلي رهيو آهيان. اميد ته باقي حصا ايندڙ سال تائين پهچي ويندا.

آء مسٽر لطف الله آزاد ۽ مولانا سعد الله غفاريءَ جو نهايت شڪر گذار
آهيان جن هن ڪم ۽ پنهنجي وٽ ۽ وس آهر پنهنجي مدد ڪئي.

آخر ۾ آءُ نثار فقير فاروقي درازي سجاده نشين درگاه خاڪي سائين
۽ ازباب فقير ميمڻ جن جو دل جي گهرابن سان شڪريہ ادا ڪريان ٿو جن
قلمي نسخن هٿ ڪري ڏيڻ ۽ پنهنجي مدد ڪئي ۽ قيمتي مشورا ۽ معلومات
فراهم ڪري مشڪل ڪم کي آسان بڻايو.

مون کي قوي اميد آهي ته خاڪي سائين جا طالب ۽ مرید هن تحفي
جو دل و جان سان قدر ڪندا ۽ ايندڙ ڇاپن لاءِ گرم ٿيل ڪلام گولي هٿ
ڪرڻ ۽ خاڪسار جي پرپور مدد ڪندا.

والسلام

خاڪسار -

هڪسن لاڙڪاڻو

۲۸ - آگسٽ ۱۹۷۲ع - بروز سومر.

مقدمو

۱- سوانح حيات - حضرت خدا بخش فقير "خاڪي" فاروقي درازي
رحمة الله عليه

بعد حمد و ثنا رب العزت ۽ سندس محبوب و مرغوب حضرت رسالت مآب حضور پرنور - محمد رسول الله صلي الله عليه وآله وسلم - جن جي طفيل هيءَ ڪائنات وجود ۾ آئي ۽ انسان کي تخليق ڪري **اشرف المخلوقات** جو لقب عنايت فرمائي، زمين تي خليفه الارض ڪري موڪليو ويو - هي زمين جو خليفو جڏهن زمين تي وارد ٿيو ته **قالوا ٻلي** جي قول، پنهنجي حقيقت ۽ اصليت کي وساري - وڃان ملڪ جو مالڪ بڻي ويو - اهڙي موقعي تي سچل سرمست طالب کي تلقين ڪندي فرمايو آهي ته :-

ملڪ جا مالڪ ٻيا هن - تون وڃڻون پيئين بڻي

هي ڪنهن هن حال ۾ - توکي وڏو حسنيءَ هئي. "سچل سرمست"

هي جڏهن پنهنجي حقيقت کان غافل ٿي، زمين تي فساد ۽ فتني ۾ ڪاهي پيو ۽ پنهنجي عقل جي گهوڙي جي واڳ نفس سرڪش جي هٿ ۾ ڏيئي، بي اختيار ٿي پيو، تڏهن اهو لازمي هو ته زمين تي رهندڙ (خليفه الارض) کي پنهنجا وساري وڃان ملڪ جو مالڪ ڏيارڻ ۽ کيس پنهنجي اصليت، حقيقت ۽ حيثيت کان آشنا ڪرائڻ لاءِ نبي، رسول ۽ اوتار موڪليا وڃن.

قربان ٿجي ان مالڪ مهربان تان جنهن هڪ لک ٿيو پهر هزار نو - نو نوانوي پيغمبرن کان بعد پنهنجي محبوب و مرغوب حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم کي ختم المرسلين ڪري، زمين تي مڙني جهانن لاءِ رحمت بڻائي موڪليو.

آن مجيد ۽ باري تعاليٰ ٻي فرمايو آهي "ولكل قوم هادي" يعني هر قوم کي هادي ڏنو ويو ۽ ڇاڪاڻ ته پنڪيل اسان جي رهبري، هدايت ۽ رهنمائي جو سلسلو ان ڪٽ ۾ نه ختم ٿيڻ وارو آهي جو آخرت تائين جاري رهندو - اهو ئي سبب آهي جو جڏهن نبين جي اچڻ تي مهر لڳي ويئي تڏهن مالڪ لايزال هدايت جي سلسلي کي جاري رکڻ لاءِ امام، غوث، قطب، ابدال ۽ وڏي موڪلڻ شروع ڪيا، جن جي وسيلي تبليغ - دين، "اطيعوا الله واطيعوا الرسول" هي عاشقانه تلقين جو ڪم جاري ۽ ساري رکيو ويو - اهو اهڙو سلسلو آهي جو ڪڏهن نه ختم ٿي نه ٿو سگهي.

صوفي خدا بخش فقير خاڪي درازي، اولياءِ الله جي سلسلي ۾ هي هڪ مضبوط ۽

محفوظ ڪڙي ٿي گذريو آهي - فقير صاحب، درازن جي مشهور فارو قي خالدران حضرت سچل سرمست سلطان عاشقين جي پونيرن مان حضرت ميان احسن بخش جو فرزند ارجمند ۽ اکيل جو تارو، زمين جو ستارو بڻجي سال ۱۲۹۴ھ مطابق ۱۸۷۶ع تي ناز مان نروار ٿيو. سندس ڄمڻ جي صحيح تاريخ ۽ مهينو معلوم ٿي نه سگهيو آهي، البتہ سال جي صحيح ڏيڻ جو پورو يقين آهي.

۲- ننڍ پڻ چون ٿا ته فقير صاحب ننڍي هوندي ئي صابر، بردبار، سليقہ مند، ذهين ۽ بااخلاق هوندو هو. بالڪٿي ۾ ئي فقر ڏانهن ميل رکندڙ هو ۽ دنياوي ڳالهين کان پري پيو پڄندو هو. ڄمندیئي مٿس سخي قبول محمد ثاني جي نگاهه پيئي ۽ آخر تائين پنهنجي نظر فيض اثر هيٺ رکندو آيو. اهوئي سبب آهي جو فقير صاحب ڪڏهن به فرسوده ڳالهين تي ڌيان نه ڏنو ۽ هميشه طالب الموليٰ ٿي رهيو.

۳- تعليم ميان حسن بخش پنهنجي ساجي ۽ ذهين نينگر کي ڇهن ورهين جي ڄمار ۾ مڪتب داخل ڪرايو. جتي هو پنهنجي هر ڪلاسين کان هميشه اڳرو رهيو. اهوئي سبب هو جو بعد ۾ کيس انگريزي پڙهڻ لاءِ خيرپور ميرس موڪليو ويو. فقير صاحب، اوائل ڇار درجا انگريزي پڙهڻ بعد اسڪول ڇڏي ڏنو. ڇاڻڪاڻ ته پاڻ ٻارنهن سالن جي ڄمار ۾ ئي سخي قبول محمد ثاني (جو سندن نانو به هو) جو دست بيعت طالب ٿيو ۽ ڪافي عرصو مطلوب کان پري رهڻ ڪري اداس ٿي پيو. عشق کيس آند مانڌ لائي ڏني. انهيءَ ڪري تعليم اڌ ۾ ڇڏي ۽ دنيا جا سمورا لڳ لاڳاپا ختم ڪري اچي مرشد جي صحبت اختيار ڪيائين. ڪامل مرشد ته منيڪان ولي مٿس مهربان هو مگر طالب جي هيڏي قرباني ۾ ڪمال محبت جي ثبوت مهيا ٿيڻ بعد ويتر به مهربان ٿي پيو. مرشد سان بي انتها محبت جو ثبوت سندس هن ڪلام مان ملي ٿو.

(۱)

- اسان حاجي شاه سخي دا هون - خون جگر دا پيندا: هون.
 ۱- چل ڪي دم دم در دلبر دي - مک ماهي دا وکيندا هون.
 ۲- مڪا، مدينه، کاشي، گگا - مور نه پند پچيندا هون.
 ۳- سوئي راند-جهن تخت هزارا - من وچ محب پسندا هون.
 ۴- پستي، ويڪي من وچ ماهي - اهندي نال السندا هون.
 ۵- دستين دلبر بي ڪي ساغر - باوليان بره ڏيان ڏيندا هون.

- ۶- شوق دا جامان . پاڪي چريان - در هادي دي نچيندا هون .
۷- خاڪي ذوق الهي وچ ظاهر - سخي سخي ته بليندا هون .

(۲)

- ۱- اسان ملنگي سخيءَ جا آهيون - مت مور نه . پئي ڪي پانيون ٿا .
۲- ڪعبو ، قبلو شاهه درازا - ته دل ته اڏي ته ايوون ٿا .
۳- رام ، رحيم آ قبول محمد - روح تنهن ته رلايوون ٿا .
۴- سهڻل جي سائين اسڪ جو من ۾ - محبت ۾ چچ مچايون ٿا .
۵- ڀرت مان خاڪي ، شاهه سخيءَ سان - مهر ٿيون نيڻ سلايوون ٿا .

... ..

۴- **مشاغل** - فقير صاحب مرشد ولندي پئي - مجاهدن کي لڳي ويو . نماز روزي

حو ته فقير صاحب اصل کان وٺي ئي پابند هو ، مگر مڏهن مرشد مڪمل جي صحبت ۾ طريقت جي راهه اختيار ڪري ۾ ساوڪ حون منزلن مائڻ حو ارادو ڪيائين تڏهن نماز روزي سان گڏ و رد وظائف ۾ چلاڪشي پڻ اختيار ڪيائين -

قاضي نبي بخش شڪارپوري هڪ ملاقات ۾ ٻڌايو ته ” خاڪي سائين ، هڪ ڀيري ڪيترائي ڏينهن جڏهن مرشد جي ڪچهريءَ مان لاڳتو غير حاضر رهيو ، تڏهن سخي قبول محمد ٽائي پنهنجي سرڪچھري ڇڏي اٿي هليو - آخر انهيءَ ڪٽر جي وٺ وٽ اچي بيٺو ، جيڪو سچل سرمست جي روضي مبارڪ جي اتر طرف ، اترئين دروازي کي بالڪل ويجهو آهي . اتي ڇا ڏسي ته خاڪي فقير سولا جي محبت ۾ محو لڳو ٻيو آهي ۾ دنيا و ماڻها کان بالڪل بي نياز ۾ عشق ۾ الوٽ ٿيو ٻيو آهي - پوءِ ته مرشد سائين کيس ٿيڪ ڏئي اٿاريو ۾ چيائينس ته ” اٿي ٻچ ! هينئر هتي ويهڻ جي ڪا ضرورت ڪانهي - هاڻي تون رڃي ريتو ٿيو آهين - هل ته هلي ڪي رهائون ڪيون “

فقير صاحب جسماني طور بالڪل ڪمزور ٿي چڪو هو ڇاڪاڻ ته ان ۾ پاڻي بالڪل بند ڪري ڇڏيو هئائين - ايتري قدر جو خشڪ زبان سان ڳالهائي به نه ٿي سگهيو . آخر سخي قبول محمد سائين پنهنجي هٿن مبارڪن سان کيس قطرو قطرو ڪي پاڻي پياريو - ۾ هن عشق جي اوتار کي ڪجهه عرصي لاءِ وري پنهنجي حال تي ڇڏي ڏنائين - تان حو جڏهن اٿڻ ويهڻ ۾ ڪاٺڻ بيٺڻ جهڙو ٿيو تڏهن ڪمان وٺي وري حاضري ڀرڻ لڳو .

راڳ - ويراڳ - فقير صاحب ابتدائي ڏينهن ۾ پاڻ ڳائيندو هو ۾ عموماً مرشد جي ڪچهريءَ ۾ چونڪي ڏيندو هو - مرشد جي مٿس ايتري ته نظر هئي جو پاڻ

حڏ هن ڳائيندو هو ته مٿان ڪو وڏي ۽ وڏو ڳوٺو به نه ڳائي سگهندو هو. انگري
مرشد جي امر مطابق هميشه آخر ۾ ڳائيندو هو.
چون ٿا ته مني ۽ فقير صاحب ٻچل سرمست جا ڪلام ۽ بعد ۾ پنهنجا ڪلام
(جي سرشد مٿي تعريف ۾ چيا هئا تئين) ڳائيندو هو. مرشد جي لڏائي
بعد ڳائڻ چڏي ڏنائين.

٥- معمولات فقير صاحب جا هيٺيان معمولات هوندا هئا.

١- رات جو هميشه ٻي جي يعني اڌ رات مهل جا ڳندا هئا ۽ پوءِ ٿڌن تائين ورد وظيف
۽ مراقبي ۾ گذاريندا هئا. ان بعد، قضائي حاجت کان فارغ ٿي ته مسواڪ ڪري.
وضو ساري فجر جي نماز ادا ڪندا هئا ۽ پوري گهڙيءَ لاءِ قرآن پاڪ
جو دور ڪري فارغ ٿيندا هئا.

٢- سج اڀرڻ کان اڳ سماع جي محفل لڳرائيندا هئا، جا لڳ-ڀڳ ٻه
ڪلاڪ جاري رهندي هئي. فقير صاحب جن هيٺو پهندا هئا ۽ سماع هلندي منهن سون
۾ ڏيئي دل جي حضور سان ٻڌندا هئا. ايتري قدر جو سماع جي خاتمي تائين ڪنڌ
مٿي نه کڻندا هئا. آخر ۾ حڏن ڪنڌ مٿي کڻي ۽ اکيون کوليندا هئا ته ائين معلوم
ٿيندو هو جڏهن اکين مان رت وٺو اٿائون.

٣- منجهند جو ماني کانئس ڪن پوءِ حڪم سمهي پوندا هئا ۽ گهري ٽنڊ ڪندا هئا
ٽنڊ ۾ ڪو نگهرا نه هوندو هئا.

٤- سج ٻيڻ کان بعد وري محفل سماع ڪرائيندا هئا، جا ٻي ٻن ڪلاڪن کان
وڌيڪ وقت نه وٺندي هئي. اهڙيءَ طرح ساجهر سويلو ماني کانئس وري رات جو
ٻي بجي جا ڳندا هئا.

٥- فقير صاحب جن حڪمت جو مشغلو به رکندا هئا، مگر اهو ڳوٺو ڪري طالبن ۽
مريدن تائين محدود هوندو هو. اڪثر مفت علاج ڪندا هئا ۽ هٿ شفا ايتري ته
هوندي هين جو مريض کي بهرڻ خوراڪ پهچڻ سان ئي فائدو معلوم ٿيڻ لڳندو هو
علاج عموماً ٻه ٽن ۽ ڪشڻ سان ڪندا هئا. ڪڏهن ڪڏهن ته اهڙا عجب ۽
غريب نسخا تجويز ڪندا هئا جو مريض مذاق سمجهي ويسد ئي ڪونه ٿيندا هئا.
مثلاً، هڪ ڀيري فقير صاحب هڪڙي ماڻهوءَ کي سخت بخار جي حالت ۾ چيو ته ”جوهر
جي ٽڪي کائي، مٿان چاءُ جو ڪوپ ٻي، سمهي پٽ“ اهڙي علاج تي مريض
اعتبار نه آندو مگر ڪجهه ۽ ويٺلن مٿس زور ڀري آماده ڪيو. مريض مذڪوره
علاج ڪيو ۽ اسان پاڻ ڏٺو ته ان جو ايڏو تيز بخار هڪ ڪلاڪ اندر لهي ويو.
٦- لباس فقير صاحب جن سياري توڻي اولهاري، مطلب ته هر موسم ۾ سفيد ملعل

جو بهراڻ - بالڪل ويڪرو ۾ ڊگهو - تمام ويڪري ۾ ڊگهي ٿي ڪنهن ٻانهن سان - هر ڪن جي شاوار - پنج ڏر ڊگهي ۾ سوڙها پاڇا - ۾ سفيد مليل - جي دستار ٻارنهن هٿ ڊگهي بهريندا هئا - بهرن ۾ هميشه ڪاري رنگ جو سليبر دوت پائيندا هئا ۾ هر موسم ۾ ساڻي رنگ جي ۾ ڪڏهن ڪڏهن گهڙو رنگ جي چادر پڻ پڙهيندا هئا .

۷- **خوراک** عموماً ٻاڙهي دال ، ڪڻڪ يا جوار جو ڍوڍو - ڪڏهن ڪڏهن چانور پلاءَ ڪري کائيندا هئا - کير هميشه ماهدو پيئندا هئا - گهڻونءَ جو کير ڪڏهن به نه پيئائون ۾ چوندا هئا ته ” گهڻون غلاظت کائيندي آهي . “
 وقتي طور گوشت ۾ مڇي به کائيندا هئا - جڏهن ڪڪڙ کانن جو ارادو ڪندا هئا ته ٽي ڏينهن مسلسل ٻڌرائيندا هئا ۾ ٽڪير ڏيڻ کان پوءِ زمين ۾ پورائيندا هئا - ڪلاڪ اڌ کان پوءِ ڪڍرائي ، انجو گوشت ٻڌرائيندا هئا - چوندا هئا ته ” ڪڪڙ وڃون کائيندو آهي ۾ انهيءَ زهر جو اثر انهيءَ طريقي سان ٿي ختم ٿي سگهي ٿو -
 ٻوڙ ۾ ٻاڙها مرچ ايترا وڃرائيندا هئا جو ٻيو ڪونه اهو ٻوڙ نه کائي سگهندو هو .

۸- **حليو مبارڪ** فقير صاحب جن جو قد پورو ٻنو - رنگ ساداسي - جسم ويڪرو ۾ گورو - رخسار اڀريل - خوبصورت چهرو ، اکيون وڏيون ، بالڪل هرڻ جهڙيون ۾ رت واريون - چپ سنها ، بلڪ وڇولا - پيشاني ويڪري ، هٿ پير ننڍڙا ، نرم ۾ نازڪ - مٿي جا وار ڊگها ۾ ريش مبارڪ چاڙهين ۾ سيني تائين ڊگهي .
 خط نه وٺرائيندا هئا - مڃن جي سنت پاڻ وٺندا هئا ۾ ڏاڙهي مبارڪ به مٿ جهلي ڪينجيءَ سان پاڻ ڪٽيندا هئا - چوندا هئا ته ” مرد جو محمدي چهرو هجڻ کپي تان ته حضور جن سان سڄي نسبت قائم ٿي سگهي . “

مزید فرمائيندا هئا ته - ” اها ئي صورت حضرت عشق جي صورت آهي - حضرت آدم عليه السلام کي به الله تعاليٰ اها ئي صورت ڏيئي زمين تي موڪليو هو .

۹- **خلق** فرمائيندا هئا ته ” بندو تيسرائين مؤن ٿي نٿو سگهي جيستائين پاڻ ۾ محمدي خالق پيدا نه ڪري . “

هميشه آهستي ڳالهائيندا هئا - هيٺ ويهندا هئا - ٿورو کائيندا هئا ۾ ٿوري ننڊ ڪندا هئا - نه ڪنهن کي ناراض ڪندا هئا ۾ نه چڙب ڏيندا هئا - نذر نياز گهري نه وٺندا هئا بلڪ غريب مريدن کي پنهنجي هٿان ڏيندا هئا - جڏهن ڪو مريد يا طالب ڪاڌي جو پڇڻ ايندو هو ته پاڻ هميشه ائين ئي فرمائيندا هئا ته - ” ابا مقاس دال کائيندا سين - درازين کي داڦا جي طرفان دال ئي مليل آهي . “
 مزید فرمائيندا هئا ته ” فقير جي معنيٰ ئي آهي سچ . “

اسان ازل کان ئي سڄي ۾ ڪنهن به ڪم ۾ ڪم ڪري ٿا. فرمايو اٿائون

(۱)

- ۱- سڄي تون ڪم ڪري - اسين مرون ٿا ٻڪ - وو ماهي يارا ...
- ۲- راحت خوشيون ورتا ٿي - دور ٿيا سڀ ڪم - وو ماهي يارا ...
- ۳- ان پائي ويو سمورو ڪسجي - ڏاڍا مليا هن ڏک - وو ماهي يارا ...
- ۴- پائي پيسو به رکيل ڪونهي - نڪي مٽي ڪي ڪم - وو ماهي يارا ...

(۲)

- ۱- نڪو ٻوڙ، نڪو ٻاڙي - ڪيئن سچ تي وڃي ٿاڙي
- ۲- جانور - ڇيڙ، سگهڙاڻ، سارڀون - مور پڇي نالا ڙي ...
- ۳- بخت اسانجو بيحد بچڙو - جڏهن ڪٿي جنهن جاڙي ...
- ۴- ڏک ڪم ڪاڪي سر تي سهي - مگر سان سنگت ٻاڙي ...

فقير صاحب جن سيد جي اڳيان ڪنل هوندا هئا. سيد ڪهڙي به حال ۾ اچي ته هميشه اتي بيٺو استقبال ڪندا هئا. کيس پنهنجي سيرانديءَ کان ويهاري نهايت ادب ڪندا هئا ۽ موڪلائڻ وقت نذرانا ڏيئي روانو ڪندا هئا. چوندا هيا ته ”سيد سردار آهي، چاهي اهو ڪهڙو به هجي حضور جن جي مهل ۾ آهي. اسان سڀ سيد جي طفيل ئي ڪجهه آهيون ۽ سڄي ڪائنات سيد جي صدقي ئي قائم آهي.“ اهڙي طرح پير سن ماڻهن جي بڻ بيحد عزت ڪندا هئا. سواليءَ کي ڪڏهن به خالي نه ڇڏيندا هئا. سچل سرمست جي عرس شريف جي موقعي تي سوين ماڻهو وٺي اچي مهمان ٿيندا هئا، جن ۾ اڪثريت مریدن ۽ طالبن جي هوندي هئي. سڀني کي پنهنجي هٿن سان ننگر ڏياريندا هئا. ايتري قدر جو روزائين جي اڻڌار ۽ سحريءَ جو به باقاعده انتظام ڪيو ويندو هو. جڏهن قراءت موڪلائيندا هئا تڏهن جاجتمندن کي بنا گهر جي پاڙو ۽ زاد راه عناية ڪندا هئا. خاڪسار پنهنجي اکين سان ڏٺو ته فقير صاحب جن هميشه شلوار جي ور مان پيسا ڪڍي ضرورت سندن کي ڏيندا هئا. طالبن کي انهيءَ ڳالهه جي سخت حيرت هوندي هئي ته آخر شلوار جي ور مان هزارين روپيا ڪيئن ٿا نڪرن؟ ڪڏهن ڪڏهن ته بدن جا ڪپڙا به خبرات ڪري ڇڏيندا هئا.

۱۰- طنز و مزاح فقير صاحب جن خوش مزاج ۽ ڪلمڪ طبيعت جا مالڪ هوندا هئا. جيئن ته ڪيئي ديوانا ۽ مستانا فقير، سفر توڙي حضر ۾ هميشه ساڻ هوندا

هئا. ان ڪري انهن جا عجيب و غريب نالا رکي سائن. هڏ بانهه، مڌا ح ڪندا هئا. هڪڙي فقير جو نالو ثابت علي هو. رنگ جو بالڪل ڪارو ۽ مٿو هو بهو ڪار بهر نانڪ جي قل جهڙو هئس. ان تي نالو ئي کڻي ڪاريهه فقير رکيائون. ٻيو فقير جنهنجو نالو فتح محمد هو، سو طرح طرح جا اڏاوتون ڪندا رهيا. ڪاٺيندڙ هو ۽ هرو ڀرو پنهنجي گائڪي جتان لاءِ ٻي سڙا پلٽا هڻندڙ هو. ان جو نالو رکيائون ”قوالي فقير“ وقتي وقتي خاص ڪچهري منعقد ڪري راڳ ٻڌندا هئا ۽ ڏاڍو غوش ٿيندا هئا.

۱۱- سِير سفر جڏهن سخي قبول محمد ثاني ابدي آرامگاه ڏانهن روانو ٿي ويو ۽ سندس فرزند اول ميان صاحبڏنو ثاني جانشين ٿيو ته فقير صاحب ساڳي حب عقيدت ۽ احترام قائم رکيو. جڏهن اڏاوتي سال مسلسل نوڪري ڏنائون تڏهن مرشد سائين مٿن راضي ٿي ٻي پيار مان امر ڪيو ته ”ٻچا، تنهنجي رياضت ۽ نوڪريءَ جو وقت پورو ٿيو ۽ مطلوب ٻڌاڪ جي مهر جا بادل تنهنجي مٿان ٻڙسي چڪا آهن هيئن توکي اجازت ٿي ڏجي ته ڀل آزاد ٿي، وڃي پنهنجي نينهن کي نچاءَ ۽ پاڻ کي پچاءَ. هيئن توکي درگاه شريف کان اولهه طرف ويندي مستونڪ، قلات ۽ پاڳ ناريءَ تائين ملڪ ورهائي ڏجي ٿو، جتي وڃي پنهنجي مرشد جي فيض کي عام ڪر ۽ پنهنجي روحاني حڪومت قائم ڪر.“

انهيءَ امر ٿيڻ کان پوءِ فقير صاحب جن سِير سفر تي نڪتا ۽ سڌو بلوچستان ڏانهن روانا ٿيا. جتي وڃي پهچڻ جي غارن ۽ سوانن پاڻيءَ جي چلا ڪڍيائون. انکان پوءِ پيرچنل شاهه نورانيءَ جي درگاه تي چلاڪشي ڪيائون. هيءَ درگاه جهل مڪسيءَ کان سورنهن ميل اتر طرف آهي. اٺن جيڪو فيض حاصل ڪيائون تنهنجو ذڪر هن ريت پنهنجي ڪلام ۾ ڪيو اٿائون.

(۱)

ٻي نـر چنل شاهه نوراني. تون ته حاضر حال حضوري يار.

۱. توکي لقب مليو ته شهيد يار. تنهن جا چوڏنهن طبق مزدي يار،

تون ته پنجن آل علي دي يار. توکي برهم عطا ڀرپوري يار ...

۲. تنهن هو سئي ميخانو جاري يار. ٻيئي خلق خدائي ساري يار،

آهين عشق سندو ته عطاري يار. ڏئين برهم جو جام طهوري يار ...

۳. سئي تعريفون تنهنجون خاڪي يار. آهئي برهم جو سوالي عشاق يار،

اٿي ڀر پيالو ڏي ساق يار. سراج پنهنجي ئي سموري يار ...

پير چٽل شاه نورانيءَ جي شان ۽ چيل سي حرفي مان ورتل -

الف - آهين آل پنجتن شاه چٽل سردار لا - نور نوراني سٺو محبوب آن مندار لا
 ڀروسو آن ڀر جهلو هيئن سدا هموار لا - ڪرنگهه ڪا عشق جي شاهه سخي ننگدار لا -
 ص - صاحب صبر وارو نرننگي نروار تون - عشق جي امداد آمد الڪ جو اوتار تون
 مشڪل ڪشاموڙهن سندو احمد علي اظهار تون - ڪر عنايت فيض واري برهه جي بردار لا -
 لا - لاله الا الله جي بخشش تن من تار مون - دسدمه هر دم هلي هردي اندر هونگار مون
 راڳ ۽ ويراڳ سر سرود ڏي جهونگار مون - ڪل ڪجان امداديون عشق جو اوتار لا -

فقير صاحب جن مرشد رهبر سخي قبول محمد ثاني هي زير نظر بم ڪافي چلم
 ڪڍيا هئا - مگر مرشد سائين جي اجازت ملڻ کان پوءِ مزيد فيض جي حاصلات لاءِ هر
 درگاه تي ويندا رهيا - انهيءَ ئي سلسلي سان سهد نادر شاهه جي درگاه (جا رتبديري
 ۽ آهي) تي ويا جتي ميان محمد حافظ فاروقي جي مزار مبارڪ تي چلو ڪڍيائون
 جڏهن چلم ڪشي جو وقت پورو ٿيو تڏهن فقير صاحب کي ارشاد ٿيو ته ” بادشاهي
 قبول ڪر يا فقيري! ” تنهن تي پاڻ شڪرائي جو سجدو ادا ڪري دعا گهر يائون ته
 ” بسم الله - اسان کي فقيري قبول آهي ”.

ان کان پوءِ فقير صاحب جن تي ڏاڍيون تڪليفون آيون - ڏاڍا سور سنئون
 هڪ ڀيري پاڻ جڏهن جهل مگسي ۽ هٿا ته وڏيري خان محمد پٽي (جو ڳوٺ - سونهارو
 پٽي تعلقه مبرو خان جو رهاڪو هو) جي قتل جي ڪيس ۽ ڪين ناحق اڏايو ويو -
 ڪيس ۽ جرمي ۽ فقير صاحب تي ڪو به الزام ثابت نه ٿيو مگر فقير صاحب جن انوقت
 ئي ائين فرمايو ته ” ڪيس ۽ الزام ثابت ٿئي يا نه مگر قيد ڪاٺڻ جو پروانو اسان
 کي پهچي چڪو آهي ” آخر ٿيو به ائين - اچانڪ فقير صاحب کي سڏائي پنجن سالن
 لاءِ مڃ بلوچستان جي جيل ۽ امانيو ويو - فقير صاحب لک شڪر انا بجا آندا ۽ فرمايو
 ته ” مالڪ سائينءَ جا لک لائق جو مضرت يوسف عليه السلام جي سنت هن خاصيءَ
 کان ادا ڪرايائون ”

جيل ۽ ” ديوان اسير ” نالي ڪلامن ، ڪافين ، بيتن ۽ ڏوهيڙن تي
 مشتمل هڪ ديوان تيار ڪيائون راقم الحروف اهو ديوان پنهنجي اکين سان ڏٺو
 ۽ پڙهيو - هن وقت اهو ديوان گم آهي - چون ٿا ته فقير صاحب جي هڪ ڀاري
 خلفي عقيدتمنديءَ وچان اهو سڄو ديوان پاڻ وٽ لڪائي رکيو آهي .

- فقير صاحب جن، مڇ جبل ۾ جوڪو پھراون ڪلام چيو - ۽ رهي ھيو.
- حق حقاني حڪم ڄاڻڻ - خلق مٿان ٿيو ھان
- بانڪو ٿي ھت ٻرھ جي بازي - ڪيڏ ڪيڏاڻ ٿيو ھان.
- ۱- لڪ ڪي لائي - ڏک ڏکائي - پاڻ پٺاڻ ٿيو ھان
- شاھنشاھي شغل شھاني - شوق ڇڏاڻ ٿيو ھان.
- ۲- موج محبت من مدامي - مڇ مڇاڻ ٿيو ھان
- نيھن جو ٺاڏ وڃاڻ ٺاڻي - سر سڏاڻ ٿيو ھان.
- ۳- ايڪ ايڪائي آپ اٿاري - آدم سڏاڻ ٿيو ھان
- وڃ ميخاني منڊل مڇاڻي - مٽي وڌاڻ ٿيو ھان.
- ۴- پاڻ ڪي پنھن ما پاڻ تماشا - ڏيئي ڏيڪاڻ ٿيو ھان
- نيرنگ بين نيڪ ٺاڪريءَ جو - نالا نلاڻ ٿيو ھان.

۱- ھتي لفظ ”مڇ“ مان مراد ”مڇ“ جو جبل آھي.

فقير صاحب جن. جبل ۾ ڪافي کان زياده طالب ۾ مريد ڪيا ۽ ان گوشه نشينيءَ ۾ وڌيڪ مجاهدت جاري رکيا، تن جو جڏھن چئن سالن ۾ ٻن مھينن جي مدي کان پوءِ آزاد ٿي ٻاهر نڪتا ته ويتر به مڇا وڌي ويئي. پوءِ ٽن طالبن ۾ مريدن جا سائن لشڪر ڪڍي ھو ادا ھئا.

فقير صاحب جن زندگيءَ جو اڌ کان به وڌيڪ حصو سفر ۾ گذاريو ۽ باقي اڌ مان گھڻي ۾ گھڻو حصو رياضتن ۾ مجاهدن ۾ گذاريائون. مطلب ته گھر ۾ تمام ٿورو وقت گذاريندا ھئا.

بلوچستان کانسواءِ سنڌ ۾ شڪارپور، لاڙڪاڻو ۾ حڪب آباد ضلعن ۾ اڪثر ايندا رھندا ھئا. صرف ھڪ ڀيري طالبن جي دعوت تي ڪراچي ۾ حيدر آباد به ويا مگر پوءِ مسلسل دعوتن جي باوجود نه ويا. ڇاڪاڻ ته ريل گاڏيءَ جي ڊگھي سفر کان تمام گھڻو ڪپھائيندا ھئا. عموماً بيل گاڏيءَ جي سواري پسند ڪندا ھئا.

گھوڙي سواري ڪڏھن به ڪن ڪيائون. چوڻا ھئا ته ”گھوڙي سواريءَ جي ڪري نفس مغرور ٿو ٿئي انھن ڪري اھا سواري فقير کي ھرگز اختيار ڪرڻ نه ڄڳائي.“ پاڻ جڏھن به سفر تي روانا ٿيندا ھئا ته اڪثر ۾ مراقبو ڪري، دعا گھري پوءِ سواري اختيار ڪندا ھئا ۽ سائي چادر ويڙھي جهيل ھئي ويھندا ھئا. جڏھن به ڪنھن طالب يا مريد وٽ منزل انداز ٿيڻ جو بحال ڪندا ھئا ته ان کي اڳواٽ اطلاع

ڪرائيندا هئا ۽ سفر ۾ شريڪ فقيرن جي تعداد جو به پتو ڪونه هئا.

۱۲- مساڪ يا طريقو پاڻ سچل سرمست ۽ سخي قبول محمد ثاني وارو

طريقي تي ئي هيندا هئا. چوندا هئا ته ”اسان قادي ۽ چشتي طريقو اختيار ڪر آهي ڇاڪاڻ ته قادي طريقي ۾ ذڪر، فڪر، رياضتن ۽ مجاهدن جي تعليم ڏنل آهي ۽ چشتي طريقو جذب ۽ مستي ڏانهن مائل ڪري ٿو تنهنڪري اسان سولي جي عشق انهن ئي طريقن کي حقيقي عشق جو رهنما اصول ڪري ورتو آهي“

پاڻ نقشبندي طريقي کي عشق جي راهه ۽ ڪفر ۽ بون سڏيو اٿائون. فرمائين ٿا:

نقشبندي ئي هنڙي هلڻ — ڪفر ۽ آهي اهو به پوڻ

عشق الله جي بنا جيئن — ڪوڙي ٻي آ ڪار. وٽ راهه رلي هڪو

سندن مطلب نقشبندي طريقي کي نندڻ نه آهي بلڪ مطلب هي آهي ته عشق راهه ۾ ڳڙن سڳڙن جون ڳالهيون يا لطيفا ڪمائڻ ۽ انهن تي عمل پيشا ڪرڻ آهي سڀ هوش ۽ عقل جون ڳالهيون آهن. مگر حضرت عشق کي هوش ۽ عقل — ڳالهين يا اٽڪل بازين سان ڪوبه سروڪار ڪونهي. سچل سرمست انهيءَ ساڳئي خيال کي هن ريت ڏيکاريو آهي.

زهد، طاعت تي عبادت — ترڪ نقولي — تجل

نينهن نه گونسار نسيبي — عشق ڏاڍا ڏاڍا عمل

۱. سر سولي منصور شه ڪون — عشق ٿا ڪيتا قتل هيئي هو ڪجهه بره هيئي — اور تان خامان خلل
۲. بچو ڪنهن ٿا هجر ڇاڻين — هجر ٿا هيئي وصل — سمجهه ٿا تون گهن ڪي آيون، عشق ڪون روز — از
۳. سر زمين دي ظاهر ٿيون — بره ڏا مارين طبل — آ اٿان سالڪ سچاڻين، اولون اڻا اصل
۴. عشق عالي هي امانت، پئي موقوفي سڀ مثل — زيب پئي سڀ ذبح ٿين، عشق سچل هي آجهل

(۲)

مين تان ڪوئي خيال هان — ليسان نال خيال دي

۱- زهد، عبادت، طاعت، تقويٰ — اي ٻي ڪم ڪمال دي ...

۲- اصل آهي آگاهه نين — جو عاشق ش — ڪمال دي ...

۳- ”سچل“ سچ ڪر — نين ظاهر — الا ڪاڻ قتال دي ...

روح فقير ساڳي خيال کي هيٺين لفظن ۾ ادا ڪيو آهي.

نڪا سڌ سمهڻ ۾، نڪو جاڳڻ ۾ جس،

نڪو خبر ڪڍڻ ۾ — نڪي روئڻ ۾ رس،

ڏاني ذڪر زباني، اهو به اوري ڏس،

من جو سر شد پس، ته روح ملين روح الله سان.

اهڙيءَ طرح مراد فقير به پنهنجا خيالات هنریت بيان ڪيا آهن .

زاهد زور رکي ظاهر ٿي - باطن ڪنهن بيڪانا ،

پار سائين دي پردي - جنهن ڪون سمجهي ٿا نادانا ،

ڏينهن دا انڌا مول نه ڏيکي ، دوست وسي هم خانان ،

پير مغان دي مجلس باجهون ، هار ڳيا جيوانا ،

”موتوا“ مورڪ مول نه ٿوي ، ڪنار ڏونهين جهانان ،

يار مراد مابا ميخاني ، شڪرانا صد شڪرانا ،

هاڪي فقير جو مسڪ مرشد جي طريقي تي حل ۾ سڀ ڪجهه مرشد کي سمجهڻ ٿي آهي . هو ايتري قدر به فرمائي ٿو

۹۲ ۵۹ ۶۲ ۲۱۳

محمد ، مهدي ، نبي ٿيا درازا - منجهان مهر محبت مورا ڳيءَ نياز

۱- اڏيا جنهن آڏاڻا ، سچا عرش ٿاڻا - قبال پلصرا تون ، طور سينا ، غمازا

۲- قائم قرب ڪافيون ، وزن جت معافيون - گناهي ، سزائي ، سخيءَ شهبازا ،

۳- ڏنو خوف نه خطرو ، وندي عشق بکرو - سخي ٿيو سچ ، راحم رب رازا

۴- جنهن منهن موڙيا ، دهي دٿيءَ پوڙيا ، قاروني ، ڪساڪي ڪندا پوءِ ايلازا

۵- عمر يار احمد ، گاديءَ جو هو محمد - انهن جو آهي هت ، گاديءَ دمسازا

۶- سپاڻا ٿي سمجهو ، اما هو نه منجهو - هاڪي يار ظاهر - مالڪ آه ترازو .

فقير صاحب ، مرشد جي ٽڪڙي (درازن) کي سڀ ڪجهه سمجهڻ ٿا ۽ عددن جي وسيلي ثابت ٿا ڪن ته - ”محمد“ جا عدد ۹۲ ، ”مهدي“ جا ۵۹ ۽ ”نبي“ جا عدد ۶۲ . ڪل ٿيا ۲۱۳ - اهڙي طرح ”درازو“ لفظ جا عدد به ۲۱۳ ٿين ٿا . فرمائن ٿا ته ”سڀ ڪجهه سندن مرشد ٿي آهي ۽ ”درازو“ حضرت محمد صلعم جن ۽ ”مهدي آخر زمان“ جي ٿي گادي آهي جا حضرت عمر فاروق جي معرفت سان قائم ٿي آهي ، جتي پلصرا ۽ طور سينا پڻ آهي . جتي ڏوهه ۽ ثواب ما فبصلا به ڪيا وڃن ٿا جيڪو به انهيءَ حقيقت کان منهن موڙيندو ، اهو پيسائيءَ ۾ پاڻ کي پوڙيندو“ .

۱۳- طالب ۽ مرشد فقير صاحب جا مرید ته لکن جي تعداد ۾ ٿيندا مگر طالبن جو تعداد سون ۾ ٿي ٿيندو . هتي صرف انهن طالبن جو ذڪر ڪيو جي سندن رهبري ۾ نظر فيض اثر هيٺ رهي ، سلوڪ جون منزلون طي ڪري عشق جي واديءَ ۾ وارد ٿيا .

(۱) غريب شاه :- هي سيد سگورو جهل مگسيء جي اولهه طرف چئن ميلن فاصلي تي ڳوٺ سارنگائي جو رهاڪو هو. فقير صاحب سان صحبت اختيار ڪري ٿي پيو. پوءِ مرشد جي امر مطابق ڪوئٽه ڏانهن روحاني راج قائم ڪري انهن وصال ڪيائين.

(۲) سيد ڪرم شاه عرف مصري شاه :- فقير صاحب کان فيض ياب ٿي، مجذوب سالڪ ٿي ويو. سندس مقبرو شهدادڪوٽ اسٽيشن جي اوڀر طرف، هزارن عقيدت مندن لاءِ زيارت جي آماجگاهه آهي.

(۳) خان فقير پٽي :- مرشد کان فيض حاصل ڪري - سندن ٿي امر مطابق منڪ چڙيون هليو ويو ته وري نه آيو.

(۴) سالار فقير ڪنگو ۽ (۵) تڳيل فقير هيمن :- هي ٻن ساوڪ جا صاحب ٿي گذريا آهن.

۱۴- شاديون ٿي شاديون ڪيائون مگر اولاد ڪين ٿين - پاڻ چتل شاه نورانيءَ تي نرين اولاد لاءِ سوالي ٻڌ ٿيا - جنهن جو ثبوت چتل شاه نورانيءَ جي تعريف ۾ چيل ٿيو اڪريءَ مان هن ريت ملي ٿو.

ع- اچي در ڪجان سڀ دلين جا سوال مون ،

آل نا اولاد مون کي - ڏي نيڪ فرزند ٻال مون ،

ڏاڍو ستايو آزماني - بيش ٿي سڀ حال مون ،

هاڻي اٿي ڪر ٻال مون سر - ڀرم جا پوتار لا...

حيثو ٿيڪ اولاد لاءِ دعائون به گهرندا رهيا - مگر الاهي امر آڏو ڪنڌ جهڪائي لا ولد ٿيڻ تي ڪڏهن به مايوس نه ٿيا.

۱۵- انتقال پرملال فقير صاحب 20 رمضان المبارڪ 1379 هجري مطابق 19 مارچ 1960 عيسوي

روز چنڇر هن فاني دنيا مان بقا جي ملڪ ڏانهن راهي ٿيا. پاڻ ڇهه مهينا اڳوات راقم الحروف کي فرمايو هئائون ته ”ابا، هاڻي هي چولو پراڻو ٿيو آهي، اهو مٽائي ٻيو پائيو“ ساڳئي وقت اهو به ٽاڪيڊ ڪيائون ته 20 رمضان شريف تي مون سان شهدادڪوٽ ۾ ضرور اچي ملجو ۽ اها ڳالهه هرگز نه وسارجو.

ارباب فقير هيمن جو هر وقت خاڪي سائين جي حاضريءَ ۾ رهندو هو، تنهن روايت ڪئي ته ”هڪ ڀيري خاڪي سائين وصال کان تقريبا ۳-۴ مهينا اڳ جهل مگسيءَ

۽ به ساڳيائي الفاظ ورجايا ۽ چيائون ته ”هي پراڻو دورو جائي ستت ئي مڙئو“ اهي لفظ ٻڌي علي مردان فقير سارنگاڻي روئي ڏنو ۽ عرض ڪيائين ته ”قبلا اهو وري ڪهڙو قهر ٿا ڪيو، اسان توهان جو ڏک ڪيئن ڏسي سگهنداسون، خدا جي واسطي پنهنجو ڏک ته نه ڏيکارجو“. تنهن تي فقير صاحب ڪلهي ورائيو ته ”چڱو ابا، جي تون اسان جو ڏک نه ٿو ڏسي سگهين ته تنهنجو ڏک اسان ئي ڏسنداسون“.

آخرڪار ٿيو به ائين، علي مردان فقير، حاڪمي سائين کان اڳ ۽ ئي وصال ڪري ويو ۽ فقير صاحب جو قول پورو ٿيو. فقير صاحب جن جي وصال کان ڪجهه ڏينهن اڳ سندن سڳو سوت ميان نثار فقير فاروق روئي رهيو هئو ته حاڪمي سائين جن کين دلداري ڏيندي چيو ته ”ادا“ روئين ڇو ٿو، مان ته هر دم توهان کڏ آهيان ۽ هوندس“ ٿوري دير بعد وري پڇيائونس ته ”ادا“ اوهان جي گهر ڏانهن ته اميد واري هوندي؟ نثار فقير هاڪار ڪئي. تنهن تي فقير صاحب جن فرمايو ته ”ادا، اوهان غمگين نه ٿيو، اسان نئون چولو پائي وري اٿاهون نروار ٿينداسون“ آخر ٿيو به ائين سندن انتقال کان پوري هڪ مهيني بعد يعني ۲۰ شوال ۱۳۷۹ هجري تي نثار فقير جي گهر ساڳي صورت وٺي فرزند ارجمند تولد ٿيو ۽ رياض احمد نام ڌارايائين. کيس حاڪمي سائين پيا سڏين.

نثار فقير روايت ڪئي ته ”سندم گهر جڏهن اميد واريءَ جو پنجون مهينو شروع ٿيو ۽ ٻار چرڻ ڀرڻ لڳو ته انهيءَ ڏينهن کان حاڪمي سائين ان کائڻ ڇڏي ڏنو ۽ مريدن کي ٻڻ ڇوڻو هو ته ”ٿورو پري ٻيهي ڳالهائو، جو اوهان جي وات مان ان جي ڏپ ٿي اچيندو“.

۱۶- وصيت فقير صاحب جن آخر ۽ سڀني طالبن ۽ مريدن کي سڏي وصيت ڪئي ته ”منهنجي ٻڳ جو وارث ادا نثار آهي. اوهان کيس منهنجو جانشين تسليم ڪندا“

۱۷- ڪرامتون فقير صاحب جن عموماً پاڻ کي لکائيندا هئا ۽ سوالين کي اڪثر اوقات سهڻي طريقي سان ٿاري ڇڏيندا هئا. پاڻ فرمائيندا هئا ته ”مون کي اهڙن مريدن ۽ طالبن جي حال تي نهايت افسوس آهي جي هميشه زال، آل ۽ مال جا سوال ٿي اچن ٿا ۽ ڪڏهن به حال جي طلب ڪين ڪئي اٿائون“ مزيد فرمائيندا هئا ته ”اسان کي زالن، پٽن ۽ پيسن ڏيڻ جا ليڪدار آهيون ڇا؟“ حال“ ڪبي ته حاضر آهيون، جي ”قال“ ڪبي ته ڪوشش ڪريو.

ايتري لڪ هوندي به فقير صاحب کان ڪن موقعن تي اهڙيون ڪرامتون ظاهر ٿيون جن جو چوڏهين صديءَ ۾ تصور به نه ٿو ڪري سگهجي.

(۱) هڪ ڀيري ڳوٺ سنج پٽيءَ ۽ ٿاڪ منجهند جو جيئن فيض محمد ڪنڀار جي د تي پهتا ته پٽي زال مڙس ڏيکڙ ڪئي بيهي رهيا. جي، ”خبردار، جي اسان جي درڪان اندر ٿا آهيون. اسان هن عمر تائين بي اولادي آهيون ۽ اوهان جو مرشد نه ٿا سڏايون“ فقير صاحب جي ٻار ٻار سمجهائڻ تي به هو باز نه آيا ۽ چوندا رهيا ته ”اوه ته ڳوٺ کان سواءِ به هڪڙهن مڙيو آهي؟ آخرڪار گهڻي تنگ ٿيڻ بعد فقير صاحب فرمايو ته ”فيض محمد! هينئر اسان کي ڇڏ، هي ايندڙ سال جوئي جي جهوليءَ ۾ پٽ نه هجي ته پوءِ اسان کي نه ڇڏجانءِ“.

آخر ٿيو ته ائين ۽ پوري ٻار هين سڀني فيض محمد جي گهر پوڙ هائپ ۾ پٽ پيدا ٿيو جو اڃا تائين حيات آهي.

۲- ارباب فقير سمن روايت ڪئي ته ڪمڻ فقير ولد جمعدار ٿوڻو شيخ کيس ٻڌايو ته ”خاڪي فقير اڃا نوجوان هو ته اسان جي ڪوه جي جهلڻ تي ويهي هڪ چاٽو ڪڍيو هئائين ۽ ان کان پوءِ اڪثر ڪوه تي وهنجڻ ايندو هو. هڪ ڀيري معمول مطابق آيو ۽ بابا کان مٿي ٿيل گهر يائين ۽ نار ۾ ڏاند ٻڌڻ لاءِ پڻ چيائين. بابا، نار ۾ ڏاند ٻڌي، ڪوڏر ڪٽي ۽ واهوندا ڪولڻ ويو. گهڻي دير بعد نه ڇڏهن ڪسيءَ ۾ پاڻي نه آيو ته مجبور ٿي واپس وريو. اڃي ڇا ڏسي ته ڏاند به وهي رهيو آهي، لوتيون به ڀريون پيون اچن مگر نيسر مان پاڻي هيٺ وهي ٿي ڪين ٿو. ان هوندي به فقير صاحب نيسر هيٺان ويٺو مٿو پيو مهتي. بابا، نيسر جي مٿان پهر ڇا ڏس ته، پاڻي نيسر جي هڪ طرف کان وهندو پيو اچي ۽ هيٺ ڪرڻ کان اڳ ۾ ٿي پٽي طرف کان واپس وهندو ڪوه ۾ پيو ڪري. اتي فقير صاحب کي عرض ڪيائين ته، ”سائين اوهان خالي مٿو مهتي رهيا آهيو پاڻي ته هيٺ وڃي ڪين ٿو.“

ايترو ٻڌندڻي فقير صاحب نيسر ڏانهن نظر ڦيرائي ۽ ڪلندي چيائين ته ”مار، مان به جوان ته مٿو پڇيئي ڪو نه ٿو ٿو“ آخرڪار نيسر ۾ آگر سان لهڪ ڪڍيائين ته پاڻي هيٺ وڃڻ لڳو.

۳- باغ فقير مڱڻهار ساڪن درازا شريف، ٻڌايو ته، فقير صاحب اڃا نوجوان هو ته هڪ ڏينهن به انب ڪٽي ابل واه تي آيو ۽ چوڪڙن کي سڏي چيائين ته ”مان پاڻيءَ ۾ هي، پٺو اڇلجان ٿو جيڪو ان کي پڪڙيندو آءُ ان کي هي انب انعام ڏيندس“ ائين چئي پٺو اڇلايائين، پاڻيءَ ۾ پوڻ سان ئي پٺو اوڀار وڃڻ لڳو چوڪڙن کيس پڪڙڻ لاءِ ڏاڍا وس ڪيا، نيٺ ڪناري تان پڇندي جيئن ان جو اڳ وٺڻ ٿيڻ پٺو اڳ کان به اڳرو. آخرڪار گهٽ تائين ڊوڙي ڊوڙي

واپس آيا. فقير صاحب چو ڪرن کي مايوس ڏسي فرمايو ته ” ٻئي جو ٽڪر گهڻو جيڪو انسان کان زور ان زور ڳوٺ ڪٿي ٿو وڃي. ڇڏو هاڻي ڏسو ته آڻ ڪيئن هتي ئي ڳولي ٿو لھانس ۽ ايترو چئي ڪناري تي ويهي آگر سان پاڻي ۽ گول دائرو ڪڍيائين. تان جو ٻي ٻئي منٽ ان جاءِ تي پاڻي چڪر کائيندو رهيو ۽ آخرڪار اهو ئي ٻنهي انهيءَ هنڌ ان ٻاهر نڪري ويهي رهيو.

(۳) فقير صاحب جي همشير ه کان روايت آهي ته ” هڪ ڀيري فقير صاحب ٻاهر ويل هو ته جوڻو فقير ٻه من ڪڻڪ جا مون وٽ امانت طور رکي ويو ۽ ايترو به چئي ويو ته مڪنهن ماڻهوءَ کي کيس ويهه رپيا قرض ادا ڪرڻو آهي، سو جڏهن اهو ماڻهو آيو ته کيس ان وڪڻي ادا ٿي ڪندو اچا ٻي ٽي ڏينهن سس گذريا ته فقير صاحب گهر ۽ آيو ۽ اچي بکن پاسو ڏٺو. ٻه ڏينهن ساندھ رک ڪائڻ بعد فقير صاحب ڪمري مان ٻاهر نڪري چوڻ لڳو ته ” ادي ڪهڙو سبب آهي جو اسان جو روزگار بند ٿي ويو آهي؟ مون ورائيو ته ” ادا، جيئن الله جي مرضي“ تنهن تي پاڻ چيائين ته ” الله پاڪ ته سامهه سو پلو ئي هر انسان کي روزانو رزق موڪلي ٿو ڏئي. اها الله جي مرضي ناهي البت تنهنجي مرضي ضرور آهي“ ايترو چئي، منهنجي ئي ڪمري ۽ ڳولا ڪندي وڃي انهيءَ پوريءَ تي هٿ رکي پڇيائين ته ” هي ڇا آهي؟“ ادا، اها ڪڻڪ آهي، جوڻو امانت طور رکي ويو آهي. اها وڪڻي ويچارو قرض لاهيندو.“ مون ورائيو. اهو ٻڌندي ئي فقير صاحب چيو ته ” ادي اڃا الله ڏي ٿي ڏوهه ڏئين، الله ته رزق موڪلي ڏنو آهي. ڀلا جيستائين اهو نه کپندو تيستائين ٻيو ڪيئن ڏيندو؟ جوڻي کي کپن پئسا، سو پئسا ان کي ملندا.“ ايترو چئي اڌ ڪڻڪ وڪري لاءِ ۽ اڌ پيسائي لاءِ موڪلي ڏنائين. جڏهن اهو ان کٽو ته پوءِ اسان وري ڪڏهن به مک نه ڪائي ٿورن ڏينهن بعد جوڻو آيو ته ادا کيس ويون جي بجاءِ ٽيهه رپيا ادا ڪيا. هو ڏاڍو خوش ٿيو ۽ دعائون ڪندو هليو ويو.“

هو نٿن ته فقير صاحب جي ڪرامتن جا ڪيترائي مثال موجود آهن. مگر

اهل دل جي ڄاڻ لاءِ اهي چند مثال ڪافي آهن.

۱۸- شعر و شاعري

فقير صاحب جن هي شاعريءَ تي صوفيانہ رنگ غالب آهي ۽ ائين ٻيو معلوم ٿئي ته سندن شاعري سچل سرمست جي تخيل ۽ نظريات جي بالڪل ويجهو آهي. ساڳيو تخيل، ساڳيو پرواز ۽ لڳ ڀڳ ساڳين نڪتن جي ابتار ڪيل آهي. سندن ڪلام جي مکيه خوبي هيءَ به آهي ته سندن ڪلام خصوصي طور چئن عنوانن تي مشتمل آهي ۽ تمام ٿورڙا ڪي متفرقه عنوانات موجود آهن جن جو

ذڪر پڻ ڪيو ويندو. سندن ڪلام جا خصوصي عنوان هن ريت آهن :-

(۱) همه اوست (۲) تلقين (۳) فراق (۴) تهریف.

هائڻي هر عنوان تي الڳ الڳ روشني وڌي ويندي ته جيئن پڙهندڙ کي هر عنوان پنهنجي انداز ۾ آسانيءَ سان سمجه ۾ اچي.

(۱) همه اوست :- تصوف جي هن نظريي جو باني شيخ اڪبر محي الدين ابن عربي هو جو ڇهين هجري صديءَ جي وچ ڌاري اسپين ۾ پيدا ٿيو. همه اوست کي عربيءَ زبان ۾ ”وحدة الوجود“ سڏيو ويندو آهي. هن بزرگ وحدة الوجود جي سمجهاڻي هن ريت ڏني آهي ته ”خالق ۽ مخلوق هڪ ئي وجود آهي ۽ لا اله الا الله خود ٻڌائي ٿو ته الله جو ڪو به غير نه آهي. وڌيڪ فرمائي ٿو ته سڄي تو حيد به اها ئي آهي ته وجود اڪبر کان سواءِ ٻيو ڪو نه وجود تسليم نه ڪيو وڃي. معراج جو واقعو خود انهيءَ ڳالهه جو پڪو ثبوت آهي جو حجاب دور ٿيندي ئي ”وجود“ ۽ ”ممڪن“ هڪ ٻئي سان ”قاب قوسين“ کان به ويجهائي ويا.

مذڪوره نظريي کي ڪيترن ئي بزرگن ۽ صوفيا ڪرام پنهنجي پنهنجي انداز ۾ ظاهر ڪيو آهي. جهڙوڪ منصور حلاج - ”انا الحق“ يعني ”مان خدا آهيان“ جو نعرو هنيو ۽ اهڙي طرح حضرت بايزيد بسطامي پڻ ”سبحاني ما اعظم شاني“ جو آواز بلند ڪيو. شاه عبداللطيف به پنهنجي ڪلام ۾ ڪيترن هنڌن تي همه اوست جي نظريي جو اظهار ڪيو آهي. مثلاً :-

ٻڙاڏو، سو سڏو ورائيءَ جو جي لهين،

اڳهر هئا گڏ، ڀر ٻڌڻ ۾ به ٿيا. شاه

- چل سرمست انهيءَ ئي نظريي کي هن ريت بيان فرمايو آهي :-

ظاهر ڪر آءُ - مينهن توڻي باطن ۾،

پاڻ اهوئي پاڻ - جنهن وسي سان وس ٿئي. سچل

خاڪي فقير همه اوست جي نظريي جي ايتار پنهنجن لفظن ۾ هن ريت ڪري ٿو.

الله، آدم آءُ حرف هڪوئي - الفان الف الهي هي

۱- ب، ت صورت ساڳيا - اظهر موج ملاحي هي،

هر ڪم دي وچ ”لا تهرڪ“ - ڏوهي نات گناهي هي.

۲- آبي آب، اٺ، اٺ اپنا - پرتان پرت پناهي هي،

هر هنڌ، هر جا، ظاهر باطن - هر ڪس تر تلاحي هي.

۳- عيش، عشرت، وحدت، ڪثرت - هر وچ صلح صلاحي هي،

اسم، صفت وچ صاف ثناگر - محبت موج مداحي هي.

” عليٰ ڪل شيءٍ محيطٌ “ ۽ ” حق “
 صاحب سوئي سپاهي ۽ هي
 نوري ، ناري ، هندو ، مسومن
 ۽ اڪي ڪڇ ڪلاهي ۽ هي .

- ۱- آدم تي ميان آيو سي . ڪولو غلام سڏايو سي .
- ۲- مين نيايا جيڪي هي سارا . اپني ڪيتي ڪرڪي پسارا .

(۱)

من رگويم دم بدم ، اثبات دم هو الله . انالحق دم زلم - كلمات دم هو الله
 ۱- مطالب - مطلوب ام ، پير ، مذن مشهور رام ،
 برسات پير - پير لکم ، عشقات دم ، هو الله .
 ۳- عرش من آحيالتم ، مکالم ، لاحدم ،
 سهر کردم در جهان ، حالات دم ، هو الله .

(۲)

لکنتو اهو غين جو ، آهي اولده انڌوڪار ،
 لاخير في عبيدي ” چوي ٿو سردار ،
 عاڪي انهيءَ ڳالهه سان ، ڪري ڏس تڪرار ،
 پوءِ بيشڪ سر اسرار ، آهين نڪتي دور ڪئي .

فقير صاحب جن همداوست نظارتي جا ايترا ته قائل آهن جو تلقين ، فراق ۽
 تعريف جي ڪلامن ۾ به ساڳئي نظارتي جا اهم لکنا بيان ڪندا وڃي ٻار پيا آهن .

۲- تلقين طلب ڪي تلقين ڪندي ، راهه هڪ طرف ٿا ٻڌائن ته ٻئي طرف وري راهه
 جي عطرن کان آگاهه ٻڌ ڪن ٿا ۽ ” من عرف نفسه فقد عرف ربه “ جي راز ۾ رمزن
 کان هن ريت باخبر ڪن ٿا .

(۱)

بقائي دا بڪل وڳڙا - نظاري نينهن نروارا
 صفاتي معاف ، صافئون صاف - تن طواف اختيارا .

- ۱- سانگان نون چوڙ ، پيائي ٻوڙ - ڏئي سڀ ٿوڙ در جاتي

حلا جسم ، چڙا اسم - متا قسم - صفاتي .

ظاهر ذات ، برسي بات - ٿي اثبات - اوقاتي ،

شدم ڪلال - شدم جمال - شدم جلال - جنسارا...

١- خورش خوشی دی ئی نه تنهین کون - سرت دی نال سنپالین تون .
 ٢- شهنشاهی شان دا کاذا - دم دم وچ تنهن ڊالین تون .
 ٣- " هو " دی بحر دا پاڻي ئی کر - جگ جگ تنهن نال جالین تون .
 ٤- وحدت ویر وریاسی بن کر - ویرای تنهن دا نکالین تون .
 ٥- خاک کی پکی مهمان هئی دم دا - پیوند ئی تنهن نالین تون .

هي ته، هو سرائڪي ڪلام جنهن ۾ فقير صاحب، طالب ڪي پاڻ سڃاڻڻ، حق سڃاڻڻ
۾ منزل مقصود مائٺ کان اڳ، دڳ پنڌ کان خبردار ڪري، مطلوب هجڻ جو پورو
حق ادا ڪيو آهي. اهڙي طرح سنڌي ڪلام ۾ انهيءَ کان به وڌيڪ طالب ڪي،
هن ريت تلقين فرمائين ٿا.

(3)

امر کی آڈ واپس (جی) - تان سڈا ئج نا فقیر .

- ۱۔ تد بیران جاں ھکا نقدیران - دلبر ٹچ تون نا دلگیر
- ۲۔ لعنت، رحمت ھکا پانٹج - شیخ سڈاٹج نا تون پیر
- ۳۔ جاں شکر، غم، فکر ھکوٹی - منو، کتو ھک پاٹی، کبر
- ۴۔ ھندو، مؤمن حال ھکوٹی - سپ صوفی ھن ھک سریم
- ۵۔ خاکی نوری نظر ھکوٹی - شاہ، گدا تان ھک امیر

(-)

يا ڪي پير و اڳ ئي آهي - پر جي خاص ڏينهار ٻن خيال
 ٻڌ ٻيا سڌ نه پوندي - ڇڏ دنيا، ٻال ۽ مال
 ڪاٺ، پيش انهي پايي - ڇڏ - آرام - حلال
 نڪري نانگو ٿي - ڇڏ - جوءَ - جنگل
 خاڪي انهيءَ حال، حال - پرائيج پر پير پر پير سان .

مطلب ته طلب کي راضي رهن - صبر اختيار ڪرڻ - غم ۾ خوشيءَ جي فرق
منائڻ - دل مان دوئي ڪڍڻ ۽ صلح ڪل جو سبق جنهن پيرائي ۾ فقير صاحب ڏنو
آهي سو ڏيکاري ٿو ته پاڻ دنيا جي جهيڙن جهيڙن، رڳڙن، ٺڳڙن، وير ۽ وزوٽ
کان بالڪل بيزار ۽ آزاد هئا. پاڻ صلح ڪل جا علمبردار ۽ باصفا صوفي هئا.
خاص ڪري، امر کي آڏو نه اچڻ جي تلقين فرمائي، فقير صاحب پنهنجي ولايت
جو پاڻ ئي پتو ڏنو آهي.

۳- فراق اهو ڪهڙو عاشق آهي جو فراق ۾ ڦوڙائي جي تلخين ۾ غم وائڻ جي لذت کان نا آشنا هجي. عشق جا هن مجازي هجي يا حقيقي - بهتر حال، اهو عشق ئي آهي ڇاڪاڻ ته عشق ورتل ئي "عشق" منجهان آهي جنهن کي سنڌيءَ ۾ چون "بي پاڙي". هنءَ اها وٺي آهي جنهن کي پاڙي ڪانه ٿئي. ان کي ڪهڙي به سائي وٺ تي اڇلايو ته هيءَ ان وٺ جي رس پي پاڻ سائي ٿيندي ويندي ۽ وٺ وٺ بندو ڪندو. سو عشق - عشق وائڻ ڪر آفات آهي. جنهن ڪري لڳي تنهن کي ساڙي ڇڏي ۽ پاڻ سدائين تر و نازد.

اهڙي طرح عشق جي آبياري ٿئي ٿي فراق مان - وڇرڻ وٺ وٺ کان هزار ڀيرا بهتر آهي ڇاڪاڻ ته وڇوڙي مان درد ۽ سوز پيدا ٿئي ۽ اها اهڙي آتش آهي جنهن جي اثر ڪري قلب نان ڪٽ ۽ کس ليهو وڃي ٿو. به ۽ اها صاف سٽي، اڇي ۽ اجري دل محبوب حقيقيءَ جو محلات ٺهي پوي ٿي. جتي هو ڪڏهن ڪڏهن پنهنجي سڀني رعنارين سان جلو ۽ فروز ٿئي ٿو. اهو مقام وصال آهي. جتي فقير تمام روحاني لذتون ۽ خوشيون حاصل ڪري ٿو. مگر محبوب هميشه هڪ حال ۾ رهڻ وارو ناهي. هو جهلڪ ڏيکاري وري حجاب ۽ هليو وڃي ٿو. ڇاڪاڻ ته هو سراپا حسن، سراپا نور ۽ نسور وٺي ناز آهي. ڀلا هر وقت ان جي وصال جي ڪنهن کي ڪهڙي مجال آهي جو حسن جي تجليءَ جو تاب سهي ڪهي. سو اهو حجاب ئي عاشق وٽ فراق جي معنيٰ رکي ٿو.

فقير صاحب فراق تي واهڙو هائي ڇڏيا آهن - روپ سسئيءَ ۾ پنهل جي ووڙڻ جو اهڙو ته عجيب انداز پيش ڪيو اٿئون جنهن جو مثال سٺو مثال نه، ته به مشڪل ضرور آهي. فرمائين ٿا:-

اداسن ٿينديس - سڀاسن ٿينديس - بياسن ٿينديس - نيارن ٿينديس.

- ۱- پائي ويس ڪهڙو - ڪهڙو هن ڪهڙو - سڄا ڳڻ ٿينديس، اڃا ڳڻ ٿينديس،
- ۲- اوڍي سر اهر - اٽائي خرقو - ويڙا ڳڻ ٿينديس، پيرا ڳڻ ٿينديس.
- ۳- ٿي ته سيلاني - ڳاڙهي گيت ڳائي - آوازن ٿينديس، راڳن ٿينديس.
- ۴- ووڙينديس پنهل کي - پنهنجي اصل کي - گداگر ٿينديس، دعا ڳڻ ٿينديس.
- ۵- خاڪي پائي ڪڍي - رهي سر مڃي - عشاقن ٿينديس، مشتاقن ٿينديس.

فراق جي موضوع تي سندن انداز بيان ايڏو ته پيارو ۽ دلچسپ آهي جو پڙهندي پڙهندي دل جي گهراين ۾ وڃي گهر ڪري ٿو. مطلب ته بخت جي پيار، وره جي واڍوڙئي ۽ محبت جي ماريل، هڪ جي ڪاٺ لاءِ هڪ سوکڙي ۽ سوغات آهي.

فراق جو هڪ ٻيو انوکو انداز اجهو هيءُ آهي .

۱- اڄ پيار تنهنجي ڪاڻ منهنجي دلڙي اداسي .

ڏسڻ ڪاڻ ، سلڻ ڪاڻ - پسڻ ڪاڻ پياسي .

۲- ليکي ليک ، لکيل بيڪ - ڪنان روز ازل کان ،

آهيان يار ، دلدار - تنهنجي ڪو جهي خلاصي .

۳- تنهنجي عشق عريان ، بريان ڪيو آهي ،

چاڙهي تاب ، سرشتاب - ڪيو مون کي ميراثي .

۴- ڪڍي هوش ، ڏنو پوش - گيڙو گيان گوش جو ،

نالي نام - ڪيو غلام - خاصو خوب سنياسدي .

۵- ماندو من - ساهه تن - تو لئي هوت هزارا ،

دم دم تات - تنهنجي بات - ڪيو حيرت هراسي .

۶- ماري عشق - ساڙي سوز - استخوان خاڪيءَ ڪيو ،

نروار ، اظهار - ڪيو جوڳ جڳياڻسي .

روپ مارئيءَ ۾ فقير صاحب مارئيءَ جي سوز ۾ فراق جو حال
هن ريت اورايو آهي .

ڏاڍن مارن سان نينهن لڳو ناتو ڪاڻ سور سختيون - مون اڳ نه ڄاتو .

۱- هاڻي سور پٽيان - سينو سر ڪٽيان - ويٺي ڏک ڪٽيان - لائي لعل لاٿو ...

۲- ڪنهنڪي ڏيان ڏورا پا - سورن جا سها پا - نينهن جا نها پا - ڪونهي قاصد ڪيانتو ...

۳- لنگهيا ڏينهن راتيون - ڪندي برهه باتيون - تن مارن ناتيون - جنهن پيچ پاٿو ...

۴- بي پرواهه اهڙو - جهڙس ڪونه جهڙو - ڪيان بيان ڪهڙو - سها پي سهاٿو ...

۵- خاڪي چڱو ٿيڙو - جانن ايئن پيڙو - پياڻسي نيٺ ليڙو - ٿيندو سچاٿو ...

معلوم ايئن ٻيو ٿئي چٽڪ پاڻ فقير صاحب جن مارئي رنجي موميزون سنيون ۽ ڏولاڻي

جا ڏينهڙا جدائيءَ ۾ جالها آهن - سچ ته - آهي نه ائين ئي .

۷- تعريف :- تعريف واري حصي کي پڙهندي معلوم ٿيو ته پاڻ عشق جا

ڀنڊار هئا - سچ پچو ته عشق جو مذهب ۽ مسالڪ به اهو ئي آهي ته عاشق پنهنجي معشوق

جي تعريف مان ڀاڳي ٿي ڪين .

تعريف ، ذڪر ۾ شامل آهي ۽ ذڪر وري اهڙي عبادت آهي جنهن لاءِ پاڻ مالڪ

سائين فرمايو آهي ” فاڌڪروني اذڪر ڪم ” يعني ” تون منهنجو ذڪر ڪر ته آڌ

تنهن جو ذڪر ڪريان . ”

سبحان الله جڏهن محبوب حقيقي، طالب، حق جو پيار ۽ پاڻوه، مان ذڪر ڪرڻ لڳي
تہ ان کان وڌيڪ ٻي ڪهڙي سعادت ئي سگهي ٿي .
تعريف جا چند مثال هن هيٺ پيش ڪجن ٿا .

۱- الله ڏاک ۾ تعريف :-

هر شي ۾ حسن تنهن جو - يارب نظر اچي ٿو

ذاتي ظيور و ديدن - زير و زير اچي ٿو .

۱. بازي نره جي ماري - نانڪا بيحد بڻائي - نيشن نظارو تنهنجو - صورت بشر اچي ٿو .
 ۲. خاصو ۽ خيال خاوند - خورش خاص خويان خيالي - رمل تورنگي، رنگ رنگ چشمن پڌر اچي ٿو .
 ۳. لک بيڪ لعل لائق - ليکي تبهنجي لکاي - ديدن ۾ تون ديداري - ناديدو ڏيکري اچي ٿو .
 ۴. جلوه جمال جابر - تنهنجو جنگي جوشيالي - بيخود بحال بالا - اکين اثر اچي ٿو .
 ۵. مندر، مڙهين ۽ مسجد - ملڪان ملڪ تو موهن - چوڌر ڏسڻ ۾ خاڪي - برتر شهر اچي ٿو .
- حبيب ڪريو محمد مصطفيٰ (صلي الله عليه و آله و سلم جن جي تعريف ۽ تعريف پڌر ٿو .
عقيدت سان هن ريت ڪن ٿا .

احمد ٿيو اظهار مدني - احد وچان انوار مدني

۱. مير جي مام سان محب مناني - مرسل آيو مختيار مدني .
۲. وحدت ويس وڌائي وجودي - واحد آيو وينجهار مدني .
۳. عشق جو اعلى آرائي - الڪ آيو اوتار مدني .
۴. برهم جو بانڪر ٿي ته بيچروني - بيسر آيو بردار مدني .
۵. سافي، شافي، شاه، شهنشاه - سين آيو سردار مدني .
۶. جلوي نما جنسار جمالي - جابر آيو جبار مدني .
۷. راحم، رهبر، رهنمائي - رهو آيو ستار مدني .
۸. نسنگ نيهي نر نشانبر - نيهان آيو نروار مدني .
۹. خاص خدائي ۽ بيخود ٿي - خاڪي آيو آڌار مدني .

حضرت علي ڪرم الله وجهه جي تعريف ۾ چيل ڪلام -

احد الله منهنجو علي علي آ - علي علي آ - علي علي آ .

- ۱- سرسري آ - زو رب جو - نور نسنگ آ نيارو رب جو - نور نگاه منهنجو علي علي آ .
- ۲- قائم قلب ڪايد ڪريمي - عام عنايت عشق عليمي - چشمن چاه منهنجو علي علي آ .
- ۳- برهم بهادر بارڙي بالا - اشرف انبياء آدم اعلي - شهنشاه منهنجو علي علي آ .
- ۴- دستي دلبر درس ديداري - اولي الايو عرش اظهاري - رهبر راه منهنجو علي علي آ .
- ۵- عنده علم الكتاب مصدر - راز ربي ۽ جو رازق صفا - فوج فتاح منهنجو علي علي آ .
- ۶- پڪر پيارا پنجتن دامن - هتي هت هن حامي ضامن - خاڪي ساه منهنجو علي علي آ .

د سنگير باد شاه - شيخ عبد القادر جيلاني رحمته الله عليه جي تعريف .

ٿاگر هون تيرا دستگيرا — رهبر پير ميرا تمهين تظهيرا .

- ۱- تمهين سالڪ ملڪ ، عرش و زمين ڪا - تمهين خاص ڪاوند روشن ضميرا .
- ۲- تيري در جو آئي - جائي نه خالي - تمهين محب ڪبريا ، ڪل شيءِ قديرا .
- ۳- ديئي رب ني تمکو لا کون نام نوري - محبوب سبحاني تمهين پير پيرا .
- ۴- بوڙهي ڪا ڪيا پار دوبا هوا جو بيٺا - ڪيا شڪر بدحد بدر المنبرا .
- ۵- ڪڙي هون ڪي تمهين قبر ۾ آڪر - جائيگي چلي ديك منڪر نڪيرا .
- ۶- خاڪي هي الائي تيري پياس تصدق - غلامن غلامان - اسيرن اسيرا .

باقي ڪلام فقير صاحب عموماً مرشد جي تعريف ۾ چيو آهي - جنهن جا چند مثال نموني طور هيٺ ڏجن ٿا .

(۱)

پاراسان هو شاه درازي — بي مثل بي پايان .
آدم ناهي ، الله آهي — صورت ساڳي سانيان .
شوقتون شاهي شاه آيو آ — عرش جنهن ديان جايان .
اٿو اڪبر اهو اعليٰ — ڳالهه ڪهڙي بي الايان .
خاڪي در ڀرينءَ جي آهيان — دايان دي مين دايان .

(۲)

- ۱- ”پيارا شاه درازي دل بيشڪ آن مرد مردانو - يقيناً يار فقر جو ، لڪي آن لعل لکانو“
- ۲- ”عشق جو عارف درازن ۾ عجب اظهار ٿيو - سرگرو صوفين سندو ، صاحبڏنو سالار ٿيو“
- ۳- ”مستو مست سخي شهباز جوان — توکي دائم دم دراز جوان“
- ۴- ”ڏسو جان محمد شاه ڌڻي - ٿيو ڪو نه اهڙو ، ويٺو نعرو هڻي“

فقير صاحب جن ، سخي قبول محمد ثاني کان پوءِ درازن جي سڀني بزرگن کي سخي جو باغ تسليم ڪندي پنهنجي ڪلام ۾ اهڙيءَ ريت تعريف ڪئي آهي جو هڪ طرف - سڀني بزرگن جون خوبيون بيان ٿي وڃن ٿيون ته ٻئي طرف سخي سائين کان بعد خانداني شجري جو ذڪر پڻ ٿي وڃي ٿو. اجهو اهو ڪلام هي آهي .

لائي گلشن بره بهاري — گل ڪليا گلزاري .

- ۱- موتيا ، ڪرنا ، سنبل ، سوسن - مست ڦرن چوڌاري .
- ۲- نرگس ، چنبل ، ڪيسو ، ڪرنا - نرگهن نرواري .
- ۳- سرو ، سورج ، لال گلابي - محبت تن جي پياري .

- ۴- قائم باغ سخيء جو سدائين - شل هوندو نور نظاري .
- ۵- شڪر پڙهي صلواتون صبح جو - پڙهان تخني اسن ساري .
- ۶- گلشن سبر سر هو سهڻل جو - شل موج ۾ هوندو سلهاري .
- ۷- " ڏنل سائين " صاحبڏني سر - " رستم " راز غفاري .
- ۸- " نمين جوڙيو " نور الاهي - عشق سندو آ اوقاري .
- ۹- " جان محمد " عبدالحسيني - جن برهه جي راه سنواري .
- ۱۰- " جندو وڏو " جنسار جهاني - " حسن بخش " حر هزاري .
- ۱۱- " گل محمد " " طالب علي " آ - " غلام علي " تيز تنواري .
- ۱۲- " محمد عالم " رول بخشا - رار سچا ته سچاري .
- ۱۳- " علي " تي " امداد علي " آ - " سرور " سورج ستاري .
- ۱۴- " نيازل " آهي نياز ۾ نياري - " امام بخش " عشق عطاري .
- ۱۵- " مظهر " ستيءَ موج جو سائين - " خاڪي " سڀ پلهاري .

۵- متفرقات هن حصي ۾ هر ڪلام - هڪ الڳ عنوان جي صورت ۾ آهي

جن مان ڪن اهم عنوانن جو ذڪر ڪجي ٿو .

۱- زال :- در حقيقت زال هڪ مجازي محبوب آهي - ساڳئي وقت گهر جو سينگار ۽ رونق به زال جي دم سان ئي آهي - زال جيڪڏهن نه هجي ته مرد، مايوس زندگي گذاري دنيا مان بيزار ٿي پوي - فقير صاحب زال جي پيار ۾ ڪردار جو نقش هن ريت چيو آهي .

استري آر - آه پيار - خاص خمار - صفائي - غمگسار - فرحت وار - دل ديدار - اثباتي .

۱- گهر سينگار - جڳ سنسار - عجب اسرار - الهل ،
جيءَ قرار - خاطر پار - آه آڌار - حالاني ،

۲- اهو حال - خاص خيال - ڪنڊو بهال - آدم خود ،
حق کي ڪوڙ - اها لـوڙ - جنت جوڙ - هيءَ ٿاڻي .

۳- اهو آ ڏيک - الڪ آ ليک - نابوتي بيڪ - سر جو ،
عـبرت آ - حيرت آ - قدرت آ - قدراتي .

۴- پائي ليڙو - خاڪي ليڙو - برت پيڙو - برهان هت ،
پڙهي بستڪ - لاهي لڪ - حقا حق - اوقاتي .

۲- مزاج :- فقير صاحب جن جي مزاج ۾ هڪي قدر مزاح پڻ سمايل هو . ڪڏهن ڪڏهن ته فقيرن سان به مزاحيه انداز ۾ ڪٽنگو ڪندا هئا ، اهو ئي سبب آهي جو سندن ڪلام ۾ اهڙي قسم جي جهلڪ قدرتي لاڻ ۾ اچي ٿي .

سندن هڪ مذاحم انداز :-

۱- سان آهون وڏا سائين پاڙي يار — ڪوئي نا-ون ، ڪنهن ڪهاڙي يار .

۲- ضائفن کان به چٽ نڪما — ڏاڙهي مچان مسواڙي يار ...

۳- سرئون بک ، چئون ٿا ڍو آ — بيت سڪي ٿيو آ ٿاڙي يار ...

۴- رهڻ خاطر ڪانه جڳهه ڪا — چئون اسان کي آ ماڙي يار ...

۵- مان عزت سڀ سگ منالي — جهليون پادر ته ڏهاڙي يار ...

۶- حال زماني ڪيو آ هيٺو — جٺ جوڙي ڪيس جاڙي يار ...

۷- خاڪي هتي جن حال اهو آ — چڱي ڏن آ پڇاڙي يار ...

۳- انگريز ڪن نفرت :- پاڻ انگريزن جو اوج ۽ زوال ، خلافت هليچل ۽ ان

جا نتيجا به ڏٺائون . انگريزن جي چالبازين ۽ اسلام دشمنيءَ کي سخت نفرت جي

نگاهه سان ڏسندا هئا . اهوئي سبب آهي جو کين ڀولو ڪري سڏيو اٿئون .

ڪلام ملاحظه ٿئي .

ڏيک ڀولي جي بازي — جنهن ملڪ ڪيو ناراضي .

۱- ڏئي ڏانان ٿو ڏهاڙي — ڪارو ڪتو جيئن نازي .

۲- لليون لنگور جهلي ٿو ڍوتي — ڪين سڄي ٿو آزي .

۳- لڳندس مزدمدامي ٿي جي — ناس ڪندس سي غازي .

۴- ملڪن ماري ماد ڪيونس — نينهن ڪيا سي نمازي .

۵- خاڪي ڀولا ، رولا ويڙا — برهه ڪيو ته گدازي .

۴- فطرت جو اڀياس :- سنڌونديءَ جي سیر جو منظر .

سنڌونديءَ تي صاعب — سدا سيئي سلامي

ڪيو سمنان — هئا — ڀڳتي رهن مدامي .

۱. ڪيئي ٻاٻي ۽ دوشي — هر نان ڪريئي پوتر

جند جل لڳائي ڄم ڄم — ويس ڪري وريامي .

۲. لهر يون لوڏا ميان لائي — موجون ڪري مناني

ڏڏ ڪيون ڪري ميان گوڙيون — دم دم ۽ دور دمامي .

الخ —

سارنگ جا ساڻ :

- واھ، موسومي ملھار مچي پيا - سوجان موج ٿيون تہ ملھاريون .
 ۱- گاجن گوڙ وڏا ڪيا غمزا - گڙگڙ، گڙا گڙ، گڙگجڪاريون .
 ۲- نجلين ٿرت تڪيون ٿيون طرفي - ڪنوئين چم چم ڪيون چمڪاريون .
 ۳- باري بيحد بارشون ٻوڏن - چم چم چوھان چر چڻڪاريون .
 ۴- وسيل ڪيون مينھن سجت ڏون - باغ، بحر، بر، ٿر بهاريون .
- مطلب تہ فقير صاحب جن ھمد صفت موصوف ھئا، اڃا بہ ڪيترائي موضوعات جھڙوڪ :-
 ”سچ ڪي ڪونهي مچ“ - ”ملڪ ڪاڻي وٺي ماڪڙ“ وغيره طوالت جي خوف کان
 ڇڏيا ويا آهن - اميد اٿم تہ جو ڪجهہ بہ قلم زد ٿيو آھي سو طالب حق ۽ اھل دل
 جي عرفان لاءِ ڪافي آھي . ڪمال صرف خالق اڪبر جي ذات بابرڪات ڪي ٿي آھي .

پورھال -

برگ سبز است تحفہ درويش

گر قبول افتد زھي عزو شرف

”وما علمينا الى البلاغ“

لاڙ ڪاڻم :-

نقط تاريخ :- ۲۸ - آگسٽ ۱۹۷۲ع

مطابق ۱۷ رجب المرجب ۱۴۹۲ھ هجري .

خادم الفقراء :-

محمد حسن ”محسن“ لاڙڪاڻوي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"لله كنوز تحت العرش مفاتيحها السنت الشعراء"
 "من عرف نفسه فقد عرف ربه"

"همه اوست"

عرف

○ دیوان راز حق ○

"گنج پوریون"

(سنڌي ڪلام)

فقير خاڪي فاروقي
 "درازي"

(۱)

اوڏي انگ عشق هو الفو - سچل ٿي بهر ڪير سارو ،
رڪائڻي نام سر نالا - المائڻي خيال هموارو .

۱. اول آدم ٿي اظهر وتم ملڪن مندا سجدا - وڌايم شان ۽ شوڪت شهنشاه ٿي نه سجارو .
۲. بحر حيرت ۽ بڙجي حبائي خيال سان آيم - درياهي موج لهرن ۽ آهڻ قلزم قرارو .
۳. مجازي موج هت آندو چڙي اوتار عرشي مون - وره وحدت وچان ويڙهو وڌائڻ ڪيم وڌو .
۴. معالي القاب منهنجو آ محمد مبر مدني مان - " انا احمد بلا ميمي " ساڳو مان سر سٺو .
۵. ڏسڻ پسڻ سڻ سڻ سڻ جو سڄو سنسار سراسر مان - هلڻ چلڻ الڳ ويٺڻ منهنجو سمجهو سڀو يارو .
۶. لاهوتي لعل لائڻي لقائي لهر پيخود جو - مڪاني لا مڪاني مان اچي ڪير هت اوتارو .
۷. بهانو بيڪ خاڪي جو وجهائي لڪ لڪاوسون - سندو شريعت وچان ڏيئي مڃايم هل هونگارو .

(۲)

- اسانجو عشق اثباتي - لا الله الا الله ذاتي - ڪهايون قلب ٿا قلبي - صبح ۽ شام ٻرياتي .
۱. مراقب سر اوڏي مک تي - ويهي گوشه نشينيءَ ۾ ،
تصور نور نظر صورت - نگاهي محب نجاتي .
 ۲. دم ۽ دم دلير سان - ملائي ڏيڏ ڏيڏن ۾ ،
وڃڻ کي ٿا وڃئون وڃ ۾ - اڙائي اک ڀائون جهانِي .
 ۳. آئينون نا خيال ٻيو دل تي - رهڻون ٻيا محو صورت ۾ ،
ٻولي ٻولڻ نا ٻيماڻي - انا الحق ٻول ڪلاماني .
 ۴. محڪم حال ۽ هردم - پڇاڻي نام " من عرفني " ،
انسني اوڙ ڏئي هردي - لهڻون ٿا گهر انهيءَ پاڻي .
 ۵. خاڪي هن خيال سان هڪدم ٿئي حق ٿو نيشڪ حاصل
ڪرين جي تون يقين تهڏل - آهين صاحب صفائي .

(۳)

اهو آدم آ ساڳي - آوڻ جاوڻ سندس نياڳي .

۱. سميع نصير آهي خود - آوازي خود آ خود راڳي .
۲. چڙايس عشق وحدت وڃ - بره ڪان ٿيو آ هت ساڳي .
۳. " ونعخت " ٻڌ دم ۽ دم - بقا باقي آ بهراڳي .
۴. مٿو دل ٻول " لا تحرك " - ڪبو اغثار ڏسو جاڳي .
۵. " سري انا سره " آ خاڪي - وصل وحدت - ويراڳي .

(۴)

- اهو آ آدم ، اهو آ نادر — اهو آ همد م حيرت حيران .
 اهو آ ذاتي ، اهو آ وقتي — اهو صفاتي — ر سيلان .
 ۱- اهو آ ناظر ، اهو آ اظهر — اهو آ مظهر سالڪ مٿان ،
 اهو آ مٿي ، اهو آ حالي — اهو آ حالي حال حمان .
 ۲- اهو آ بحري ، اهو آ قهري — اهو آ ٿڌ هري زور زبان ،
 اهو آ تري ، اهو آ ٿري — اهو آ هري هر مڪان .
 ۳- اهو آ عالي ، اهو آ بالا — اهو آ بالا نام نشان ،
 اهو آ اٿر ، اهو آ مٿر — اهو آ مٿر تال تيران .
 ۴- اهو آ اسر ، اهو آ جسم — اهو آ قسم قائم قرآن ،
 اهو آ نالو ، اهو آ رانو — اهو آ چالو چلت چوڻان .
 ۵- اهو آ -قي ، اهو آ خاڪي — اهو آ باقي برهم رڳيان .
 اهو عراقي ، اهو فراقي — اهو اوطاقي عرش ايوان .

(۵)

- الله منجهان ئي آدم آيم — الا الله اثبات ۲ - صفات
 ۱- نالا نفي مان ڪنهن نڪري — پئجي اظهر ذات ۲ - صفات
 ۲- "نانه" مان نڪري "انه" ۲ آيم — قرب سندي ڪلمات ۲ - صفات
 ۳- ذات مان ٻيهر ڪيئي ذاتيون — عشق اعلي اوقات ۲ - صفات
 ۴- وحدت ويس مٿي سارو — آ پيم جسمات ۲ - صفات
 ۵- "خاڪي" نام ڌرايم خاصو — برهم واري برسات ۲ - صفات

(۶)

- انڌيم خيال سر خاڪو - ننگ نروار ٿي ٺهي ،
 ٽڪي درخت سڀ ڏٺوي - وسيم ورد سر ويهي .
 ۱- عشق اوقات اعليٰ جي چاتم سنسار سڀ جوڻو
 برهم برسات ريءَ منهنجي پيارا دل نه پئي رهي
 ۲- لقائي لاڳ سر پائي سچاڻم سر اسچو سارو
 سدا سينگار ڪر سڪ جا ٿيم سوزي سچو سبهي
 ۳- لڳي پوءِ تات قن من ۾ ٽڪي ٺهڻل پرين جي
 ويهي مڪ جاءِ ڪيم سڏڙا ڀرت پيارل جي پيهي
 ۴- خاڪي خوش خاص ٿيو خاصو ملي نر نات سان نانگو
 ڳنڍي ڳنڍو درازيءَ سان ٿيو اظهر تنهن تيهي .

(۷)

- احد ان ٿي انسان مان آير - آدم سو الاهي - چوڙ تنهائي
 (۱) آير وچ لسي ٿي ماضي - دور ڌري درياهي - بن سپاهي
 (۲) لا حد ماڳ ، ملڪ مٿاڪي - دور ڌڪي باد شاهي - شهنشاهي
 (۳) پير پاٽم وچ بهلي بهشتان - اٿان به پير راهي - ٿي ته گناهي
 (۴) سولي چڙه منصور سڏايم - گردن گهٽڪي ڦاهي - ڏي ته گواهي
 (۵) يوسف ٿي ول آپ وڪاير - خاطر زايخا خواهي - ٿي ويساهي
 (۶) ڪڏي ڪهاير ڪر بل ڪنڌڙو - محبت دا بن ماهي - آپ پناهي
 (۷) ليلا خاطر برتير ڏونڊير - مجنون ٿي ته مداحي - برت بساهي
 (۸) ذڪر ٿي سر ڪٿار - ڪرڪل ڌڪ تباهي - بسير واهي
 (۹) خاص خاڪي ٿي خيال ڪهاير - آڱه ٿي ته آڱاهي - بقا با الله

(۸)

- اظهار الله اظهر آدم جي صورت آ
 اسرار ربي راز محمد جي مورت آ
 ۱- چڻو ڪنهن جو ميان ناهي - قدرت جو ڪام آهي
 آيو ڪيچي آ ڪاهي - سچي جي سرت آ
 ۲- شهنشاه شوق شيدا - پسليءَ حوا ٿي پيدا
 احوال حق هويدا - قدرت جي حيرت آ
 ۳- محبت جي آه منڊلي - قربن سندي آ ڪنڊلي
 برهان برهم بندلي - پيار پورت آ
 ۴- ڪهڙو اندر ٿو بولي - ڏسو خيال سان ميان گولي
 ڪوئي تورو ٿي ٿولي - جانب جي حيرت آ
 ۵- خاڪي خدا آ مظهر - ساڳي الله اظهر
 مالڪ منو آ اظهر - ڏيان ڏيرت آ

ڪلام سر سورت

(۹)

الله آدم انسان اٿو - سبحان اٿو

- ۱- ٻولو ٻول نه پائي پائجو - برهم اهو ته بيان اٿو
- ۲- ٻول ٻول تي پاڻ ٻارو ڇو - ڪر اهو ته گيان اٿو
- ۳- ڏسڻ ڏيه ڏيهي آ ڏاٽر - نور ٺيهي ته نشان اٿو
- ۴- محبت مائڻ لئي من مايو - ذوق ظهور ڏيڻ اٿو
- ۵- خالق خاوند خاص ٿيو خاڪي - جوڙ جاني جسم اٿو

(۱۰)

البت، آ بازي ساري - ڪير الله، انسان

- ۱- اڃان آدم احمد بڻيو - بيڪ وٺي جهان الا ...
- ۲- ملڪن سجدو ٻو ڪيو حاصل - ظاهر پسي ذي شان الا ...
- ۳- نينهن نفيءَ مان ڪيو اثباتي - برهم ڪيس بتخان الا ...
- ۴- ماڳ مصب سڀ متاڻي - شوقان ٿيو شادان الا ...
- ۵- رمز رندي هڪ راز رسائي - رنگ، رنگ خود ڪيو شان الا ...
- ۶- خاڪي طالب هڪ مطالب - هڪ هندو، مسلمان الا ...

(۱۱)

اڃا آهيان مان الله - هادي - بڻت بڻايم - اپني رائي

- ۱- آدم مڙها خاص بڻايل - صورت تنهنجو ساهه
- ۲- علي احمد محمد مهدي - سڀ جو مان ته پناه
- ۳- دين ڌرم تي شريعت فرقا - سو به منهنجو راه
- ۴- الستي بازي عشاقان خاطر - عشق جو چاڙهيم چاه
- ۵- هر عتد، هر جا، عرشين، فرشين - خاڪي منهنجو ٺاهه

- الک آدم ٿي آيو انسانا، سڀ ۾ صاحب سانا
 ۱- مير مظهر محمد معني، خاص خدائي خاوند خانا
 جاء اهاڻي جانب جانا، غير شرڪ نه آنا
 ۲- شاهي شعالي شور مچايو، ”انا ان“ آواز الايو
 هو هو هردي هل ڏلايو، مست مڙ ٿي مستانا
 ۳- محبت موج مڙي لٿي آيو، ساڳي صورت ساز بنايو
 ديرو دم جو درس ڏمايو، صاف صحيح سڃاتا
 ۴- ساز سورن جو سر سهانو، باب بره بيسر بلايو
 هوکو حلاجي حال اٿايو، جان جتو جي جانا
 ۵- تيز تپل طولان تماشا، جوش جذب جولان تماشا
 سنسار سڄو سيلان تماشا، سير سڄي سيلانا
 ۶- سمجھ ”خاڪي“ هي اولو آهي، ملن ٻاون لاء رولو آهي
 اهو الله جو چولو آهي؛ بيڪ بيچون ٻيانا.

ڪلام سر ڪاريهر

- ”انا ان“ آواز آ منهنجو - رام رحيمي راز آ منهنجو
 ۱- درد ڏروني دل ۾ دائر - سوز شوڪارو ساز آ منهنجو
 ۲- مام مهدي مرسل محمد - نام نبوت ناز آ منهنجو
 ۳- وارث واجد واحد والي - وصل ”ونحن“ نياز آ منهنجو
 ۴- قرب قرارو ڪچي ڪابل - در دلي دمساز آ منهنجو
 ۵- خاڪي خام آخوف خداجو - دم دراز فياض آ منهنجو.

ڪلام سر ڪاريهر سارنگ

- الله آدم ٿي آيو انسان - منجه ڏنا خود ٿيو غلطان
 ۱- ڪاڻي ڪرڪر بيهڪ گدائي - پني ڪري ٿو پاڻ گذران
 ۲- ڪاڻي خانيءَ خاص بڻي سو - خود وڏيرو ٿئي خود خان
 ۳- ڪاڻي حڪمت حڪم ڏلائي - پاڻ سڏائي ٿو سلطان
 ۴- ڪاڻي ٿي ويران وره ۾ - چوڙ بادشاهي ٿئي سيلان
 ۵- ڪاڻي عشق ۾ پاڻ مارائي - ماري نعرا ٿئي مردان.

۱۵

- آيا گرگيانې گگن ۴ - گگن ۴ - لاهوتي لاثاني - لگن ۴ - لگن ۴ .
- ۱- صوفي صاف سھڻو سراسر سبھاني - صنم سنساري سيري ٿي سيلاني .
- ۲- نسنک نرواري نينھان ٿيو نوراني - نظاري نهو ڙيو نيهي نر نداني .
- ۳- جوڙي جوڙ جوڙيون جمل جسماني - جنگي جوان جابر جوشي ٿي جولاني .
- ۴- پاڻي پوش پرتان پسائڻ پيشاني - پڌر ڀيو پساري پريمي پنھاني .
- ۵- انا الحق آوازي آبي ٿيو اعلائي - عشق آر آندو اوقاتي ايواني .
- ۶- خوشان خود خڪي ٿيو خان خاني - خاصي خلق خاوند خلق خوء خنداني .

۱۶

- آدم آهيان - الله ڪو نايان - ناتو نينھن نپايان ٿو .
- ۱- هت هت حاضر هر جا حامي - ”هو“ جي هام هلايان ٿو .
- حاکم ٿي مان حڪم حقانا - حيرت وارا هلايان ٿو .
- ۲- ڪل هم قاف ڪشمان بڻجي - قرب ڪروڙ ڪمايان ٿو .
- قادر ٿي مان قاهر قهاري - ڪربل ڪنڌ ڪٽايان ٿو .
- ۳- رچ رچ، رنگ رنگ رمز رلائي - راز رومي تم رلايان ٿو .
- رمل ٿي مان رند رنگينو - راند رحيمي رچايان ٿو .
- ۴- وچ ميدان مدام محبت - موج منان ملهائين ٿو .
- محمد مهدي معلي ٿي مان - مچڙا مچ مچايان ٿو .
- ۵- وره وير وصال و احد - وحدت وادي وهائين ٿو .
- لا مکان لا حد لانگهو - لا شريڪ سڏايان ٿو .
- ۶- ”خاڪي“ خاص الخاص خدائي - خود خيال ڪمايان ٿو .
- راغب رازق راحم ٿي مان - سڀ ۴ بان سمايان ٿو .

آهيان ذات ظهورو ذات ننگ - برهه بات ڪنان حق بات ننگ
 آهيان قرب سچو ڪلمات ننگ - خود خاص خدا خيالات ننگ .
 ۱- ڏسو منهنجي بازي مام ادا - ٻئي عهد آيس ڇڏي شاهي ماما
 ٻيو ڪونه مزو وچ وحدت خدا - آيو عشق آدم نقشات ننگ
 ۲- ڇڏي عرش اعليٰ مان ارض آيس - وچ موج محبت ۽ تم مائيس
 رائئي ، راءِ پنهنجي تان خود رائيس - تڪي ، تيز چائي تنهن تات ننگ
 ۳- اچي برهه ڏڪايو ويس ادا - سهڻو بوش بشر لائيس ماما
 ڪيو برقعو ٻاٻوئي ترڪ جدا - ڏني عشق عجب اوقات ننگ
 ۴- جڏان پرت بيالو بان پيتر - تڏان خاڪي نقائي ڪيل ڪيلبر
 وچ مان محبت جو ونجهه ميلبر - ٻئي ماضي منجهان حالات ننگ

آدم ٿي هت آيو آيو - ويس الله انساني اوڏي
 ۱- قربان ڪيڏو ڪام ڪرائي - چاڪي چولو ٻايو ٻايو
 ۲- راز رندانو رچ رچ ريلي - چاهه برهه جي چايو چايو
 ۳- خود ديو وچ خوش خيال ڪيائي - با خود آپ بنايو بنايو
 ۴- جيوين الله نا ڪهندا چايا - آدم ٻي نا چايو چايو
 ۵- قبر نهين هي وچ خاڪي دي - شريعت شور مچايو مچايو

آدم ٿي هت آيو آهيان - سير صورت جو سانگ بنائي
 ۱- " انا احمد بلا ميمي " - ب-ت وارو نيڪ اٿائي
 ۲- " خالق الا آدم علي صورت " - پرت پوشاڪ ٻرينءَ جي پائي
 ۳- " سري اناسره " ٿي هت - صاف سچو آواز سڻائي
 ۴- نينهان ٿي نذر ناظر نوري - رمز رحمانِي روح رلائي
 ۵- شهنشاهي مان مان چائي - خاڪي نام خاص رڪائي

(۲۰)

- آدم جي اثبات ۾ آيس - رائي پنهنجي رمز بن رجهي .
 ۱- باطن يڪ جو ٻڌو لاهي - ذات مٿائي ذات ۾ آيس .
 ۲- جوڙ بڻهائو يڪ بشر جو - ڏيه ڏسڻ جي ذات ۾ آيس .
 ۳- ڪري عهديت جو مت اولو - برء واري بات ۾ آيس .
 ۴- احد ۾ مير معشوقي ملائي - احد جي نقشات ۾ آيس .
 ۵- نوري "خاڪي" ميل ملائي - "لا" واري مت لات ۾ آيس .

(۲۱)

- آهي مير تي آيو شاهه ڌڻي
 قرب جي ڪامل ڪشتي ڪئي .
 ۱- وحدت واري ڪالهه ڇڏي - لعل آيو لڪال اڏي - ٿي گولو آدم پاڻ گڏي
 گجهي ڪالهه ڳنڍي گجهه ڳوه ڪئي .
 ۲- رستو چائي اثباتي جو - مير ڇڏي سڀ ذاتي جو - ڌڻي ڊاء مٺي سرگهائيءَ جو
 وجهي ويٺو پوءِ - جي ڦٽڙ ڦٽي .
 ۳- نيزا نينهن سندا نشان ڪوڙي - ڌڻي، حرص، دغاڻي سڀ چوڙي - ڌڪي پياڻي کي تهڊل ٻوڙي
 آيو حسن جو هل هنگام ڪئي .
 ۴- لکين عاشق، شائق ٿيا شيدا - ڪئي آيا، ويا ٿي مت پيدا - واه بات برء جي حال هوبلا
 "ونحن" وائي وات مٽي .
 ۵- جيڪي غازي گوهر مت ٿيندا - سي سرڙو اچي پڙ تي ڏيندا - ڊڪي ڀرت جو پيالو سي پيندا
 خاڪي عشق سان سئي اڙائي اٿي .

(۲۲)

آهيان مان دين کان فارغ - ٻچو ڇو ٿا ملان قاضي

- ۱- ناهيان منجهه بار دندارن - ناهيان منجهه يار تڪرارن - ناهيان منجهه استفارن
 آهيان خود رمز ۾ راضي -
 - ناهيان جائنڌر وظائف مان - ناهيان ڪندڙ طوائف مان - ناهيان پڙهندڙ مصحف مان
 آهيان مان خود آوازي -

- ۳- ناهيان ڏوھي، ٿواري مان - ناهيان سوالي، جواڻي مان - ناهيان سجاڳ، خواڻي مان
.... آهيان سڀ بيڪ - جي بازي
- ۴- ناهيان صالح صفاتيءَ ۾ - ناهيان وعده وفائيءَ ۾ - ناهيان ڪنهنجي جدائيءَ ۾
.... آهيان خود نياز ۾ نيازي
- ۵- ناهيان ديوان نا هوشيار - ناهيان سينگار نا جنسار - ناهيان مان ڪنهن ڪنان هزار
.... آهيان مان خود فياضي
- ۶- ناهيان چاول مان ڪنهنجو - ناهيان بالبل مان ڪنهنجو - ناهيان آندل مان ڪنهنجو
.... آهيان خود خاص آ غازي
- ۷- ناهيان معشوق نا عاشق - ناهيان حسين نالائق - ناهيان مان شوق نا شائق
.... آهيان داور درازي
- ۸- ناهيان ”خاڪي“ خدا آهيان - ناهيان فنا بقا آهيان - ناهيان نا پيد پيدا آهيان
... آهيان مقبول محمد ماضي ...

(۲۳)

آهيان آءٌ ڀڳوان - يڪ بشر آ منهنجو بيانو

- ۱- ”ڪل سِرو فل“ ساز بنابر - صورت جو سبحان
- ۲- قادر مان هان - قيوم به مان هان - راحم مان رحمان
- ۳- قول قرآن ٻول آ منهنجو - فِض فتر فرقان
- ۴- روزي ڏيندڙ رازق سڀ جو - پير آهيان ڀڳوان
- ۵- دور دنياڻي سير آ منهنجو - جاري جلوو جهان
- ۶- پيار مان نالو خاڪي رکايو - شوقان ٿي شادان .

آهيان آڻڻ ديوان - ڀرم ڀلائي سڀ سان منهنجي

- (۱) نام نفيءَ مان ٿي اثباتي - بي ذاتيءَ مان ٿي هت ذاتي
- آيس بس انسان - دم دمائي سڀ سان منهنجي
- (۲) عليٰ ڪل شيءِ محيط پنهنجي - "قسم باذني" حڪمراني
- "ڪن فيڪون" فرمان - حڪم هلائي سڀ سان منهنجي
- (۳) بي صورت مان صورت ٻائي - نالو نام آيس ڌرائي
- نئينهان ٿيس نيشان - نظر نمائي سڀ سان منهنجي
- (۴) عرشان فرش ٿي ٿير سيلاني - موج محبت وچان ميداني
- اڏيم هت آستان - ڪرم ڪرائي سڀ سان منهنجي
- (۵) خاڪي چولي ۾ پاڻ چپاير - ڀرت مان جامون اهوئي ٻاير
- شوقان ٿير شادان - سير سچائي سڀ سان منهنجي

آيو فرش - اتان عرش - ڇڏي ڪوس قرارو

نهي نقش - ڪرڻ رقص - پرورش - ڀيارو

۱- غني غازي - وجهڻ بازي - ٿي نازي - نامي

ڪرڻ راضي - جڳ سازي - نينهن نيازي - ڀيارو

۲- لنو لائي - گڻ گهائي - چاڪي چائي - چوڌر

ڀرت ڀائي - پنهنجي رائي - سنگ سھائي - سونهارو

۳- ڪرڻ لائيون - برهم ٻائيون - ڏينهان رائيون - ڌاڻر

توت تائيون - پائڻ جهاتيون - ٿيڻ ذاتيون - جيارو

۴- اهو ساقي - اهو هاڪي - اهو "خاڪي" - خاوند

اهو باقي - اهو ياقبي - اوطاقي - خدا رو

کلام سر پیروین

- آبو آه چاهان چاه ، سخي ساء ، سرور - کاهان کاه ، ناهان ناه ، راهان راه ، رهبر .
 ۱- اهو آه ، هيو ناه ، وپساه و بهجان
 ۲- بره باه ، جلوي چاه ، کج کلاه ، انور
 ۳- حاصل حال ، کشف کلال ، خاصي خال ، خدا خود ،
 ۴- کري پال ، نور نهال ، نه نهال ، ننگور
 ۵- الف انگ ، سوزان سنگ ، رنگي رنگ ، رانول ،
 ۶- وره ونگ ، جنگي جنگ ، دليون دنگ ، دابر
 ۷- نوري نام ، رهبر رام ، جوشي جام ، جباري
 ۸- محبت مام ، هني هام ، پري گام ، صفدر
 ۹- هني هل ، کري غل ، بلي گل ، بانکو
 ۱۰- تلان تل ، جهلان جهل ، ناپل : نامر : اهو سر
 ۱۱- بره باز ، رام راز ، دمساز درازي
 ۱۲- کرڻ ناز ، بي انداز ، نوري نیاز ، آيو نر
 ۱۳- جوشان جوش ، هوشان هوش ، روشن روش ، رب خود
 ۱۴- نوشان نوش ، خاموش ، "خاڪي" پوش : پرو ر .

(۲۷)

- آدم آهي سر رباني - ثابت قول قراني - حق حقاني
 ۱- عرش اتان چا فرش تي آيو - احد منجهائون احمد چوايو
 ۲- ساڳي سر سبحاني - رخ رحماني
 ۳- آدم شاهي شان وڏو آ - هر هنڌ تنهجو مان وڏو آ
 ۴- چوڏهن طبق طولاني - عرب ايراني
 ۵- شوقتون آيو شوقتون ويندو - يو نه پولو ڪوئي هوندو
 ۶- فنا هوندو نافاني - هر دو جهاني
 ۷- نور نظار و هر جا هادي - عشق اوطار و هر جا هادي
 ۸- رند ٿي ڄاڻ رنداني - سر صمداني
 ۹- مانگ مداسي محب آ منور - الڪ اوتاري آدم انور
 ۱۰- خاڪي سر سلطاني - ذات نوراني .

- آگم عشق آيو سر ڪاهه ڪري - شيران شير شاهه گجگاهه ڪري
 زاير، زور، زبر سر آهه ڪري - سازن سوز سين چايم چاهه ڪري
 ۱- غازي گوهر سندي گجڪار سڻي - پڻي جگر، فقّر قزّ ڪار گهڻي،
 ويو مار ڪري چنبي چاڻي کڻي - جلوو جابر جنگي جنگ ٺاهه ڪري.
 ۲- سڀ ويس ويادل وهه ٿي وڳا - خيما برهه سندا جڏهن جيءَ ۾ لڳا
 مٺ، مائٽ چريو سڀ چون سڳا - اسان رمز وتي رندي راهه ڪري
 ۳- ٿيا، روزا، نمازان ترڪه سڻي - بنا عشق چاتم ڪل فرق سڻي
 مستي موج ڪيم من سرڪه سڻي - عشق علي ڪنير پناهه ڪري.
 ۴- بيخود بات چڙهي سرقات سدا - وائي وات هلي هڪ ذات خدا
 ناهي ذات ظهور ذات جدا - ويو "ونجن" آ - آگاهه ڪري.
 ۵- خاڪي خود بخود آ پاڻ بڻيو - ڏسو خيال اسان سور نه ڪنهنجو چڻيو
 مهران محبت جي آ مام مڻيو - پهر يو پوش بشر ڪلاهه ڪري.

ڪلام سر راڻل

- بيشڪ ڏمجب مڻي جو من ۾ محڪم آهه مڪان ميان
 پاء جهاتي، تون ڏاهو ٿي، ڏس ڌري ڪو ته ڌيان ميان.
 ۱- سورج چندر تارا اندر ملڪ فلڪ آسمان ميان
 عرش قرش فرش اندر ساجن سر سبحان ميان
 ۲- ظلمات بحر آ نور به اندر سر سچو عرفان ميان
 توريث زبور انجيل آ اندر گرنٿ حديث قرآن ميان
 ۳- شاستر گستا ڀوڻيون اندر ويد نامان پڳوان ميان
 ڪرشن لچمن رام به اندر، گوتم ڪنيو ڪان ميان
 ۴- ساڌو سنت سامي اندر شاهه گدا سلطان ميان
 عاشق عشق معشوق اندر مستي ٿي ميدان ميان
 ۵- گل ڦل باغ بهار به اندر، آهه سچو بوستان ميان
 مفتي قاضي شر به اندر گوڙ وڏو گمسان ميان
 ۶- ظاهر باطن سير آ اندر، طول طويل بيان ميان
 هن ٽهي تون "خاڪي" اندر قائم رهه مستان ميان

- بره جي باه سان بانگو - ڀلي آيو ڀلي آيو - ڀلي آيو ڀلي آيو
 تري تارو اونھون نانگو - ڀلي آيو ڀلي آيو - ڀلي آيو ڀلي آيو
 ۱- آيو آدم آڌوتي - لالڻ لا غرض لا هوڻي - لنگهي سو "لا" وارو لانگو ڀلي آيو
 ۲- ٻڄي سر سڄو سارو - محبت موج هو مارو - مائي من مان مهاڻگو ڀلي آيو
 ۳- کڻي هت عشق آندو - رهيو جمعي هيو واندو - سڻي آيو سڄو سانگو ڀلي آيو
 ۴- لطيفي لئو لئون لاڻون - پائڻ کي پمارجون جهاتون - خاڪي خاصو ٻڻي نانگو ڀلي آيو

ڀڄي درياھ عبرت ۾ چيم اسرار ڪهڙو هي
 نقش نقاش سر ساڳي چيم جنسار ڪهڙو هي .

- ۱- گاهي مجاز تي مان مست - ڏسي صورت عجب سهڻي ،
- گاهي مفتون مٿي پنهنجي - چيم ديدار ڪهڙو هي .
- ۲- گاهي حسن صورت مان - گاهي ڪوجهي ۾ ڪملي مان ،
- گاهي شعلا حسن شمع - چيم سينگار ڪهڙو هي .
- ۳- گاهي سيلان خود ميري - گاهي يڪجاء اسيرام ،
- اچي منجهه عبدیت مان - چيم آزار ڪهڙو هي .
- ۴- گاهي منجهه عشق آزادي - رهي لا غرض هٿان فلڪان ،
- بوليم ٻولي انا الحق جي - چيم بردار ڪهڙو هي .
- ۵- گاهي زنديق ملحد ٿي - رهيم بي دين بچڙو مان ،
- گاهي خاڪي خدايم ٿي - چيم واپار ڪهڙو هي .

پاڻي بشري ڇاڪي چولو - آدم ڀڄي الله آيو

- (۱) اڪيون ڪولي ڏسي ڪوئي - آهي ڏولڻ ساڳي سوئي
- رهي مفتون محبت اوئي - رائي پنهنجي آ رنگ لايو
- ۲- وندائڻ يار آيو ياري - عشاقن لاءِ برهه باري
- ڪٽو هيءَ راند ڪليل ساري - پرجهي پير توهين پايو
- (۳) سڃاڻو سر اهو سارو - انا الحق هو هتي نعر و
- وئي وحدت سندو چارو - ڪڏي هي ڀار سر چايو
- (۴) رکو نا خوف ڪو خطرو - هٿو نا پوءِ ڪو قطرو
- وڌي اڳتي وڌو بکرو - اندر ۾ رام ريجهايو
- (د) خاڪي جا خيال سڀ ويڙا - هاديءَ پاڻا جڏهن ليڙا
- بدن بستان گل ليڙا - بهاري برهه ۾ مايو .

پرتان پاڻ پڇاڻ - آهين ته حقاني

- ۱- نام نفي آن نج نرواري - سرت سچائي سچاڻ
- ۲- منڊل محبت من ميخانا - واحد وچ ٿي وٿاڻ.
- ۳- سوز سورن جو تونهن ساڪ - ڄاڻ ڄاڻو ٿي ڄاڻ.
- ۴- مڇ بخارا آتش تون آن - کورا، کوها، ڪن ڪاڻ.
- ۵- "ونحن اقرب" ويڙهي ويهي - خاڪي پاڻ ڏي ٿاڻ.

پنهنجا تماشا پاڻ، پاڻ ڏسي ٿو پاڻ پسي ٿو

- ۱- ڪاڻي اميري وزيري چاڻي، ڪاڻي پيري فقيري پاڻي
- ڪاڻي عاشق ٿي لنو لائي، ورهه وجهي واکاڻ
- ۲- ڪاڻي ٿي منصور مارائين، ڪاڻي ٿي گل شمش لهاين
- ڪاڻي ٿي سرمد ڪنائين، پئجي پرت پستان
- ۳- ڪاڻي شريعت ساڻ ملائي، ڪاڻي طريقت ترڪ تالاڻي
- ڪاڻي معرفت مڪ مولائي، حقيقت حق جا مان
- ۴- ڪاڻي پٽ برهمڻ جوگي، ڪاڻي لالچ منجهه ٿي لولي
- ڪاڻي ورد وظيفي پوگين، ملڪين وجهي ته مانڌان
- ۵- ڪاڻي بت پرست بوچاري، ڪاڻي مسجد منبر مناري
- ڪاڻي آبي آپ بوچاري، پنهنجي ڪري ٿو بدان
- ۶- ڪاڻي ٻڙي مخدوم مدامي، ڪاڻي ملان قاضي ڪلامي
- ڪاڻي نامي عامي غلامي، سچاڻي ساري ته سچاڻ
- ۷- ڪاڻي ڪچريون ڪٽڪ نچائي، ڪاڻي باجا بگل بجائي
- ڪاڻي مڪ ٿي مولود سڻائي، ڏيئي شريعت اهڃاڻ
- ۸- ڪاڻي گز نو ڪلثونت ڪونائي، ڪاڻي راڳي رباني سڻائي
- ڪاڻي ناچون نات چوائڻي، ڪل ڄاڻي هي ڄاڻ
- ۹- ڪاڻي خوش خال سرخواريءَ، ڪاڻي ساره سونهن ستاريءَ
- ڪاڻي ناتي ناء نياريءَ، ٻڌل سڀ سان پاڻ
- ۱۰- ڪاڻي "خاڪي" گبان پگت ۾، ڪاڻي لائق لعل لڳت ۾
- ڪاڻي ساڌو ساڌ سنگت ۾، وسائي هر جا وٿاڻ.

پيالا ٻرت مان جاري - ڏنا سڄڻ ڏنا سڄڻ ڏنا سڄڻ ڏنا سڄڻ
ڪري سڌ سرت سرداري - ڏنا سڄڻ ڏنا سڄڻ ڏنا سڄڻ ڏنا سڄڻ

- ۱- ٻيهر ٻوٽ ٻار ٻيهر سان - سافر سرڪي ڏيڻ سان - موتو قبل جيت سان - ٻيهر ڏاٽر ڏاٽاري
- ۲- کلي اک عشق جي عالي - لڳي لون لون اندر اعلي - برهان ٻره بهائي - ٻيهر ٻوٽ شاه عزاري
- ۳- وجودان ويا وهمي - لا الله لاف دم احمي - صفاتي صافي ٿي ٻيهر - ٻيهر ٻوٽ دم ديداري
- ۴- نظاري نور نوريءَ سان - هڪو هو ٻيهر حضوري سان - پيون مرن پيچ شڪوري سان - ٻيهر ٻوٽ سراسراري
- ۵- خاڪي خاصي خيالن تي حقيقي حال حالن تي - الله جي اجمالن تي - ٻيهر ٻوٽ نور نيار ي.

(۳۶)

ٻرت پيار ٻيو آ پيش - پاڻ پيارو پاڻ پاڻ
برهه بار دمساز - نور نيارو پاڻ پاڻ

- ۱- جغت جوڙ جڳ جهاني جلوي گر آ جبار - صورت ساڳي محب ماڳي - سو ستارو پاڻ پاڻ.
- ۲- نوري ٺهي ٺهي ناتي نام ۾ نروار ٿيو - آدم او او پيچي پولو - آيو ڪوهيارو پاڻ پاڻ.
- ۳- محومستان مست ٿي مچ مچائي موج من - ڪيف ڪلال - دم ڌمال - جوش جالارو پاڻ پاڻ
- ۴- وحدت وارث وصي والي واحد ويس آدم ٿيو - حاصل حال خاص خيال - سو سونهارو پاڻ پاڻ.
- ۵- شهنشاه شوق شتاب شير شاه خاڪي ٿيو - نينهن نواب چاڻي تاب - سو سچارو پاڻ پاڻ.

(۳۷)

پاڻ آيو آ پاڻ آيو آ - پنهنجي هن سنسار ۾ - اسرار ۾

۱. ڪاڻي دم انا الحق مارئين - ڪاڻي راوڻ لنگا ساڙئين
ڪاڻي قتل تلوار ۾ - لسڪار ۾
۲. ڪاڻي چيرائين پاڻ ٿي پنهنجو - ڪاڻي خيال ناڪيئين ڪنهنجو
ڪاڻي ڪرت ڪپار ۾ - ٻلهار ۾ ...
۳. ڪاڻي ٿيڙو مڃنو ليلي - ڪاڻي ٻانهو ٿيڙو ٻيلي
ڪاڻي وئين چوڌار ۾ - ولهار ۾
۴. ڪاڻي يوسف ٿي ٿم وڪاڻو - ڪاڻي زليخا، موسي ماڻو
ڪاڻي خريدار ۾ - خمار ۾
۵. ڪاڻي راڻي خاڪي ٿيڙو - ڪاڻي محبت موج ۾ پيڙو
ڪاڻي آدم جنسار ۾ - ديدار ۾ .

- تو نهين تون آن - تو نهين تون آ - ٻيو ناهي ڪو ٻيو ئي آه، اهو ئي
- ۱- آدم مورت دم آ دلبر - صورت ساڳي سوئي - آه اهو ئي
 - ۲- "سميع بصير" صاف سبحانا - غير چوي نا ڪوئي - آه اهو ئي
 - ۳- راز و چان ٿيو رازق اظهر - سالڪ سير سپوئي - آه اهو ئي
 - ۴- خاڪي پوش ۽ لڪ لڪايس - هادي هڪ هڪوئي - آه اهو ئي

تارو ئي تون تر - موج انهيءَ ۾

- ۱- ٻو ٻولو تون مور نه پائڻج - نور ننگ آن نر .
- ۲- توڪل ترهو تڪبو تون آن - قلام قرب جو جر .
- ۳- خوب خطابي خاص چمڪ سان - آهين خدائي گهر .
- ۴- قرب قراري قادر تون آن - ڪڻ قهاري ڪر .
- ۵- انا الحق جو هردي خاڪي - هن هاڻي تون هر .

ثابت سورن سان سازي - مولا ما ٿهو ئي آيو

- ۱- سو تو قبل محاتي - "لا" جي اٺائي ڪاتي - عر شان اچي او قاتي
حالي ٿيو آ ماضي
- ۲- ذوقان ظهورو ذاتي - پائڻ آيو آ جهاتي - چائي چولو صفاتي
رازق رضا ۽ راضي
- ۳- صورت بڻي ميان ساڳي - من ڪي بنائي ماڳي - رب ٿي ربابي راڳي
ڪيڏن آيو آ بازي
- ۴- حيرت حسن هلائي - ڪيڏن ڪلي ڪيلائي - گل مل من سلائي
آيو غني ٿي غازي
- ۵- خاڪي خيال ڪهڙو - علي الله اهڙو - تهڏل تو هين به تهڙو
آهين اله آ غازي .

- ټو هټان نغرا انا الحق چا ګندا قاضي ملا - ګهڙو شريعت سان درک چا ګندا قاضي ملا
 ۱- دين ۽ ايمان اندر منجه دنيا ملن کنڀان - رکي محبت مون مرک چا ګندا قاضي ملا
 ۲- مان الله ۾ الله مون ۾ گم آ غباب گر - ګرم غلامي کل غرق چا ګندا قاضي ملا
 ۳- بس رمز ۽ راند منهنجي بره جوهان بانورو - ناهي الله وچ مون فرق چا ګندا قاضي ملا
 ۴- بازي منهنجي آ بيخودي-راز منهنجو سيري- بچون هان ناهي شرک چا ګندا قاضي ملا
 ۵- عرش تي علي هيم- فرش تي خاڪي فقير- صورت احمد ۽ شفق چا ګندا قاضي ملا.

گرچو جوکي مان هان يوکي - مرلي دم وچاڀان ٿو "لا" سان لڳاڀان ٿو.

- ۱- دم ۾ دم دم دم دم دم - دلبر درس دماڀان ٿو
 لا اله الا الله چاڙهي لاهي - کيل اهو ته کيلاڀان ٿو
- ۲- ويهي وحدت ويء ۾ واندو وک وصل وڌاڀان ٿو
 واصل وير وريام ولايت ٿي مان وره وسايان ٿو
- ۳- مام محبت ۽ موج مدامي مکي ٿي مله ماهاڀان ٿو
 راز رنداڻو رمز روحي رانول روپ رلاڀان ٿو
- ۴- نوش نوشان ڪرنيهي نظارا نر نوري ٿي سماڀان ٿو
 نانگو نانڪ نات نفي ٿي نرمل نينهن نياڀان ٿو
- ۵- خوب خوبان خوش خيال ڪمائي خاص خيال براڀان ٿو
 خوء خدائيء خاصو خاڪي ٿي خام خيال ڌڪاڀان ٿو

کماله سوري سر تو سچي - درس ٿيڙو دليئون يار

۱. سڀ گهڻي سي طلب تي تمنا - موج ۾ منڙو پيو ته مچي
۲. خام خيال هيو جو هردي - پختو ٿيڙو سو ته بچي
۳. فرض روزانا سڀ ادا ٿيا - ڏنهن گهڻندي اڃ اچي
۴. ڪميو قبو قلب جو ٿيڙو - رڳ رڳ رانول وڌو ته رچي
۵. خاص خيال خاڪي خوشيان - نهر ۾ نهي ٿو بغي

ٿڙي بنا ٿڙي بقا - لا جي لقا، لا جي لقا

هي ويو هو ئي هو - حاصل حقا، حاصل حقا

۱- محو سر، معبود ٿڙم - سجدو، مسجود ٿڙم - بود مان نايود ٿڙم
خود ڪما ۽ خود مڪا

۲- اسر و جسر نارك ترڪ - گر گمان ۾ سارو غرق - نچ نچي ناکو فرق
ٿڙم صفا سافي سجا

۳- دم دائر خود دائما ڪني ڪلاي فائما - رازق رضا راحما
وحدت وفا برهمن عطا

۴- صفات ويو خاڪي سچو - ثابت ٿيو سافي سچو - ناو اٿو چاڪي سچو
ٿيو خود خدا مر جا بچا

دم هي پاڪ الپاڪ - پاڪ ناپاڪ ڪي پاڪ بنائي .

۱- ”ونفخت قدم روهي“ هي دم - ”لا تحرڪ“ دم دا ڪل ڪم

زار زير اٽلاڪ - دم ٿي حڪمت حڪم ڪلائي .

۲- دم آبي ديدار هي سارو - دم ٻيو سو صورت اٿارو

دم مالڪ اولاڪ - برتان آبي ونو پاڻ ٻسائي .

۳- دم بچون آهي سر - سچن دم ڪي اڪمل اڪثر

دم ڌري اشتاق - چاهه بره جو آيو چائي .

۴- اول آخر دم آهي بنائي - مورت مائل آمجھ لڦائي .

عاشق دم عشاق - ڪيل لکن آيو روپ ٺهائي .

۵- دم ڪي صورت ذات ذاتي - سچ عاشق ڪر اثباتي .

خاڪي خود بوشاڪ - الله آيو جڳ جوڙا جوڙائي .

(۴۶)

ذات مان هت ذات لي اثبات ۽ اظهار ٿيڻ .
 بره جي بازار ۾ خود اچي نروار ٿيڻ .

۱- لا اله مان الا الله عشق التو آر ڪيو .

نئين جذبن سر لڳو وحدت ڪٿان پڌار ٿيڻ .

۲- بيخودي بانگي پڇي واه وسايو بره سر .

ڪنوئين سندي خمار کان گاجن گوڙن ڪچڪار ٿيڻ .

۳- سيغان ۾ محڪم منڊل سينگهي مداامي ٿيا مدام

بر مٽيءَ مٽي سندي مستن سندو خمار ٿيڻ .

۴- خاص خوشيءَ خرقو خاڪي خان ٿي پاتم پڪو .

خود خدائي خيال ڪٻائي سرسچل سچار ٿيڻ .

(۴۷)

ذاتي ظهور ذات ڪيڙو آدمي حنسا ۾

نينه نعره پوءِ هنيو حسن جي ديدار ۾

۱- ملڪن مٽي احڪام ٿيو آدم سندو سجدو ڪيو

جو مڙي ٿيو دور شيطان لعنتي ٺڪار ۾ .

۲- راڻي پنهنجي يار رانول عرش کان آيو ارض

باغ ٿيا بوستان بري وحدتي وهنوار ۾ .

۳- ڪاڻي ڪڏي ڪربل ڪهي ٿي ڪنڌ ڪٽيا ڪوڏ مان

ڪاڻي ٿي گهاٽي گهرٽ پڙيا شهادتي شمار ۾

۴- ڪاڻي ته مجنون ٿي حيراني بحر بر ٿر ٿريو

ڪاڻي ته يوسف ٿي ذليخا پاڻ ٿيو خريدار ۾

۵- خيال چائي خاص خاڪي ٿيو هڪو هڪ يار سان

دم پنهنجي ۾ دم دماڻي پوءِ پيو نروار ۾ .

(۴۸)

ذات اسان جي آهي اظهار - ويد ڪتاب قرانا

۱- هر مظهر آسان اسان جو - عرش ڪر ش آسمانا .

۲- عشق اسان جو ، ذوق اسانجو - خود خدا پڳوانا .

۳- چار ٽي طرفين طبل اسانجو - سنڌ ، عرب ، ايرانا .

۴- قدر جني ڪين سڃانو - لعنت هنيان زندانا .

۵- خيال انهن جي خاڪي نماڻو - هر درد ، غماز ارمانا .

(۵۴)

جوگي ٿي ميان جان جگر ۾ - جودان جوڙينون جايون ٿا
پرت پرينءَ سان پاڙينون ٿا

- ۱- ”هو“ جو هردي هل هئي ميان - هام حلاج هلايون ٿا
نورا نيهي نام لڳائي - ناتو نينهن نيايون ٿا
- ۲- وحدت واري ويءَ ۾ ويهي - ويس وجود وچايون ٿا ...
- ۳- خيالن سان خيال ملائي خاصو - خام خيال لوڏايون ٿا
صاف صفت ڏکي ٿي ذاتي - ”سرسري“ ته سڏايون ٿا
- ۴- بيخود، بيسر بار اٿائي - انسحد بين بجايون ٿا
لاڳ لقا جو پرتان پائي - موج معراج ملهائون ٿا
لاحد لانگها لنگهي شريڪي - عشق آغاز ڪمايون ٿا
- ۵- خاڪي بانگه بٽي بهادر - بيڪ پيوت بسايون ٿا
آڏوتي ٿي انگه استانسا - الڪ سنان اڙايون ٿا

(۵۵)

جنساري برهم باري اسراري آدم،
حسن هاري - سنساري - اوتاري آدم.

- ۱- عبرت قدرت - عبرت آيو،
صورت - جرت - شاهوڪاري آدم.
- ۲- ٿاڻي ٿاڻ - ٻاڻي ڄاڻ - ماڻي مان آيو،
پاڻان پاڻ انهيءَ پاڻ - پرت پياري آدم.
- ۳- پرت پيار پائي هار سيمگار آيو،
ڪري سار رفتار جوش جاري آدم.
- ۴- چاڪي چولو - ڪري لولو روح رولو آيو،
ٿي گولو اڙي اولو اقراراري آدم.
- ۵- خاڪي خاص ٿي اداس راس الراس آيو،
سر ستار - صاف سچار - سرداري آدم.

(۵)

- جو کي جنساري ٿي - ٻي آئين ڄاڻا
 ٻي آئين ڄاڻا - ٻي آئين ڄاڻا
 (۱) مهر جا منڊڙا ملڪين چاڙهي - برت جا پستڪ سڀ ڇڏي ويا
 محو ڪيئي من پنهنجي مڙئي - مڱهه سڻاڻا
 (۲) انحد بين بره جي وڃائي - عشق جي آتش مڇ - ڇڏي وئي
 هر دل ڏيئي ٽڪو الانور - ڪيئي حراڻا
 (۳) بي مثاليءَ کان ماڳ مئل ۾ - رمل پڙين لاڳ تون گل ۾
 ”سري انا سره“ ٻوليئي - قول فرانا ...
 (۴) ونجن اقرب عشق اجها کي - وجهي ورقو وڃ ٿين ما کي
 رمز رلائي رندي - نفي ٿين نشانا
 (۵) اچي هت بازي بره جي کوليئي - پاڻ تو پچري اظهار ٻوليئي
 انا الحق حلاجي نعري - ٿين عرباڻا
 (۶) شوق کان ٿڌين بي اختيارا - الٽي آران ٿين اظهارا
 بو تو بيڪ بشري ڄائي - خاڪي ذي شانا

(۷)

- خاص خيالن خود خدا ٿيڻ - خيال ۾ خيال ڪپائي يار
 ۱- جسم، وجود ۽ جان وڃائي - راز ۾ راز رچائي يار
 ۲- نام، نالي کان ٿيڻ فرواري - رمز ۾ رمز رلائي يار
 ۳- وحدت وارو ويس وٺائي - ورق ۾ ورق وٺائي يار
 ۴- حال ماضي ۾ حاضر ناظر - مام ۾ مام ملائي يار
 ۵- بشت ۾ خاڪي پنهنجي ڄائي - حال ۾ حال ملائي يار

(۵۸)

- خالق هيس خدا - عشق اچي مون ڏلايو وڃايو
 ۱- صورت بڻجي سهڻي آيو - حيرت حسن ٿي
 ۲- مست و محو مداسي - شائق نس شيدا
 ۳- ويس وحدت مونکي وه ٿيو - چوڙ ۾ عرش سڀا
 ۴- صورت ساڳي سهڻل واري - بڻجي ٿي گدا
 ۵- عشق آئي تان ارض وڪايو - ڏيئي خاڪي ميا

(۵۹)

- هماري خمر خاصي جا پيا سي هون پيا سي هون
- وئيءَ جي وٽ مٽيءَ تي مڇو اڏا سي هون اڏا سي هون
- ۱- ڪلا لي ڪيف خاني ۽ سوانئي سرڪ جا سوالي ،
صفا مسرور مستانا حيراسي هون حيراسي هون
- ۲- پيالا ڀرت پئمانا وٺڻ جي وار تي محڪم ،
منگهن مخمور مٽخاني جڳيا سي هون جڳيا سي هون
- ۳- خال خواري خرابيءَ ۽ خاصا خود خوءَ خوشحالي ،
سوالي موج مددوشي سنڀاسي هون سنڀاسي هون
- ۴- گيالي گيان گر گم گم پيندڙ وئيءَ سر جا ،
نشي ناتي نپاريءَ ۽ اياسي هون اياسي هون
- ۵- وفڪر فائق وفڪان ۽ هميشه هونگ هو حق جي ،
سچائي سڪ سنگهارن جي اقا سي هون اقا سي هون
- ۶- شرابي شير نشو چاڙهي بڻي عاشق شيرازي ،
ربابن راڳ ۽ خاڪي ميراڻي هون ميراڻي هون

(۶۰)

- خاص خدائي خيال - برقعو بقا مان - پاڪ پاڪائي
- ۱- ظاهر وادان نرمان نوري - حقي حقانو حال
- ۲- نفسي نج مان ذاتئون ذاتي - خوف نڪو مون قال
- ويس وجودي حال آ منهنجو - جسم جيءَ جمال
- ۴- راڻي آيس راڻي ويندس - نينهن ٺهي مان نهال
- ۵- آوڻ ، جاوڻ اٿان پلٽان - بازي منهنجي بهال
- ۶- صفت خاڪيءَ ۽ ٿيڙس صوفي - چاڻي قدم ڪمال

(۶۱)

- خیال سان خاصو خیال ملائي - پاتم خاص خیال میان
- ۱ اول پاڻ پچائڻ پنهنجو - سرت سان سارو حال میان
 - ۲ بار بڻن سان باري لائڻ - پوءِ ٿيڻ نهال میان
 - ۳ نام کي خود ۾ آڻ کپائڻ - ساڻ ۾ دم بحال میان
 - ۴ بات باريءَ جو بار الائي - بڻيڻ محب مثال میان
 - ۵ احد وچان ٿي آدم آيا - پيشه ڪي لعل لال میان
 - ۶ ڪو خاڪيءَ کي کڻڻ مان ڇاڻو - ناتان دم ديال میان

(۶۲)

- خیال ڪمائي خیال - بيچونيءَ جي بيڪ ۾ آڻڻ
- ۱ ٺڪت سر لنگهي سڀي ٿيئي - بقا ٿي ته بحال
 - ۲ رنگ رنگ ۾ پوءِ رنگ پائڻ - جالو پنهنجو جمال ..
 - ۳ ڏسڻ پاڻ ۾ سمجھ ٿي پنهنجو - قربان قرب ڪمال
 - ۴ لامڪاني ماڳ ۾ مدامي - وحدت ويس وصال
 - ۵ "خاڪي" گر ٿي نام نفي ٿيو - عبد منجهان ته اقبال

(۶۳)

- خاڪي خوش خیال سان ڦيري ڏٺو تان - خود خدا مين هون
- زمين و عرش ۾ هر جاء - اظهر لا لقا مين هون
- ۱- سراسر صورت مان - قائم قادر قدرت مان ،
 - ۲- منجهان ناظر نظاري مان - عرشان ارض اوتاري مان ،
 - ۳- وره وارث وصال مان - خويان خوش خاص خصالي مان
 - لقائي لا اڀالي مان - بره باري بلا مين هون .
 - ۴- لاهوتي لا مڪاني مان - سيري سڀ جاء سيلاني مان ،
 - نوري نرمل نداني مان - وحدت وير ولا مين هون .
 - ۵- "خاڪي" خالق سندو خالق - جن و حورون سندو مالڪ ،
 - چندر سورج ڏيندڙ جهانڪ - عشق عامي عطا مين هون .

(۶۴)

- ڇا نفي اثبات ڪيان مان ٻيو نه ڪو آهي الله
 برهم ٿو خبر ان ڏئي هي تان ٻيو ناهي الله
- ۱- ”مکڙا“ ڏسو قدوسي سري اعتبار ڪيو فرمان تي
 سڀ شيءِ وٺي ڏس تون لکيو محيط ڪر سماهي الله
 - ۲- آخدا ينطق چون بصر سمع ۽ ٻڌ بصر
 تان خود مثل آدم اهو ڪهڙي شڪل ڇا ئي الله
 - ۳- ”ونفخت نبد“ اظهر ٿيو من عرف صورت نور سان
 گهر ٿيو جو پاڻ ۾ سو ٿو پس چاڙهي لاهي الله
 - ۴- عشق فقر حال واقف آ وڏو جو هن ڏٺو
 تان اچي هن آر ۾ قصدان ٻيو ڪاهي الله
 - ۵- ڏوهي گناهي نيڪ بد آ پاڻ بهجو پاڻ ۾
 ڏس خاڪي اتي انا الحق ڪيئن چڙهيو ڦاهي الله

(۶۵)

عدم جي آشياني کي ڇڏي هٽري آيو آهيان
 لقائي لاڳ سر ٻائي اڏي - هٽري آيو آهيان

- ۱- احدان آدم منجهان احمد - ٺهي نروار ٿي نانگو .
- ۲- عجب اوقات احديءَ جي عبيد بوش مون ٻاتو .
- ۳- رڪائي راز ڄا نالا ٿڌي هٽري آيو آهيان .
- ۴- بمع باري برهم بازي حسن هو ڪو هٽي آيو .
- ۵- مجازي مام جي مجاڙي هٽري آيو آهيان .
- ۶- ”سري سره“ ٻولي ٻولي قتل ۽ ڪات هٽ چائي
- ۷- سوريءَ جو ساز سوزي مان اڏي هٽري آيو آهيان
- ۸- خاڪي چولو خوشيان خاصو هوشان ٻائي هوشباري سان .
- ۹- ضدان ، ضد ذوق مان ذاتي وڏي هٽري آيو آهيان .

(۶۶)

- عشق آريءَ جي اظهر ڪيڙو - آيس آءٌ حيران ٿي ،
اڪيون ڪليون حيرت واريون - آيس آءٌ مستان ٿي .
۱- برهم واري بازي ڪيڙي آيس آءٌ حيران ٿي ،
ڀرت ڀريمي پي پيالو آيس آءٌ پيمان ٿي .
۲- هن گهر نڪري هن گهر هلي آيس آءٌ سلطان ٿي ،
آدم وارو ڪري اولو - آيس آءٌ انسان ٿي .
۳- صورت واري سر سان سهڻو آيس آءٌ سحران ٿي ،
رنگ رنگ رنگي رمل ٿي هت آيس آءٌ رحمان ٿي .
۴- سميع بصير سر سري ٿي آيس آءٌ بهاولان ٿي ،
” انا احمد بـلا مـبـي “ آيس آءٌ سيلان ٿي .
۵- منصوري ميدان ملهائي آيس آءٌ مردان ٿي ،
انا الحق جو ماري نعر و آيس آءٌ پروان ٿي .
۶- خاڪي چولو خوشبان پائي آيس آءٌ خود خان ٿي ،
نوڙت نياز ڪرڻ هت پنهنجو آيس آءٌ عرفان ٿي .

(۶۷)

- عشق جو ڪلمو پڙهي - ورق ورايم سڀ ٻيا ،
۱- لا اله سان لنو لڳايم - تان شعلا سر شوق ٻيا ،
۲- هوڪي هردي ڪيم قراري - تان ٻريا جند ۽ ڏيا ،
۳- سر سچائي سر سچايم - تان خطرا سڀ ويا ،
۴- صاف جان سينو ٿيو - تان پاڻا لعل ٿيا ،
۵- مهر ڪٿي خاڪي موراڳي - تان روشن سڀ راز ٿيا .

- عشق اچي مون سان ڪٿي ڪٿي - اڄ ڀر ۾ ڀلائي يار ميان
- ۱- ٻهريان اچڻ سان پاڪر ٻاتو - سڀني سڀني سان لائق لاڻو
تو ڙ ٺاهي ٺاهي ناڻو - بوسو ڳڻن تي ڏئي ڏئي - پوءِ نظر ملائي يار ميان
 - ۲- رلي عجيبن ڀيٽا ڀيالا - ٺٺو نشي جا ڏاڏا ٺالا - موج محبت جا مٺا مٺالا
جڏهن مليا سي ٻئي ٻئي - ٿيڙي واعدن وٺائي يار ميان
 - ۳- ڪليو ناظر نور نوراني - حسن شعلو سر سڄاني - خيال لنگهيو لا حد مڪاني
بات بات جي وٺي وٺي - رمزيءَ رمز رلائي يار ميان
 - ۴- سام ملي پوءِ ساري منصوري - هر جا هليو حڪم حضوري - خيال خدائي ڀر ڀر پوري
هر جا نظر پوءِ ٻئي ٻئي - جڏهن وحدت آئي يار ميان
 - ۵- لهر لاهوئي لڳي ته لقائي - برهه واري عجب بقائي - ويڙو وچوڙو ٿيڙي ايڪائي
خاڪي ڏٺين هٿين چٽي چٽي - هوندس گڏ ته سدائي يار ميان

- عشق سارو امداد اسان تي - سنگر ڪيو ته عطائي - ڏئي بقائي .
- ۱- ڪاڻ ڪمي نا غرض ڪنهنجي - خود خود مان ته خدائي - لعل لقائي .
 - ۲- بيخود بحر بيچوني بيسر - پوتر مان ته پاڪائي - جابر جائي .
 - ۳- واحد وحدت والي ولايت - ورهه مان ته وسائي - برهه بتائي .
 - ۴- دائر ڪل ڪل قائم قادر - نوري مان ته نمائي - بيڪ بنائي .
 - ۵- ساقي سرڪ سوائي سالڪ - صوفي مان ته صفائي - صاف سدائي .
 - ۶- جذب جنس بجنسب جاني - سڀ ۾ مان ته سهائي - راز رضائي .
 - ۷- خاڪي خالق خلقڻهاري - سچل مان ته سچائي - موج موجائي .

- عرشان آيو الهي فرش ڪري اوتارو - جڙتون جهان جفتون جملي جهان جالارو .
- ۱- ڏيهان ڏسڻ ڏهاڙي ڏيهان ڏيهي ڏيکارو - ڀرتان ڀريمي آيو پنهنجو پسڻ پسارو .
 - ۲- ٻيوند پيارو ٻچري بختو آبيج ٻاتو - بڀادل ٻڌر پنهنجي ٻيڙو ٻرين پيارو .
 - ۳- گوهر آيو آگهنور رجائي گوندر ۾ غم ڪي - غازي غمازي گياني هٽي ڪرڻ گذارو .
 - ۴- ڪٽڻو قصد قربتيءَ ڪٽڻو هتي آڪامل - آيو ڪهي آڪئي ڪوهه قاف ڪٽي ڪوهبارو .
 - ۵- رمزون رندن سڃاڻيون نوري ٻئي نوراني - نالو خاڪي رکائي هٽي ڪيئن واڌارو .

(۷۱)

- عرش کان الھي آيا اعرابي - ھيڙا جيئي نور نقابي .
- ۱- ھر تان پيش وڃي تن پيڙيم - ڪڍيئون من جي خام خرابي .
 - ۲- ساڻ نظر جي ٺيھي ڪيئون - رڳ رڳ ”ھو“ سان ٿي تہ ربابي .
 - ۳- خاص خاصان خود خاص ڪيئون - ناظر ڪيڙو ٿو نينھن نيابي .
 - ۴- ”خاڪي“ شڪر جو وعدا پڙيا - لڏا سڄي سوال جوابي .

(۷۲)

- عام کي آھي ڪل ڪھڙي - اسان ويس ڏکيون ٿا پيلا وو يار .
- ۱- عاشق شائق آھيون شيدائي - دائم درد رسيلا وو يار .
 - ۲- بيچوني بيمثل مون بيخود - اصل آھيون تہ اصيلا وو يار .
 - ۳- ڪل شيء اندر وسندڙ آھيون - راز رنگي جا رسيلا وو يار .
 - ۴- مشڪل ڪشائي ڪم اسانجا - خاڪي مرڪس ھيلا وو يار .

(۷۳)

- عشق جي آر ۾ آھيان - پنھل جي پيار ۾ آھيان
- دائم ديدار ۾ آھيان - مدامي مست مولائي .
- ۱- سدائون ٻر نشي آھيان - بموجان موج ٿو پانيان ،
نفي چاڙھي نفي لاهيان - شدم در برھم بقائي
 - ۲- حسن حيرت حيرانو - سدا مسرور مستانو ،
درس دمد - آھيان مشتاق موجدائي
 - ۳- برھم جي بحر جو تارو - مھاتم محب مڪ مارو ،
لھندڙ ڪڪ ٻن سارو - خدا آھيان مان خدائي
 - ۴- موالِي ڪيف ڪلاي هان - بالا برھين بحالي هان ،
ناظر ناتي نهال هان - لاهوتي لعل لاثاني
 - ۵- سخائي سر سخي صافي - قائم هان قرب ۾ ڪافي ،
خاڪي تن ۾ مان طوافي - شائق مان شوق شيدائي

[۷۴]

- راز ساري جو راز ق مان هان - خالق ، مالڪ ، سالڪ ، ستار
 ۱. رمز رحيم جو هان راحم - سڀ سان ماضي ، حالي ، اسرار
 ۲. شائق شيدا سڀ هن سنهنجا - آهيان محب مان سڀ مختيار
 ۳. بيڪ ساري جو آهيان سازيندڙ - جوڙ چڱت ۽ جڳ جبار
 ۴. عشق جي ميخاني جو ساقي - صوفي آهيان مان ته سچا
 ۵. حاڪمي ڪم نه قطرو سچل کان - خيال خدا جو آه خمار .

[۷۵]

- رنگ اهو نه رڃايو سي - محبت مڃ مڃايو سي
 ۱. ڪن فيڪوئي قول سان سارو - بيڪ اهو ته بنايو سي
 ۲. حوال آدم بهشت منجهانئون - تر تان ڌرت ٽڙايو سي
 ۳. آل اولاد سان شاه عليءَ کي - ڪفر هٿ ڪهايو سي
 ۴. منصور جهڙو مڙد مولائي - سوليءَ سو ته چڙهايو سي
 ۵. زڪريا کي ڪرڻ و جهڙائي - ٽڪرا ٻه ته ڪرايو سي
 ۶. سان تبلي طور سڄوئي - جبل سو ته جلايو سي
 ۷. ”انا الحق“ جو هئي نعر - هو ڪو حلاج هلايو سي
 ۸. آدم وارو ڪري اولو - حاڪمي نام ڌرايو سي

[۷۶]

- روپ رانول رمز رنديءَ جي سدا قائم اسان
 درد دلبر دود دونهان . عشق جا دائر اسان
 ۱. موج محبت مٿي برستي - من ۽ ماتم محب جو
 روز روزان راز رانول رند آ - راحم اسان
 ۲. بره باري باري سر مٿي آيشمار
 سر عشاقن عشق جو آهن لکين مڪارم اسان
 ۳. نروار ٿي نانگا ٺهي ٿا ٺڄئون حق ٺينهن ۽
 بره جا بردار ٿيا سي بر سري تراحم اسان
 ۴. عشق اعليٰ آه ڪاه سان سدا دلشاد هون
 برت سڪ سوز ۽ صادق صفا صائم اسان
 ۵. واه جو حاڪميءَ شان ٿيو شهنشاه آستان ٿيو
 ذاتي ظهور و ظاهر باطن من ٿيو ساهرا سان

(۸۰)

سجده مير سارو آهيان سر سڃاڻي

سِر بيڪ بهانو بشت انساني

- ۱ ظاهر ڇا باطن ۾ ظهور و زمانو ڏيئي ڏينھ ڏيکارو ٿر جسماني
- ۲ صورت صاف ثابت صفاتي ڇا ذاتي بکا ڏک يقينا آهيان صمداني
- ۳ محبت موج گفني گران گر گباني زير و زير مان معراجي مناني
- ۴ وصل مان ويراگي برهمن بيراگي ورد مان وظائف ڪلمو قرآني
- ۵ نوري ڇا خاڪي ڇا آبي ڪل عناصر اٽائي بٽائي آهيان خود سيلاني .

(۸۱)

سڃي شاه آيو لعل لکي اڄ جهنگ شهر پيا ٿر وسي

- ۱ دونيان وسائل ساوا ٿڙا باهر برهم جي تيز ڏکي - اڄ
- ۲ درد ماربل دل مٽي جنهن لٽي جانب آئي ٿي سانه سڪي - اڄ
- ۳ رمز رائل جي راحت ڄاڻان محبت ملڙي موج تڪي - اڄ
- ۴ عاشق مجنا ٿڙا ڪيڻي چاڻڻ ڇاڻڻ جي جن چڪي - اڄ
- ۵ خاڪي هر دم وڃان هون ڏي ٻائي پر مان ٿي ته ٻڪي - اڄ

(۸۲)

سجده سبانا سوڍل ساء ڪير ٿو ٻولي ٻول ميان

- ۱ وفي النفسكم سجده اشارو ڀڄو ناهي ڪو ٻول ميان
- ۲ الانسان سري وانا سرهو قائم قدوسي قول ميان
- ۳ غير نه ڄاڻج پاڪ نون پانچ ڇهه ڇهه ڇڙا چول ميان
- ۴ آرو اثباتي نفي نظارو ڪر تڪيئي جو طول ميان
- ۵ خاص ڪنو آ خلق ۾ خالق ڪيچي ڪل ڪهول ميان
- ۶ نوري ناتو نام نظارو خاڪي گهوران گهول ميان

(۸۲)

- سيٽ آهيان مان سيٽ آهيان جمعيت نائي جي پٽ آهيان
 ۱ هر هنڌ حاضر ڇوڏ هيٺن طبقين مٿي توڙي مان هيٺ آهيان
 ۲ ظاهر باطن زينت وارو عالم ساري جي ڏيٽ آهيان
 ۳ شاهي ڪافي قرب ڪرارو چورن، ساڌن لئي چيٽ آهيان
 ۴ ماڳه مٿائي منزل هتان حاڪمي هليو نيٺ آهيان

(۸۴)

- ساري سنسار جو سينگار ٿيو آدم ٿيو آدم ٿيو آدم
 ڪري بشري ڄانب جنسار ٿيو آدم ٿيو آدم ٿيو آدم
 ۱ احدان احمد ٿيو عابد - وصل جي ويس سان واجد
 سورن جي ساٿ سان ساجد - درس ديدار
 ۲ اصل جو هو هتي اعليٰ - هتي به سو ٿيو بالي - رکائي راز جا نالا - چمن ڇوڏار
 ۳ آدم جي عشق ۾ آيو - مجازي مام ۾ مايو - چاڪي چولو چاهان چايو - ڏيهي ڏاتار
 ۴ رازق جو راز آ ظاهر - اهو آدم ملڪ ماهر - نزاکت ناز نيهن ناهر - نسنگه نروار
 ۵ خيالي ٿي ڏسو حاڪمي - اهو حاڪمي اهو ساقي - ڏسيو ڏاهو ڪٿي باقي - الڪه اوڻار

(۸۵)

- سورن جو سامان سر تي آيو
 ۱ مالڪ مرڪي موڙي ڪٿائي جوش جذب جولان
 ۲ لائق ناهوس لطف لکي جا برهم اٿو باران
 ۳ شال ڪندا پوءِ موڙي پنهنجي نام جاچي ته نشان
 ۴ ڪونهي پڻ ڪو حاڪمي هائي مست آهيان مستان

[۸۶]

- سوز سک جي ساز سان سچ سچائي مان ٻڌيم
 خوب خماري جوش جولائي محبت ٻولي لائي امان ٻڌيم
 ۱ هو جو دل همدم مٿي هر گهڙي هردي اندر،
 برهم جو بردار باز سوز سوزائي مان ٻڌيم
 ۲ مست منگهن مينگو، منڊل ابر باران ٿي اڙهم
 وادي وحدت وير وهائي ورهم وسائي مان ٻڌيم
 ۳ نينهن نقش نام نظر نور ۽ نروار مان
 زيب ظاهر ذوق ظهور و خود خدائي مان ٻڌيم
 ۴ حاضر ناظر هر به دم چار طرف هر هنڌ
 فقر عالم فوج عالم فيض فنا ٿي مان ٻڌيم
 ۵ ڪئمڻ قلالي قرب قادر سان ڪماليت خاڪي ڄاڻ
 ظاهر باطن ذوق ذاتي لا لقائي مان ٻڌيم

[۸۷]

شائق آهيان شيطان منهنجو شرارت شان آسارو

- ۱ اول عرش تي هيڙس اعليٰ - صورت سيرت ملڪين بالا - معلم مڙني بره بحالا
 عاشق عشق انسان - موج محبت منجهه ته قرارو —
 ۲ بهر ياءُ الله سان هيڙس جهڙي - لائس عشق ٻئي جي لڳتي - ڪها ۽ ڦڪتي ڀڄي پوءِ ڀڳتي
 ٺاهي صورت انسان - پنهن جو اتهين رکيئين نظارو —
 ۳ ملڪن حڪم سجودي ڏنا ۽ - نام آدم ڌر مونکي به چيا ۽ - دل منهنجيءَ ۽ غرور وڌا ۽
 مڃيم نافرمان - لعنت جو سر وسبو وسڪارو —
 ۴ عشق سهاڻي منهنجي وڃائي - عرشان فرش ڏکي ڪيو ڄاڻي - "و نفخت فيد من" پوءِ ٿيو رائي
 ٿيو ڳولڻ لئي حيران - تڏهن ڪيئين ايڏو ڀسارو —
 ۵ ٻيو تان ڪجهه بي اڳم ناهيڙو - تڏهن بهشت ۾ ڳولو ٿيڙو - گندم جي ته بهاني پيڙو
 خالي ڏسي بوستان - ٻاهر آيو پوءِ چائي مونجهارو —
 ۶ مونجهه مونجهارو چئو مرض بيماري - ويڙهي ويڙس ڳيٽي ڳاري - نڪتس ڦر ڙي آيس انڌاري
 تڏهن ٿيو ارمان - نڪري ٻاهر ڏنم ڏيکارو —
 ۷ ڏسي خاڪي پوءِ ٿيو خوشحالي - نفي اثباتي ٿيو ماضي حالي - چال چلت پوءِ رکي ته نرالي
 خانو ڪر بنگان - گڏجي وينو ڏئي ته اشارو —

[٨٨]

- شاه درازن وارو - شهنشاه سويارو - سورج عشق ستارو
 ١ هنڙي آيو ني وي ميان بشري بو تي الا - لا - چڙي عرش او تارو -
 ٢ سر نثر سيئي ني وي ميان - چوئا پولو الا - لا - الڪ اهو اظهارو -
 ٣ صورت ساجن ني وي ميان - اها ساڳي الا - لا - ساڳو محب مويچارو -
 ٤ "خلق الاشياء ني وي ميان - "علي صورند" الا - لا - سڀ ۾ آه سچارو -
 ٥ خاڪي بو تو ني وي ميان - ائس بهانو الا - لا - سڀر تي آيو آ پيارو -

[٨٩]

- واحد ويس وٽايو آ آدم تي هت آيو آ
 پورب پنڌ پچائي پرتان منزل ماڳ مٽايو آ
 ١ اڳ ڪٿي نا اظهار هيو - آدم تي پوء مظهر ٿيو
 ملڪن تان پوء سجدو ڪيو - درين درس ڏوايو آ
 ٢ "انا احمد بلا مبمي" - عين علي تي عليم علمي
 راحم رازق رب رحيمي - نام پداللد چايو
 ٣ "خلق الا آدم علي صورند" - مبر ڪٿي ٿيو احمد مورت
 "سره سري" بولي صورت - دلبر دم دمايو آ
 ٤ سر بيخود وچ ٿي ٿوليئو - لوڪ محبت چڙي ڳوليئو
 پاڻ ٻاهر نه پيائيء روليئو - رانول روح سمايو آ
 ٥ ڏسڻ وارو ڪوئي ڏسي - پاڻ ۾ پاڻ ڪو ٻيئي ٻسي
 هڪ ٿي هون هر دم هي - خيال سان خيال ڪيايو آ
 ٦ ملڪ محبن ماڳ آ مٽو - لا احد لا لکيو لاڳ آ مٽو
 بره بقا جياڳ آ مٽو - ب ت خاڪي گنوايو

[٩٠]

- واه خوشيون اڃ يار اڳل ٿيون
 ١ ٿيڙي راحت رانجهن آئي
 ٢ نوري لائان ڪلبون چوڌاري
 ٣ هسان ڪلان چو نه سرتن هائي
 ٤ پايان گلڙا لايان سبندي
 ٥ پيالو پيرين پيو
 محب هلي اڃ آيو آ
 سڀين ساه سمايو آ
 ملڪ سارو تجلايو آ
 باغ مٺي ته بهاريو آ
 لعل حنا رنگ لايو آ
 خاڪي غير لوڏايو آ

(۹۱)

- وهر وا عشق بهادر آيو - طاب وڏي طولان سان - طومان سان
- ۱- اهو عشق امامين آيو - سورن چي سامان سان - طوفان سان .
 - ۲- خوش ٿي چايو مون به سر تي - هڪ رهبر سبحان سان - پڳوان سان .
 - ۳- راز بوبي رروشن ٿيڙا - صدق سچي عرفان سان - تتران سان .
 - ۴- خاڪي خاص لطيفي بنيا - پيد وڏي ته بيان سان - ڏيان سان .

(۹۲)

- صورت صاف سچاري واري - آدم بيڪ بحالي - مثل مثالي
- ۱- سري انا - سر سبحاني - ڪفي ڪيف ڪلاسي - نينهن نهالي
 - ۲- سڀني سڻيان ساڳي مورت - موج محبت والي - خاص خصالي
 - ۳- نام نالا ئس ناز نظارا - خاصان خوب خبالي - قطب ڪمالي
 - ۴- آران الٰهي بي اختياريءَ - اظهر ٿيو ته اقبالي - يار ٻڌالي
 - ۵- ٿيو اثباتي خاڪي ذاتي - بيچونسي ته بقالي - ٿيڙو حوالي .

(۹۳)

- صورت سڀ سبحان - فرض نماز محراب آ منهنجو
- ۱- محويت موج اها ميناقي - ” و نذخت فيد من روعي “ اوطاقي
 - ناتو نينهن نشان - عشق الست عقاب آ منهنجو
 - ۲- محبت منهنجي مجاز اماسي - لک لک سجدا ، سو سو سلامي
 - سري - ره انسان - ڪونهي گناه ، ثواب آ منهنجو
 - ۳- شهنشاه صورت هن پر شيدا - تڏهن عدم کان هت ٿيو پيدا
 - ذوقان زير ذي شان - جاري جهان جواب آ منهنجو
 - ۴- ملڪن سجدا ڪيا پي صورت کي - ”علي صورت“ ڄاڻ مورت کي
 - جسم الله جسمان - نينهن نسنڪ نواب آ منهنجو
 - ۵- ٻرت ۽ بريمي پختو آهيان - قرب مان ڪاهيون اڳتي ڪاهيان
 - حسن پرستي شان - خاڪي وجود ڪباب آ منهنجو

$$[\cdot]$$

12
 1. ڀلي آيو ڀلي آيو ڀلي آيو ڀلي آيو
 2. ڀلي آيو ڀلي آيو ڀلي آيو ڀلي آيو

۱ جوڳي ئى يار جنساري. ئيو آدم اراري. جانب جلوي. جتان سان پلي آيو
۲ بره جي بار بندن سان. ملهاري مينگه مندبن سان. گاجن گجگو لڪاون سان پلي آيو
۳ د ميد م دلہ منصوري. چاڙهي سرانگه -چ- وري. گهورن گهم گهير گهاون سان پلي آيو
۴ جذب جولان جوشن سان. بهادر بيڪ پوشن سان. ڪا ٿڪ دم ٽڪاون سان. پسني آيو
۵ منو مند لي ئيو ماڳي. خاڪي خوش خاص ئي ساڳي. لکي لعن لقاون سان. پلي آيو

[2]

قلندري ڪم ڪام - ڪل ڪل اندر ڪمائي منهنجي

۱- عشق اجمبري مڻهجو اڪسيري - دائم قائم دم دستگوري

شاهي نجفي - نام - پست مٿي ٿي. ڀلائي منهنجي

۳۔ نیدل، بیکنی ماء منصوری - سچل سہلو شاہ حضور

مدني ماء مدام - ڪثرت ڪر بلا ئي منهنجي

٣- موج محبت منهجي ملتانہی - مام محکم الدین سیلانہی

کلمہ گو یا قتلا م - - - - - سوزا ئی سنہنچی

۳۔ مکہ، مدینہ، خود مختاری - نانکے نور آہان نوری

نیشا نور : نظام - قجیل طور تجلائی منہنجی

۵۔ گمیت، کھڑا، رائیپور راضی - جھوکی آجبان دائم درازی

هر جاء آهوان تم امام - فرض نماز بقائے منہج

۶- مان تون واري ويزهيم واؤئي - "سري اناس" سداؤ

خاكي هي خم خام - خبال خدا تم خدا ئي منهنجي

(99)

سون ته بنهجن جو پاڻ ڀرو ٿيو — جاھان ۾ ۷

۱- اللہ آدم کان آئی اگی ہیڑس - عشق اموالہ یار دسی گو

۴- آهيان، آهيان ساڳي آهيان - ماءُ ”موتل“

3- صحیح "آروغن" وعدو واحد - دانہ دانہ

منجھ و جود جي نظر و جھي ميان -

۵- خاک کی خاص خوشان آء لڑس - نھیں بنماند و پان بسی

(۱۰۰)

مني واري ميدان ۾ نعرا هنيو، هر ڪي اچي
آواز ”انا الحق“ ڏئي ميان هونگ ۾ هر دم مڃي

- ۱- رمز واري راند کيڏي راڻو سان ريجهي ويندو
- ۲- راز ۾ رڻجي رنگي مان رند ٿي ويندو رچي
- ۳- همدم حقيقي حال ۾، هر جنس سان حاصل ٿيو
- ۴- ”هو“ کي هردي منجهه هٿي قلبان ڪڍيو ڪوڙڪجي
- ۵- ”لولاڪ لاما“ جو پوڻ پهرې پاڪ مان پهلو ان ٿيو
- ۶- برت جا پٺيان پي پرتان ٿيو پختو بچي
- ۷- نانگو ننگو نرمل ننگي نرناٺ سان ٺهيو ٿيو
- ۸- دلبر درازيءَ سان دنڪي ٿيو نينهن ۾ نوري نچي
- ۹- خممار خاصي خيال جا خاڪيءَ خيما خود ٿي ميا
- ۱۰- وصل ۾ وٺ نا وجهي هڪ با تڙي ڪيم سچي

(۱۰۱)

موالي موج جا والي - اسان آهيون - اسان آهيون
موران ڪنهن جا نه ڪٿ سوالي - اسان آهيون - اسان آهيون

- ۱- ڌڪي درجات جا درجا - ڪيوسي حال سر حقي
- ۲- پاڻي سر لاڳ لاڻائي - ٿيا سي محب مثالي
- ۳- پريمي پاڪ پي پيالو - ٿيا سي پر نشي پرو
- ۴- جلي جوشي جلالي ٿي - رکيو سي ڏيک جمالي
- ۵- سراسر صاف ٿي صمد - ڪيوسي سر سري ڏاجو
- ۶- پاڻي سرتاج تولاڪي - بنيادي خوب بحالي
- ۷- ساقي سنسار ساري جا - ٿيا سي جو ميخانا
- ۸- خيالن خاص ٿي خاوند - ٿيا سي ڪيف ڪمالي
- ۹- هٿي حلاج جو هوڪو - مارو سي نينهن جو نعرو
- ۱۰- رهيو ناغير ڪو خاڪي - ٿيا سي خيال سان خيالي

(١٠٢)

- ملي موج مولارا - سخيان شاه سخيانرا - دلبر درس دلارا - دم دم ديد ديدارا
 ١ سوزان سوز شوکارا - په په پرت پوکارا - جوشان جوش جالارا - خوشبان خوء خمارا
 ٢ نوبت نينه نغارا - دم دم دام دکارا - قلبان قلب هونگار - دک دک در دککارا
 ٣ عطا عشق اوتارا - وحدت وره وئکارا - حاصل حال هزارا - خالق خاص خدارا
 ٤ هم حال جانا نغارا - سرئي سر سوارا - نشو نينه نروارا - حاصل حج هر وارا
 ٥ خاکي بره بهارا - گل قل گل گلزارا - بلبل باغ گتکارا - پون پون پو نر پونکارا

(١٠٣)

- محمد مهدي نبي ثيا دراز - منجهان مهر محبت مورا گي نياز
 ١- اديا جهن اداان سچا عرش ثانا - قبا پلصراطنيون طور سينا غمازا
 ٢- قائم قرب كافون وئن جت معافيون - گناهي سرائي سخي شهبازا
 ٣- دنو خوف نه خطرو وئدي عشق بکرو - سخي ثبو سچ راحر رب رازا
 ٤- جهن منهن موژ ياد بي دوئي بوژ يا - قاروني کسا کي کندا پوء ايلازا
 ٥- عمر رضه يار احمد گادي هو جو محمد - انهن جو آهي هت گادي دمسازا
 ٦- سيا ثا ئي سمجهو اجايو نه منجهو - خاکي يار ظاهر مالک آه تراز

(١٠٤)

- مليا مانجهي محب پتار - مستو مست شدم متيدار ... هادي
 ١- سر سهاگ دي سر انايم - لونک هزاري نئري پايم -
 ٢- کنگل کڙيون دهرې هار ... هادي
 پيشکير جامان پرت جا پائي - پت پوشاکان جسم سهايي -
 ٣- لاحد هو يا لاگ - لا ثاني - ماگ - محبان کبا جسم جسماني -
 ٤- نوش نشو ثبونت نظاري - دره بدن م باغ بهاري -
 ٥- " انا الحق " دا ائيا آوازا - برهان برهن نينهن نوازا
 ٦- خاکي چشمان مل هک ثبان - پيش پنهل دي پيوند بيان
 باهين دا پڙکار ... هادي
 خاص چڙها خمار ... هادي

(١٠٥)

موج مندل مبخانا محبت من م محکم مست مدام

- ١ جلو و جنگي جال جمالي جوش جذب آ جند م جام
- ٢ نوش نوشان نت نينهن نشو آ نفي نظارو نهي نام
- ٣ وره وحدت وچ وجودي "ونحن" وائي وصل وريام
- ٤ عبدي اصلا آئي نه آدم احدي ازلي الله انجام
- ٥ ريجهي رمزين رليو رضا سان راز راحت سان خاكي رام

(١٠٦)

مستن لاتيون درد دمالان محبت جون وچ من مقالان

- ١ ساز سرندا وگن سريرين شور شمع برسر شعلان
- ٢ هوکا هردي هلين حلاجي ذوق ذکر جا ظاهر زغالان
- ٣ ذات سان ذات رلي ثيا اظهر نهي نينهن دي وچ نهالان
- ٤ لانگهي لاحد "لا" جي لانگهي خيال سان خيال ملائي خيالان
- ٥ بيسر بانکا بيخود بيا جوشي جوشان جوش جلالان
- ٦ خاكي هيڙا خاص جي ٿيڙا پرتان پرت پچي ته بحالان

(١٠٧)

مهران موج موحانا برهين بار بارا
شاهي شان شاهانا قائم روز روزانا

- ١ وحدت وره ويرانا - بيحد بره پيرانا
- ٢ حيرت حسن حيوانا - سر سر سوز سولانا
- ٣ پرتان پرت پيمانا - جوش جوشان جند جانا
- ٤ نوشان نوش نيشانا - جذب جام جولانا
- ٥ دم دم دور دورانا - طبل تيز طولانا
- ٦ شوکت شور شيرانا - گج گج گوڙ گمسانا
- ٧ خاكي خان ٿيو خانا - اڏي عرش استانا
- ٨ هر دو جگ جهاننا - مالڪ ملڪ مولانا

مليو يسار ، ٿيو ڏيڏار ، وه اظهار ، ايڪائي
گرم ٿيا غير ، لانگها گهير ، ڪليا سبر ، خدائي

۱- حاصل حال ، خاص خيال ، سر بحال بن آيو ،
صعبت شينهن ، محبت مينهن ، نعر و نينهن من لايو ،
ڪر منصور ، مٿي مخمور ، وچ حضور الايو ،
ٿي اسرار ، قول قرار ، سر اسرار ، لقائي

۲- ذاتون ذات ، ڪر اثبات ، نج نجات ، ٿير نوري ،
ڪيف ڪلال ، قرب ڪمال ، جلوي جمال ، حضور ،
شاهي شور ، بن ڪر مور ، چاڙهين زور ، ٻيڙ پوري ،
بن الله ، پير واه ، پاڪلاه ، نمائي

۳- نام مڪان ، گرم جسمان ، ڪلمو قرآن ، ٿيو ٿي ،
نرم لٺاڙي ، نندي راندي ، صورت ساول ، سچو ٿي ،
ڪنير ستر ، پير ستر ، ٻاڙيم سر ستر ، ٿي ،
هر ڪمال ، پي پيال ، ڪر ڪمال ، ڪمائي

۴- بيخود بات ، بيسر لات ، بره اشتاب ، مون ٿڪولي ،
لاحد لاک ، محبت ماڳ ، عطار راڳ ، جي هولي ،
” خاڪي ” خاص ، راس الراس ، پاس الپاس ، جي هولي ،
ان آواز ، دم دساز ، فيض فياض ، سچائي ،

(۱۰۹)

مؤيد آهيان منصور جوان ” انسا الحق ”

- ۱- خود خدائي ايمان آهيان به رهي خدا مڪاني منظور
- ۲- جلاهي آهيان سمنجو - حاضر هو جا حضور
- ۳- عشق سراسر سمنو الائي - سر سمنو سمنان مذڪور
- ۴- ماريان نعر و نهي سان ٿو - ملڪن به مشهور
- ۵- بيسر بيخود بحر بيجو نيسي - مستي مان مخمور
- ۶- عرش فرش تي اظهار مظهر - خاڪي ننگ مان نور

(۱۱۰)

محبت جو مٿيان مچائي - قرب جو بٿير ڪلائي - خاص خيالي
 برت جو پيالو پاڻ پياري - جوش جذب جند جڳ ڏياري -
 نينهن ۾ بٿير نهائي - خوش خصالي
 نوش نشو نروار نظاري - نوبت نينهن ناد نغاري
 بره ۾ بٿير بهائي - حاصل حالي
 وره ولايت وحدت واري - ملڪ ۾ ملڪين مندل مناري -
 مست بٿير موالي - نور نرالي
 نام نرالي ٿيس نرالو - قصدان ڪيڙم ڪاف ڪشالو -
 لعل بٿير مان لعل - چائي چالي
 جڳ جو جڳتر جوڙ جهاني - رازق راحم راز رباني -
 خاڪي بٿير عالي - ذوالجلالي

(۱۱۱)

محب مليو مون ۾ مانجهي - ٿيڙا مصري ماڳ منا
 ۱- دور دهرابي ٿيڙا جاري - صدقو سرڙو ساه فدا
 ۲- شوق شرابون شربت جاري - شهنشاهي شور سدا
 ۳- ظاهر باطن ذوق دغا - من خداير من خدا
 ۴- محب ملاقي مثل مثال - خاڪي خالق ناه جدا

(۱۱۲)

مان نرمل نيهي ننگي هان - مست ملنگ ملنگي هان
 ۱- لاحد واري ملڪ ۾ - دلبر سان دم دنڪي هان
 ۲- راه سچيءَ ۾ يار پيارا - رام رهبر رنگي هان
 ۳- خيال وحدت دم عشق الستي - شهنشاه ڪلنگي هان
 ۴- سورهن جي مان صف ۾ صادق - جوان جوڌو دل جنگي هان
 ۵- خود مالڪ خاص خدائي - عرش قرش نرنگي هان
 ۶- خاڪي جا مولڪ آ منهجو - خاتو بند ختڪي هان .

(۱۱۳)

- ناز نظر نروار ٿيس مان - آدم ٿي اظهار ٿيس مان
- ۱- بات بيچوني بيڪ - م آدم - شوق وچان شڪار ٿيس مان
 - ۲- احدي وچان مان عدي پائي - جوش وچان جنسار ٿيس مان
 - ۳- چوڙي شاهي پائي گدائي - درد آ پينار ٿيس مان
 - ۴- چڙي مفتي مالڪي پنهنجي - نياز جو هت بردار ٿيس مان
 - ۵- نانه منجهان هت آنه م آيس - پرت پجي ديدار ٿيس مان
 - ۶- خاڪي ٿي وچ خيال ذرايم - برهان بي اختيار ٿيس مان .

(۱۱۴)

- نانهن نفيءَ جو راز اڪيلي - آنهن ڪنيم جنسار - الا
- ۱- اڳي وحدت جو والي هيڙس - پوءِ دم جو ٿيس ديدار - الا
 - ۲- ”الفقر فخري والفقر مني“ - گيان ڏنم اظهار - الا
 - ۳- ”سرسري“ وت تڏهين بوليم - ننگ ٿي ته نظر - الا
 - ۴- ڏئي اشارو ”ونحن“ جو خود - خاڪي ٿيم نروار - الا

(۱۱۵)

- نظر اسانجي خيال اسانجو - صورت ساڳي پاڻ ميان
- ۱- شابس انهن آهه عجيبا - چاتو جن هي چاڻ ميان .
 - ۲- شوق مان شاهه آ ظاهر ٿيو - آڻ وسارين پاڻ ميان .
 - ۳- تمام تفاوت تر جو هن م - پورو آ محبت ماڻ ميان .
 - ۴- خاڪي ”ونحن“ اهو آهي - هر ڪنهن سر ساڻ ميان .

(۱۱۶)

- ناتو نيهي نوش - ٿيو منجهه آدم .
۱. صورت حق جيءَ سان آيو آدم پرور بهري پوش
 ۲. نوري ناظر ناطق نرمل روشن هٿڙي روش
 ۳. مستان مستو محبت مولا حسن هاريس هوش
 ۴. عشق امام ٿي آيس آدم جام جباري جوش
 ۵. خالص خوب خمار خدائي خاڪي خاص خاموش .

- ناحق ٻڃي ٿو ڪٿي ته هارائي لا هونين سان لائي ته لڙائي
 ۱. لعل لا هون تي بيشڪ آهن - ائني بهر حق ڏي ڪاهن
 اڳيان تن ٿو جيها ڪوڙا چاهن - خان هجن توڙي ڪٿي ته سرائي
 ۲. بڪ بيهو دا ٻريون نه ٻاٽيون - لا هونين جي حق ۾ لائون
 ڪرڻ اڙهينن شالا ڪاٽيون - جاء خدا تنهنجي جهنم ڪرائي
 ۳. غرض غازين کي ڪاڻ نه ڪائي - سر تنهنجي آهر دم چائي
 نڌي آريا تنهنجي چائي - آه فقر جي ٿوئي ڪڙائي
 ۴. ڪن ساڳاهي فقر جو ماريل - ذات ڪهڙي به پئي توڙي پاڙيل
 لنڊو ڳر هو - ڪر دو ڳاريل - توڙي پاڻ تن ته پرائي
 ۵. فقر قائم هن جر ڪلا - چا نه ڪندي ٿو سوسو ٻلا
 صاف صفا نر نانگا هن نلا - ڪهڙي تنهنجي رن تن آڙائي -
 ۶. ناحق پرائي جهڙي پٽين ڪاهي - سخي شالا جهنڊي ڏاهي
 اجهو اچي ٿو چاڙهي ٿاهي - مفت پٽ ٿو خوب پرائي .
 ۷. پئي خاڪي ڪيئي پڄائي - عمر تنهنجي جي پوري ٿي مائي
 ٻول هي سچڙو چائج چائي - مٿن روڪڙ ڪائي ته پرائي .

- ناهي نالو ناهي نام - ٿيندس چو بدنام
 هو ويندو تان هي رهندو - جوئي اصلا خام
 ۱. چا سڏي هن چا مان سڏيان - ڪهڙو خاصء عام
 ۲. صورت ساڳي دم اهوئي - ڪهڙو ٻيو ڪو رام
 ۳. شائق شيدا پاڻ ٿيو پهچو - ڪهڙو خوف قيام
 ۴. هي مڙسي چرخو آهي - صبح توڙي شام
 ۵. پاڻ هلي ۾ پاڻ ڏسي ٿو - پاڻ ڪائي ٿو طعام
 ۶. خاڪي ڳالهه اها ئي ظاهر - پاڻ کي آهر سلام .

(۱۱۹)

نقاب نهن سان نهی . پلی آیو پلی آیو پلی آیو
انهی آدم اندر بهی . پلی آیو پلی آیو پلی آیو

- ۱ سخا جي صاف صورت ۲ - مٺي محمد جي صورت ۲ -
قرب جي ڳالهه ڪيان ڪبهی - پلی آیو
- ۲ اچي هت صاف ٿيو صادر - ڪلالي ڪيف جو قادر -
ناهي ڪا جوڙ تنهن جيهي - پلی آیو
- ۳ وحدت وره جي واهي - ڪيو ظاهر بره باجي -
ٿيو هر جاء هر ڏيهي - پلی آیو
- ۴ لڳي هو هو سدا هولي - ” انا الحق ” جي هلي هولي -
اهائي تات تنهن تبهي - پلی آیو
- ۵ خاڪيءَ کي خاص جو چاڻي - معليٰ جي موج سو ماڻي -
سنگاسنگ سو ٿئي سبيهي - پلی آیو .

(۱۲۰)

نڪو سوال ناهي جواب - آهيان عشق چور عقاب .

- ۱ نڪي جان جسر مونکي - نڪي نالو اسر مونکي - ڏوھ نا ثواب ...
- ۲ نڪي خدا نڪي خالق - نڪي جدا نڪي مالڪ - خيال ناهي خواب ...
- ۳ نڪي حالي نڪي ماضي - نڪي راضي نه ناراضي - قاب ناهي عتاب ...
- ۴ نڪي ملان نڪي ٻاڻو - نڪي پيدا نڪي چاڻو - خاص ناهي خراب ...
- ۵ نڪي جنگي نڪي رنگي - نڪي ڀنگي نڪي انگي - شاه ناهي نواب ...
- ۶ نڪي لائق نڪي شائق - نڪي فائق نڪي ذائق - گل ناهي گلاب ...
- ۷ نڪي کاڌي نڪي کاڻو - نڪي پاڻي نڪي پاڻو - شوق ناهي شراب ...
- ۸ نڪي خوف نڪي خطرو - نڪي قلمز نڪي قطرو - آب ناهي حباب ...
- ۹ نڪي چاول نڪي شامل - نڪي عامل نڪي ڪامل - سبق ناهي باب ...
- ۱۰ نڪي خاڪي نڪي ساقي - نڪي باقي نڪي حاقي - ثمر ناهي اسباب ...

(۱۲۱)

ننهن نسورو نانگ - جنهن کي وڇڙي سو ٿئي واحد

- ۱- ننگ ٿي سو نعرو ماري - سوليءَ ڪر سر سانگ ... مولي .
- ۲- لا مڪاني لا حد سوئي - لا و جودي لانگ ... مولي .
- ۳- ”بیسر“ بيخود خيال جو خاوند - بیشڪ سو پيانگ ... مولي .
- ۴- از خود ننهن ڏياري خاڪي - امالڪ اچانگ ... مولي .

(۱۲۲)

- کیر ٻني ٿو - کیر گهني ٿو - کیر ڏٺي ٿو دان الا
 کیر سخي ٿو - کیر موذي ٿو - کیر سخا شادان الا
 ۱- کیر سري ٿي - کیر نجي ٿو - کیر ناچو نشان الا
 ۲- کیر کاڻي ٿو - کیر ٻني ٿو - کیر ٻولي الحان الا
 ۳- کیر آهي هي - کیر ڄاڻو ٿا - کیر ڀانڻي انسان الا
 ۴- کیر غري ٿيو - کیر وري ٿيو - کیر صوفي سحان الا
 ۵- کیر مسلم - کیر هندو ٿيو - کیر كفر ايمان الا
 ۶- کیر پجي ٿيو - کیر دوشي ٿيو - کیر بهشتي بان الا
 ۷- کیر خاڪي ٿيو - کیر ساقي ٿيو - کیر ڪريٽو بيان الا.

(۱۲۳)

- ڪرشن ڪنڊيو آهيان کان - کير ٿيون ڀانيو سڪيون مونکي .
 ۱ جمعي پاڻي آير جامو - هڻي حسن جو هل هنگامو
 اچي کاڌم ٻو هٽري طعامو - ساڻ نفس جي چاڻي جسمان
 ۲ عدم آشيانو ويو مون وسري - ڏيهه لڳو پوءِ ڏاڍو مصري
 آدم ٿي هت پيڙم نسري - نا، تان آهيان مان سبحان
 ۳ نينهن ڪيو آ هت نرواري - الکان آڻي هت اظهاري
 پارڻ پيڙم ڀرت ڀاري - ڀرم سڄو مان آهيان ڀڳوان
 ۴ آدم حوا جو ڀول ڀلايم - لڪ پنهنجي کي لوڪان لڪايم
 ڏيهه ڏسڻ کان پاڻ چپايم - بي تي سندو ڪري ته بهان
 ۵ ملي جلي هت ويڙهو وڌايم - وهواھ عجائب رنگ رچايم
 ٻولي ٻولڻ ٻو سڀ سڪلايم - نينهان ٿي مان نت نشان
 ۶ خاڪي نالو خوشيان رکايم - پيڪ بشر جو برهان چايم
 مڃ محبت جو ملي ته مڃايم - شوقان ٿي مان شه شادان .

(۱۲۴)

- ڪار ڪهڙي ڇو ڪم ٿي آيس - عرش ڇڏي آسمانو ٻار
 ۱- شوق شاهي مون سير ڪرايو - برهم ڪو بهرانو ٻار ...
 ۲- صورت ويڪ، ميان صورت پاٽم - رهي حيرت حيرانو ٻار ...
 ۳- ڏيک، ڏيک ڏيهه پسڻ جو - نانگو ٿي عرفانو ٻار ...
 ۴- آدم "خاڪي" نام ڌرايم - جسر چاڻي جسمانو ٻار ...

(۱۲۵)

- ڪمرا عشق احمد جي اعليٰ اتم مون شانا
 محب ماڳي ٿيو مندلي ملڪن ملڪ ٿيا مانا
 ۱- مٽي موج منصوري، حاصل حال حضوري
 برهين باه پر پوري، گم ٿيو غير غير انا
 ۲- ذوق ظاهر ٿيو ذاتي، صورت وئي صفاتي
 جهڳ مڳ جام جهڙ جهاتي، برهم بار بارانا
 ۳- هردي هل هر واري، هو هو هونگ مون نگاري
 نفي نچ فرواري، مڪا من مڻخانا
 ۴- ٻئي بره جي باله، نشي نينه سان ساله
 عطا عام لئي عالم، منگهن مست مستانا
 د- "خاڪي" خيال خدائي ٿيڙو لعل لقائي
 وصل واند نا ڪائي، روزان روز روزانا

سرائیکی - اردو ۽ فارسی
کلام

(۱)

الله آدم آخرف هڪو ئي - الفان الف الاهي هي

- ۱- ب ب صورت ساجن ساڳا - اظهر موج - لاهي هي
- هر ڪر دي وچ لاهر ڪ - لوهي لاهر گناهي هي
- ۲- آبي آب اڻا اڻا - ٻار تان اڻا پيا هي هي
- هر ڪر دي وچ لاهر باطن - هر ڪس آڻا طلا هي هي
- ۳- عيش عشرت و حد - ڪثرت - هر وچ صانع - لاهي هي
- اسر عيش وچ صاف اڻا ڪر - محبت موج مداحي هي
- ۴- هائي ڪل شيء محبت هو حق - صاحب - وئي سڀا هي هي
- لوري لاري هڏو و - من - هاڪي ڪڇ ڪلا هي هي

(۲)

الله عشقان ئي اظهار - آدم لام ذرايا هي

- ۱- اهو ئي راجهن هر دي نال - واه جو عشق ڪيا هي هي
- نشت هزارا چو ڪرا هڻ - چاهان چاڪ سڏايا هي
- ۲- ظاهر ئي وٽ رابر زور - لهنهن لسمي اڻا هي
- آبي عاشق آبي دلور - واه جو قرب وڪايا هي
- ۳- ئي حساب حيرت والا - وچ بهر دي آيا هي
- هر شيء وچ اندر باهر - صاحب آب ميا هي
- ۴- دولهان دود دگا ڪي در در - باجا بره بجايا هي
- معرفت دا بن مک مهال - مڪي مڇ مڇا هي
- ۵- زمين مندر مسجد اندر - آب ڪو سر ليا هي
- گنگا، نهرڪ، دواڙي، مٿا - اڻا لام جهايا هي
- ۶- رنگ برنگي رنگ سمالي - ساجن آب سڀا هي
- بدي سارو، سامي، سول - هاڪي لام سڏايا هي

کلام نمبر ۴۹ - مسئلہ

- ۱۔ اسان صوفي سخن سنجاري هون - وحدت دي و مجاري هون
 ”الان“ دي واسه هي واي - سري الان سر سداي - اسان لهي
 نور نظاري هون
- ۲۔ قرب هي مهذا كل وچ نام - هر همدوم دم دایم - اسان هر
 همدوم اظهاري هون
- ۳۔ جس جسمون جذب جهالي - لا شريك لامکالي - اسان دایم دم
 دیداري هون
- ۴۔ سواي سر حضور مدامي - قول قرار ي عشق اجامي - اسان الالهق
 دي نري هون
- ۵۔ بوک بالاهي بيسر ”خاکی“ - سک مرادي صادق ساني - اسان سر سچل
 دي ساري هون

نمبر ۳۲۹ مسئلہ

ایني باري آپ بنائي - رنگ رنگ دورا لایا مین

- ۱۔ هر جا داس ظهورا با کر - پوش برت دا با مین
- ۲۔ باري بیک وداون کمتي - رمل رنگ رلا مین
- ۳۔ سوز بهر دا سر تي چاکر - آدم بیکر آبا مین
- ۴۔ عشق الدر وچ زور زاده - در دل دم دما مین
- ۵۔ کف شهادت عشق ذراي - سولي کون کذا مین
- ۶۔ هر طرفین عشق لون ”خاکی“ - کڈ کڈ کڈ مین

لهر ۳۵۰ - جوگ -

احد الله به مین هون - نور نگار به مین هون

شهران شهر شهینشاه - به پرواه به مین هون

۱- باری به ره بظاہل - جهک - مگ - جوش دژایل
عقلین اوج اژایل - تدین دا تاه به مین هون

۲- مستی موج مکالی - هستی هول حقالی
رازق راز ربالی - رحمت راه به مین هون

۳- برتان بهرت بهالا - وحدت واحد والا
جوشان جوش جلالا - قرب کلاه به مین هون

۴- مگر جو دا مالک - خلق خدای دا خالق
ساری سرت داساک - عمق دا چاه به مین هون

۵- جنس به جنس سمایل - دیرو دم دمایل
«خاکي» خیال کپایل - سپ دا ساه به مین هون

لهر ۱۶ - سهڻي

اسي لهي لم مل رنگي هون - مست ، ملنگ ، ملنگي هون

۱- لاهد والي ماکه تي - دلور سان دم رنگي هون
راه سهي به بار بهارا - رام رهبر رنگي هون

۲- بهري جامه واکه لکامه - شاهده ماه گانگي هون
عرب ، عجم ايران جو مالک - عرش فرشتو رنگي هون

۳- سورهمن واري صف به - جوڙو ، جوان ، جنگي هون
خیال الهي به بار جو «خاکي» - خاتو بدد ختنگي هون

(۵)

(۷)

لعمري ۴۰۷ - بسلمت

- الله ، الله ٻيا ڪنهن نون آڪان - الله ، آدم تي آيا هون
- ۱- ”سر سري“ فرمودو مالي - لائق قبول بدايا هون
 - ۲- چاڻ سمجهندي ڪهڻي ”ولهن“ - قبول واحد وٺا يا هون
 - ۳- ”سموع، بصرا“ بطق بدڪي - چاهه الهيءَ تان چاهيا هون
 - ۴- خاڪي ساڏا محل مو چارا - اهڙي وچ ٻلها يا هون

(۸)

لعمري ۱۵ - صوفي سٺا

اسي قائم ڪيف قلندر هون

صوفي صاف سمندر هون

- ۱- گنگا ، نورت ، مٿرا ڪاشي - هڙ هٿان ، مسجد ، مندر هون
- وچ درياءَ حقيقي اندر - الت او پار تي ٿر لڏڻ هون
- ۲- ”ولفصفت فية من روي“ والا - هر جنسي دم بولندڙ هون
- حق دي آڳي صورت نظارا - هوش هيرت وچ ڇڏندڙ هون
- ۳- هر ڪجائيم ، جاڳا ٻيم - اٻسا سول پسندڙ هون
- دم دم بولي انا ان مهڙي - ”الخالق“ ڪهڻدڙ هون
- ۴- آوڻ ، جاوڻ الان ول ول - موران مور لاءِ مراندڙ هون
- نوان نوان پوڻاڪان ڪوڪي - ”خاڪي“ ٻڪر ڇڏندڙ هون

(v)

الحمد لله - ٢٧٩ - حاصل

(1 .)

آدم لي معان آيو سي - ٿولو ڦلار سڏايو سي
 بوش ٻرڻ ڏانهن ٻرڻ - ٿالو ٺهڻ ڏرايو سي
 ۱- اڳتي هٿس ٺا ڏيکڻ - ٺاڳي ٺيڻ سي، ڏيکڻ ٺاڳي
 جاء چون ٺا ٺيڻ - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ۲- "ڪن ٺيڻ" ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ڏيکڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ۳- ڏيکڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - "ڏيکڻ ٺاڳي" ٺاڳي
 ٺيڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ۴- ڏيکڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ڏيکڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ۵- ڏيکڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي
 ٺيڻ ٺاڳي ٺيڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي - ڏيکڻ ٺاڳي

(11)

آدم بن بنی اللہ آہ - خیال و چاہ کے خیال میں
 کے حال میں

۱۔ "خاق آلام علیٰ صورت" - وحدت راس وصال - ممان
 ممان کے حال ممان
 ۲۔ "سری انارہ" - دوران - دور لہال - ممان
 ممان کے حال میان
 ۳۔ "خاق الشفاء دہر عیہا" - ہر تماشا - ممان
 ممان کے حال میان
 ۴۔ حاضر ناظر اوئی "وہن" - بات پرہ - ممان
 ممان کے حال میان
 ۵۔ خاموشی و اس وجودی کرکی - آیا کر - ممان
 ممان کے حال میان

(۱۲)

- آيا بار نقابي نال - انوار نقابي نال
 اظهار نقابي نال - نروار نقابي نال
 ۱- آكر دالجهن اڳهان مڙي ترست چوڙيان سر تڄلمان
 كول نقابا مک ساميس - نين ڏو ٻهون ڪڇ ڪڄلمان
 ڪلما شمع شعاعي شعاع جو - جيوين و ه - بچلمان
 آيا عشق اڻڻ مڙي - اسرار نقابي نال
 ۲- كول ڏاڏا ٻيهر ٻر ه ڏا - باب ٻڙ هائيس باري
 ر مزر موار بوني سڪائي - واه واه سڙي
 فاذ ڪروني اڏ ڪر ڪم - ٻرست ٻيهار ٻاري
 آيا اڻڻ لي مهران ڪر ڪم - مهندار نقابي نال
 ۳- سائي سر ڪم سوائي پڪر - ٻرست ٻيهار ٻيهار
 مسٽ مڳهن مڳهن ر ٻڌ ڪر - ڪمٽس مک مٽو والا
 ڏي ڪم ذات تي ڏاج عشق وي - ناس ڪمٽس ٻرالا
 آيا ڪارڻ داهر مڙي - دلدار نقابي نال
 ۴- نوران نور ٻڌا ڪي ٻڌل - ٻڌ ڪمٽس لڄائي
 ها ڪي چولو خام جلاڪي - ذاتي ڏٽس ذاتي
 نام نالا ڪي وڇا هون - ڪمٽس عشق الهائي
 نظر اڪائي ڏيو ڏيو - سر دار نقابي نال

(۱۳)

- آدم ٿي انت آيو ٿي - قرب خدا قدم اٿا ٿي
 غرض اٿان آدرش اٿي ڇا - نالو نام رکايو ٿي
 ۱- گل آب وچان ڇا گل بهائشي - ڪن نه ڪوي قول ڪهاڻي
 شرف تڏهندا شين و ڏاڻي - سر سري سر سايو ٿي
 ۲- "والتقى" ڪهڪي دمدمائي - آهن وچ اها دير الڪائي
 "مهر" داهر دي هل هلائي - ٻرست ٻو شاک و ٿا ٿي
 ۳- "لهن اقرب" ٻهون ٻهالا - هر جا هر هنڌ تو مڃا

(۹)

جوڙ چڱت وچ چڱ. جسمانا . ميم دي مورت چاڙهي
۳. « خلق الاشياء » ڏي اشارا . سهر بسند ٿيڻ سڀ داسارا
نور نظر دالاه . نظارا . « آخرڪه » الا الاوئي
۵. باس بره دي باران باري . اظهار عشق والا لون ساري
هندو ، مومن ، ڪهار ناري . ڪاڪي اڪي ساڙهي

(۱۴)

بيڪو دي وچ وچ ۽ اما سي - هر مظهر دي وچ و لکيا سي
۱. « ڪن ڪوئي » قول لڙائي - « ٿم بالائي » حڪم ڏائي
« علي ڪل شي » بهائي - راز راز رها سي
۲. نام صفاتي دور ڪهتو سي - نال ذاتي دي ذات سميتو سي
بهر چار ظاهر بهتو سي - « الا الله » موج ملا سي
۳. چاڙهي ازل پر وچ بهتو سي - چاڙهي « ره ره » بهتو سي
بره بهتو سي بهتو سي - ڪم ڪم بهتو سي
۴. آبي آپ وصل بهتو سي - عشق اهل اهل بهتو سي
نور نور الی لعل بهتو سي - مهن مهن عيمان مهن انڪاسي
۵. ر حڪم ڪشمت ممل ملائي - « مگر ڪري » راز رازي
حڪم اڪدي وچ هلائي - ڀنگ عجب ڏي لکيا سي
۶. نظر صورت هڪ هڪائي - راز راز مورت اڪائي
خود ڪاڪي بره بهائي - رنگي رنگ رنگائي

(۱۵)

نمبر ۳۵۴ - جوڙي

بيڪوڻ باس ۽ مهن هون - عشق آفات ۽ مهن هون
لهي لهن - ظارا - نام لجات ۽ مهن هون
۱. اڪدان عڪ دي مهن - نام لجات ۽ مهن هون
آي وچ بهي مهورا - بره بره ۽ مهن هون

(۱۰)

- ۲- عدم پيداوي ميان - نفي اثبات الله ميان
- حقي حال حال نا - هر همدات به ميان هون
- ۳- لاله الا الله وي ميان - محمد الرسول الله ميان
- كعبه قبله قرآنا - قرب كلمات به ميان هون
- ۴- اعلى اظهر وي ميان - عاشق علي الله ميان
- عشق دا آر الهول - لك اوقات به ميان هون
- ۵- عرش اعظم وي ميان - لال رسول الله ميان
- اولي الا و ط والايمان - كرمات به ميان هون
- ۶- مقبول محمد وي ميان - سچل سچي الله ميان
- طالب طلب تكما - ذات به ميان هون
- ۷- دوازه امان نيوي ميان - شر همد الله ميان
- بختن هاك بي "هاكي" - چار چغماك به ميان هون

(۱۶)

لومر ۳۵۹ - راپو

بورب بار پريالدي كمتي - كمژر ويس ونايا ميان
الفا كردن نايا ميان

- ۱- "ولهن" وعده وارث سچي - وحدت آپ بلاهيا ميان
رېگ، رېگ نال رمز دي پر كر "هو" دا ذكر هلايا ميان
- ۲- وصل واحد دي كمتي صفاتي ول ول ورتا ولايا ميان
بي كر ايمالا ايماس پرست دا - بهل دا پچايا ميان
- ۳- كا كر ماس مفر دي مك كون - منكر مار منايا ميان
ذات ظهورا كر ذي شانا - الله آپ دكايا ميان
- ۴- قهر قلامي كمتي وجودان - كعبه قلب بنايا ميان
ناطق نور نيمالا بن كر "انا الحق" الايا ميان
- ۵- مقبول محمد مرسل مهدي - علي جلي ته سڏايا ميان
"هاكي" كون حق هاك بناكر - خاص خدا ته كهايا ميان

لنمر ۴ - کاربهر

تون همن تون دي وچ تون تون همن - تار اځايني تون همن تون دي

- ۱- تون همن آدم تون همن دم آدم - بازي بنايني تون همن تون دي
- ۲- تون همن اول تون همن آخر - مام ملايني تون همن تون دي
- ۳- تون همن اظهر تون همن مظهر - روز رچايني تون همن تون دي
- ۴- تون همن قائم تون همن دائم - راجه راجهيني تون همن تون دي
- ۵- تون همن گم تون همن وچ گم دي - موج مهايني تون همن تون دي
- ۶- تون همن دي بازي نال "خاكي دي" - ټك ملايني تون همن تون دي

گوناگون آخمال خدايي - قدرت دي ڪلتار دا - جمار دا

- ۱- جو جو ويڪڙ وچ ميان آندا - سهر سارا ستار دا - ڦٽار دا
- ۲- ويس وجودي بيڪ بيا نا - سهر سهڻي سڄا و دا - سرهار دا
- ۳- لهي نالاوچ لهندان آيو - آدم اول اسرار دا - پاچار دا
- ۴- ڪري ڪرائي آيو خاڪي - هوش سارا هر شمار دا - ويڄهار دا

لنمر ۴۰۵ - بسنت

دم دا درس دل دي اندر - دائم هي ديدار اسان تون

- ۱- شوق والي دا شوق شها نا - جان، جسم، جنسار اسان تون
- ۲- محبت والي مام هي من وچ - خاص خوشي دا خمار اسان تون
- ۳- راه راه صورت محبت مورت - حاصل ٿئي هر بار اسان تون
- ۴- بهر لڏ آهوسي نال اربان دي - عشق الهان آڏار اسان تون
- ۵- ويس وچر دي وحدت والا - عطا خاڪي سينگار اسان تون

(۲۰)

- ذات د یوچ میان ذات و لای - ظهورا پاتر ذات دا - تجلیات دا
 ۱- جسم اسم هی گم کیموسی - هوش ذری حالات دا - حقیقات دا
 ۲- سر سهار سر سببانی . «الاحق» اوقات دا - فلیات دا
 ۳- لایک ، لاهوتی کلیا لطیف . دم نفی الیات دا . طوفاک دا
 ۴- بقا باللا خیال لیا مکر . لالا دی لات دا . حق بات دا
 ۵- بیهود . باری سر جهلیا . بره بره برسات دا . عقیقات دا
 ۶- ماگ ملک لاهد مایوس . من وچ مسجودات دا . قدرات دا
 ۷- مار « موتوا » دی راندراپام . ازلی انجانات دا . قربات دا
 ۸- خاکي لاهد لکیماسی لانگها . سر قتل دی کات دا . همیات دا

(۲۱)

- جو کچی من جسمانی . سامی من ووسیلانی . جلوه جمل جسمانی
 ولدی رمز لاوٹ والا . راز ربوب ربانی
 ۱- جک وچ جوگ . جگت دی کمتی جالب تی نه جباری
 آبر بار بره دا . چاکر بیک بره دا باری
 « خالق الادم علی صورتک » . سوه من سهالی
 ۲- واحد وحدت ویر ولایت ولی حوض کوثر دا
 مهدی . مہمد . علی . جلی . کل فتح کوث خیر دا
 کتا کاف کلهم قرب راحر من رحمانی
 ۳- من میثاقا مستعان مستعی مؤد مدام مدانی
 ملنگ منگهن لی موج مرسل ماهر مہر میدانی
 موج مصیبت مثل مثالی محلی من مدانی
 ۴- مہار قرب هی قائم کل کیفان کیف قراری
 کل کتابان کلما کعبه قاهر قہر تہاری
 کات کافر لی قاتل ، قتل ، کربل من قربانی
 ۵- خود خدا خدائی خالق در خالق هو « خاکی »
 خرمغان خوش خلق خاصي سمن بن آبر مدانی
 ایک احسان هی جمال اسادا . لوران نور نورانی

لهمبر ۱۱۹ - آسا

- چو ز کي آيا لامکا - آبي دیکر هي چومان
 ۱- عشق دي وچ آپ اژانس - ديهوژا لالا لکاپس
 بوج ارت داهشتا بايس - چو ژ سمعالي ئي انسان
 ۲- متي و چون چاهلا بداس - آدم لالا اهدتي ژاوانس
 "لکنت فیک من زوهي" بايس - چاکر لالا نال جومان
 ۳- شان آدم داملان وژايس - سجدا ملکان داند ژوانس
 لعنت در اهن دکايس - هويا جولي بي فرمان
 ۴- بهشت چاه ئي هر جانا - گندم کاکر بهشت بهانا
 آيا باهر بار بکانا - چوژ جفت دي کمتي خان
 ۵- بساي وچان کر حوا بهدا - اهنور هويا شائق شهدا
 قرب کمال دا کمتس کهدا - وار دامن کر آپ رحمان
 ۶- ویکو الله دي هجاب باري - آپ داهيندژ آپ هي ساري
 آپ کون آبي کمتس راضي - خاکي هو شمان ئي شادان

خدايي جمال خاصي دي جمالي هون جمالي هون
 پر ه وچ بهنو دي باکي جمالي هون جمالي هون

- ۱- بهشتي مژد مستانا ملنگ مسرور مفرض هون ،
 منگهن مشهور موبائي - موالی هون موالی هون .
 ۲- وره دي راهدار هير مدامي مک مدلي هون ،
 "انا احمد بلا مهي" - جمالي هون - جمالي هون .
 ۳- حسن دي هات وچ همدام - دهرانا حرص حورس هون .
 پرک دي پر بهنگ بهشتي - جوشالي هون - جمالي هون .
 ۴- وحدت دي بهر وچ تارو - حبابي مثل خاکي هون ،
 هست و هست لاجانون - قتالي هون - قتالي هون .

- خاک جي پٽي خاک جو پتلو خاک مٿي اوڻاڇ ڪري
 صورت عمر سا پاڻ اٿائي - پاڻ پنهجو ٿو پاڻ مري
 ۱- ڪاٺي خاک ٿي حڪم ڏيئي - ڪاٺي پٽي ٿو ٽڪر ڪاٺي
 ڪاٺي ڇاڪر ٿي ڇاڪ سڏائي - ڪاٺي شاهي اوڻاڇ ڏري
 ۲- ڪاٺي عاشق ٿي پٽي ڏياري - ڪاٺي مهر مورت مستان
 ڪاٺي ڪو دل ٻار ٻڪارو - ڪاٺي ڇريو ٿي ڪاه ڇري
 ۳- ڪاٺي خود ٿو خود پٽي - ڪاٺي حلاجي هام ڇڏي
 ڪاٺي ٿو وحدت ڪار ڪٽي - ڪاٺي "لا" جي لار ٿي
 ۴- ڪاٺي دس وجود وٺائي - ڪاٺي ڪاڇ عور خوش ڪاٺي
 ڪاٺي ٿي ڪرمان پاڻ ڏيئي - ڪاٺي دٻي ٿو دور ڏري
 ۵- ڪاٺي بستر ٻڌي آرامي - ڪاٺي بستر خاک بيماني
 ڪاٺي ٺڪ ٺامواري ٺامي - ڪاٺي ٿي بدنام ڪڙي
 ۶- ڪاٺي شهر پٽي ٽڪاري - ڪاٺي مار ماري ته چوڌاري
 ڪاٺي دوشي پٽي ٻڌي ڇاري - ڪاٺي دٻي ٿي ٻاهر ٻڌي
 ۷- ڪاٺي خاص خالي خاڪي - ڪاٺي سورھ صادق سافي
 ڪاٺي ٻرھ باقي باقي ڪاٺي ٽانگھا ٽار ٿري
 (۲۵)

- خيال سان وٺڪم خود خيال - خود خدا ٿي خود مھن خيال
 ۱- ھيڏي ھوڏي ھر جا ھر ھيٺ - خود ھون حاضر خود مھن خيال
 ۲- پاڻ پٽي پٽي پٽي - اھش خدا ھون مھن خيال
 ۳- آيا آبي آب اوتاري - آواز "الان" مھن احوال
 ۴- انا احمد بلا مھن - احسان احمد مھن احوال
 ۵- "خاڪي" سائي عشق اوڻائي - ٻرھ بقادر ھون مھن خيال
 (۲۶)

نمبر ۴۹۰ ڪراچي

- خيال ھيو سي ، خيال ٿيو سي - خيال سان لائي خاص خيال
 ۱- البات "الا الله" ڪرا ھو ٿي - اظھر اعليٰ ٿي مھن خيال

(۱۵)

- ۲- نور نوران اهر جسم نوراني - نام لشيء پر نچ بهال
- ۳- تجلي تر من نوراني هويم - کم نهاکل هوش حوال
- ۴- الدار باهر شعلوي شاهي - تيمور قائم قرب کمال
- ۵- عالم لمکي « خاكي » آهي - هيء تان ظهور بره بهال

(۲۷)

عشق سچن دا چا کي آيا - عرش کدوڼ چا درش نه لایا
سوز بهر نانا تهمن ځا آيا .

- ۱- لاه کون کم کر آيا. انايم - درس سچان کون نه ځا ايم
ملکان سچا انا نه چا يا ...
- ۲- انا آکر عهد سڏايم - چا کي چولا چا کر يا ايم
آپ آدم مښن نام سڏا يا
- ۳- اظهر « انا احمد » بوليم - سري سر هه کي کوليم
« واهن اقراب » وعده پتا يا
- ۴- بره سوري کر سهر کرايم - چو کما دارت ويس ځا ايم
کر گداگر گمب کرا يا
- ۵- « خالق آلام عالي صورت » خا کي خدا دي هکا صورت
دم دا درس دم دم يا يا

(۲۸)

عاشق و عشق هما قان - ليدن لوا يا . مهن هون
لوري ، ظارا - نور لقا يا . مهن هون

- ۱- احسان تهس احمد - مهران معالي عهد
صافشون صوفي صمد - عون عتابا مهن هون
- ۲- حسن ، حسن شهيدا - مرسل مهدي عهدا
قاتل ، کات ليزدا - ځوه لوا يا مهن هون
- ۳- آدم بیک پيو تا - صافشون صاف ثبوتا
تکهر توه ثابوتا - رت شعابا مهن هون

- ۱- الک، آذوت اداسي - گنگا، تهرت راسي
 کعبه، قبله کاسي - مک، مکه ابا - مهن هون
 ۵- مسجد، مژ هان، مندر - کور کناک، مچندر
 سامي، سند سمندر - ليک لچا ابا - مهن هون
 ۲- شهيد، مهمازي - خاکي درس درازي
 فائق، فوض ذياضي - ملک مکه ابا - مهن هون
 (۲۹)

- راز ساروځ آيا هان مهن - بک آدم دا کرکي بهانا
 ۱- بهلي کاگر ملکان دا سجدا - شان وځاوځ آيا هان مهن
 ۲- چوما کنهن دا مول، هان مهن - خيال کڙاوځ آيا هان مهن
 ۳- هر هت، هر جا مڙا ظهورا - مام ملاوځ آيا هان مهن
 ۴- کهل سچو، دا سارا کيلي - رمز وچاوځ آيا هان مهن
 ۵- "ولهن" داول ڏي کي اشارا - آپ دکاوځ آيا هان مهن
 ۶- "سوع بصر" ساکي سول - سچ سهاوځ آيا هان مهن
 ۷- عرش لکان فرش تي چاکر - خاکي سڙاوځ آيا هان مهن
 (۳۰)

ستگر والي صورت بدهر - سارا ملک مداهم
 کفر کنه اهر

- ۱- خر قولقايي بهري سفاقي - وحدت ويس هيدايم
 عهدي لاهم
 ۲- رهبر والي راه مهن رمي - گم ٿي هاڻ کڙايم
 جسم وچايم
 ۳- مذهب دا وچ من مخلوقان - مکي مچ مچايم
 قرب هم ايم
 ۴- خيال جا همما کوڙي هر هت - رندي راز رسايم
 کهل کلايم
 ۵- خاکي وچان ٿي ساني سچو - سچل لاه سڙايم
 هم کنوايم

- صورت سار بنا کر بتلا - انهن وچ دم دسا يا مهن
آدم نام ذرا ڪو انهن تي سارا راز ڇها يا مهن
- ۱- قدرت باري دا وچ مٽي دي - واهر جو رنگ رڇا يا مهن
مثالن مثل بنا ڪر ساڳا « سري سر » والا يا مهن .
 - ۲- ذو ڇها « ڪنزا » قول قدسي - چاڻ ڪهتي ر ٻيا يا مهن
« سمع بصير » « ڀتڪ » والا - روپ رندي . وٽا يا مهن
 - ۳- حسن دهقي ڏيک ڏکا ڪر - روش جمع دا يا يا مهن
چوڙ وحدت يا ڪر ڪثرت - مهبت مڃ ڇها يا مهن
 - ۴- گوناگون مهر مهن ڪر - لکهن نام ذرا يا مهن
آدم ڪروڙي ٺاه ڪر ڏانهن . اها ڳجهه لکيا مهن
 - ۵- « لي مع الله » ڏي اشارا - وهره قول الا يا مهن
اها سهل سما ڪر ڪڪ مهن - هاڪي ڪهل ڪلا يا مهن

(۲۲)

- صورت ڪر سمنگار - الله آدم ٿي آيا هي
- ۱- وحدت واحد چوڙ ڪي آيا - سري روش جمع دا يا يا مهن
دهقان ٿي نروار - دهر ارض اڏا يا هي
 - ۲- نور بهشت وچ بهاي ماس - اٿان رهڻ دارا يا نه آس
چوڙ بهانا خود اظهار - داڻا ڪدم ڪا يا هي
 - ۳- آڪر ٻاهر ٿيا اها نا - مڪي ڪهتي هو يا مهن نا
ڏاڏي حرا دا ڪر اڏار - ٻيلي وڇان نه چما يا هي
 - ۴- مائي حوا جب آدم ٺهي - بازي عورت والي وڻي
ٻي ڄمائيون ٿي پو شگوار - دل جهل وڙها وڏا يا هي
 - ۵- هاڪي خاص خدا ول بهيا - هر جاء حاضر هڪ ٿي هليا
الک اهو اسار - رنگ جس سارا لالا هي

(۲۳)

- قلب اسادي وچ هي قائم - ڪلهه ڌر مٿ ٿران ميان
- ۱- « سري » هان سروت ساڳا - صاف صدف سمان ميان

- ۲- خيال خدايي خاص جان خاصا - رازي رب و عمان - عمان
- ۳- واحد وحدت ولس هي ميڏا - جسم لهن جسمان - عمان
- ۴- ماڳ منزل لاهل لاهل - عرش ، قش اسان - عمان
- ۵- وري واس وچان ڪها ڪهي - لهن هي لهن - عمان

- ۱- ڪار ڪار ڪار ڪار - ڪم ڪم ڪم ڪم - آپ لڙ ڪم
- ۲- ڪار ڪار ڪار ڪار - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۳- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۴- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۵- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۶- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم

- ۱- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۲- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۳- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۴- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۵- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم
- ۶- ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم - ڪم ڪم ڪم ڪم

- ۱- مړه من طرخون اما شا يار ، عشق اسان لور ده واده کړي
 کډان حسن ته مهو کړا کي ، سهڼا زلمې زينت و کا کي
 بهلي سهڼي صورت دکا کي ، کر کي شاهي سينگار
 حيرت وچ حيران کړا ي
- ۲- بهلي چتر ايس کا ځا ايتا ، هوش عقل اچي ايتا وچ ايتا
 صدقا سر ځا ساه مهښ کيتا ، اتان ډولون د اړ
 بهڼو د باله پره بيا ي
- ۳- التارا از عشق دا آيا ، چم وم چشمن چاهان مين جا ي
 بار باران سر مهښ ک آيا ، چالي درد دهار
 رازي دا رنگ مهښ رجا ي
- ۴- نور مست مدام ميشافي ، وچان صفات دي صافي ساتي
 پره بقاد م بيا سر بايي ، وچ اهن جنسا و
 وړه وحدت سر الي آيا
- ۵- عظام م کمتسر مضموري ، نوران او رنگ کر لوري
 نور توب آيا او پره ري ، کل کم دا د ايدار
 عشق الالمق نعم الکا ي
- ۶- امهون او بهت اچي او واري ، ذوق ظهوري لايي سر خواري
 خالق خا ابي کړي ساري ، اتم چو در تکرار
 بهت بهت مچ مچا ي
- ۷- ځي بد لامي بد نام کړ ايس ، شهر به شهر ډلډورا ځي و ايس
 ملکان مکه تم ت ايس ، ځري نالار هزار
 حال اماميه والا ځا ي
- ۸- بهت عشق و کموسي " خا کي " ، حاصل حال کيتوسي ساتي
 ذرا چو ځيوسي مول د باقي ، دم دم وچ د ايدار
 عشق الدروچ او تارا ي

- طالب نی مومن یازی گهلی - بهر والی بهک دی - وه بهک دی
 ۱- کس گهواهی سر لالی - وچ و هو دی و بهک دی - وه بهک دی
 ۲- بهلی بهر بهک مایع لالی - لالی والی بهک دی - وه بهک دی
 ۳- عشق دی آتش سر لالی - در دهن والی بهک دی - وه بهک دی
 ۴- سوز دی کوزی سر بهلی - بهر دی آتش بهک دی - وه بهک دی
 ۵- مهي کر ویکه خاکي ساکا - صورت بن شمد بهک دی - وه بهک دی

- ملان کوهی لوق لاس بها بهک دی - لالی آهوان لاس - لچ لچات مان
 ۱- ویکه کتون دا هان بهر یازی - لالی آهوان لاس - لچ لچات مان
 ۲- صورت صمد والی ساکی - نور آهوان ظلمات - لچ لچات مان
 ۳- ویکه بهتا کتون ملکان بهک دی - قائم آهوان لاس - لچ لچات مان
 ۴- وحدت "واحد" وچ هی بهک دی - هر آهوان بهک دی - لچ لچات مان
 ۵- روشن بهر دا بهک دی - لالی آهوان لاس - لچ لچات مان

- مستقیم وچان مام بهلی - من وچ بهک دی - قدر است دی
 ۱- "فال کروی الی کرم" - کرم است الی بهک دی - قدر است دی
 ۲- "ولی لیسکر" بهک دی - الک آدم الی بهک دی - قدر است دی
 ۳- "سری و لاسره" - سری - بهک دی - قدر است دی
 ۴- "خلق لایسان علی صورت" - بهک دی - قدر است دی
 ۵- خوب خاکي خوش راند رسانی - راز والی بهک دی - قدر است دی

- من هون خاصان خاص جمال - "لا" لالی بهک دی - حال
 ۱- لرا بهک وچ برق بهک دی - بهک دی - نور بهک دی
 ۲- جلوا لاس ظهور لالی - جابر بهک دی - جمال
 ۳- احد وچان لی آدم بهک دی - بن کر عرش بهک دی - حال
 ۴- لاس بهک دی کون دانه - بهک دی - جمال
 ۵- مهران مام لال بهک دی - لالی بهک دی - جمال

مروالو مسمت مردانا - مسمای هون مسمای هون
فاندرو کیمف وچ قاسم - کمالی هون کمالی هون .

۱- مسماتی میر معشوقی مجاری مسمت مدای هون .

مسموی مام وچ مسمت مدای هون مسمای هون

۲- از اکت الازظر وچ لرال لسمانا

لچالچ لور لری دی - امسمای هون امسمای هون

۳- لور لمر لرت وچ لسمانا لسمای هون لسمای هون .

لر لمر لرت لرت - لسمای هون لسمای هون

۴- قاسم قلب وچ کمال لری قاسم وچ قاسم

کسم دی کار کربل وچ - لربالی هون لربالی هون .

۵- سدا لمر سوز دی صاحب - مسمت سوپ دی مسمای هون

سجاری صاف سر مسمی - سسمای هون سسمای هون

موج دنا وارث والی میر هون - آر عمق دنا عالی مسم هون

۱- عاشق مسمی معشوق ل مسم هون . مسمت موج موالی مسم هون

۲- ساقی مسمی صراحی مسم هون . جام جلال جلالی مسم هون

۳- بهر لور مسمی با خود مسم هون . وحدت ویر وصالی مسم هون

۴- عدل مسمی عادل مسم هون . انصاف مسمت عدالی مسم هون

۵- لور لمر لری لمر لمر مسم هون . لمر لمر لمر لمر مسم هون

۶- احمد مسمی احمد مسم هون . لوران لور جمالی مسم هون

۷- درد مسمی مرض مسم هون . دایم دم دمالی مسم هون

۸- علی مسمی جلی مسم هون . لمر لمر لمر لمر مسم هون

۹- قاسم مسمی عامل مسم هون . کمال اکمل اقالی مسم هون

۱۰- لمر لمر لری لمر لمر مسم هون . مسمت مسمت مسمای هون

۱۱- سورج مسمی چندر مسم هون . شعاع شعاع شعاعی مسم هون

۱۲- لمر لمر لری لور لور مسم هون . " مسمی " خاص خصالی مسم هون

مدای مست مردانا . مکهن مضمور مستانا

قلندر کشف وچ قائم . کمالي هون کمالي هون

۱- موشافي مير معشوقي مجاري محب مدلي هون

مضموني مام وچ محکم . مدالي هون . مدالي هون

۲- تراکت نار نظر وچ . ترالاهون ليهانا

لجانچ نور لرميل دي . لئالي هون . لئالي هون

۳- لرتير ايرت پر پکتا پيا سي لرتير ايمالي دي

لرانيه لير لير بذر . ايمالي هون . ايمالي هون

۴- قامي قلب وچ کلمه . قرار ي قرب وچ قائم

کسرت دي کار کربل وچ . قربالي هون . قربالي هون

۵- مدالهن سورا دي صاحب . محبت سوپ دي خاکي

مجار ي صاف - ر صوفي . سبالي هون . سبالي هون

هون هون مست و مست خيال - حاضر ناظر هو دا حال

۱- بهر بقايي بهر بهشود - بهرک مين هون بر هر بهال

۲- ویر وصل وچ ویر وجودي - وحدت واحد مين وصال

۳- جامر جلالي جوش جلاله - جوژ جگه وچ مين جمال

۴- بهر لگي رنگ پر بانگو بالا - بي مثل هان مين مشال

۵- نام خاکي نظر نهارط - اک اک اکامي مين اال

مين ديدار هون درس دل ديدار دلير کا .

مددا سينگار هون سر سر سري سردار سرور کا .

۱- وحدت و شکار هون وطني احد اسرار الور کا .

کل گلزار هون کل گل گري گفتار گهور کا .

۲- برص بهوار هون بهل بهل بهدار برور کا .

لوبي لروار هون لرميل - لوري نظار لنگور کا .

(۲۳)

- ۱- صفت معمار هون سلطان سدا سوار صفدر ڪا .
 ۲- عرش اوتار هون ارضي صفي آڌار اتر ڪا .
 ۳- خاڪي لڪر ار هون تهدل تلان تل وار تصور ڪا .
 ۴- ابر اظهار هون عاشق عالم آڌار هر ڪهر ڪا .

(۲۶)

- مسٽ ٺوسو سي مسٽ ٺوسو سي - رنگ رنگيني رنگي سر ڪلنگي
 ۱- تاج بهري " لولاڪ لاءِ " دا - مورث ماه مانگي - سر ڪلنگي
 ۲- مانگ مولاداماڳ - مٽوسي - درس درازي دانگي - سر ڪلنگي
 ۳- انهن لھالان - اره سالان - جوش جلالي جنگي - سر ڪلنگي
 ۴- خاڪي شمال ۾ جمال ملائي - ٺھي ٺوسو سي لنگي - سر ڪلنگي

(۲۷)

- ۱- من بدايا جڳت هي سارا - ايني ڪمهي ڪر ڪي سارا
 ۲- آپ لون اظهار آپ مهن ڪر ڪي - نام آدم دا هنام سارا
 ۳- " حوا " ڪون ول لاءِ ڪر ڪي - جو جنت دا ڪهتر سارا
 ۴- مل چهل ولچل قرب ولدا ڪي - چار جڳت دا ڪهتر وادارا
 ۵- " خاڪي " هوڪر خوشهين ڪهتر - بدڪر نوران نور لھاوا

(۲۸)

- ۱- اچيون ڪهتا ٿو اب ميان - گر ٿيا ڏوھ ٿو اب ميان
 ۲- رڳ رڳ - رڳ دي اندر هو ھو - سورج ڪلھا مھتاب مھمان
 ۳- ورھ واراڳ - اندر وچ جاري - وڳا رڳو ٻي رباب مھمان
 ۴- ڪهتو ٺھار تن من مندر - ٺي ڳھ نور لھاب مھمان
 ۵- حاصل ڪهتر لاش ڪي - ٺھ ٺھ دا باب مھمان
 ۶- مھتو د بهر ٺھ ٺھو ٺي - ٺي ڳھ علق غلاب مھمان
 ۷- ھر دم ھر ش آسماني ٺي ڪر - اوڏيم نور لھاب مھمان
 ۸- ڪھف ڪلوري چڙھما ھماران - ٺوڻ ٺھو ٺھ شراب مھمان
 ۹- ڪهتر نور نظر اڪائي - خاص ڪما ٺھ شراب مھمان

۵- راجه عمرت لالکھا لکھ کر - خيال رھيا نا خواب ميان
 ٿي گھا دا ام قاسم بھاغي - ھاڪي جباب شتاب ميان
 (۴۹)

- لکھن ڪھتا اروار - خان خوشان اھ آھا هي - درس درس ڏکا يا هي
 ۱- حسن وکائيس شعل عاھي - مسٽ بنائيس مھڙا مھي - ڏيھي ٿا ڏاڏا
 ڀرت بسڻ ٻاڙا هي
 ۲- چوڙ عرش تي فرش آھا - نام ٿا اٿان ٻاڙا - شوقان ٿا شڪار
 ويس جمع ڏا ٻاڙا هي
 ۳- "وھو عمنھا" ڏٺس ڏيکارا - "لي مع الله" ڏي اشارا - سوري ٿي ڏستار
 سوري بيڪ و ٿاڙا هي
 ۴- روپ لکھن ٿي لکھن ٻوليان - لک لک ڏاھن لک لک چوليان - بھت ٻھمار
 رنگي رنگ ڇاڙا هي
 ۵- ھير راجھو ٿي ھويا ھيرا - چوڙ ھزارا ٿا ويرا - وصل والا واپار
 آڪر اٿان لاڙا هي
 ۶- شھر الحق ٿي گل کلايس - ٿي ڏھڙ سر ڪٽايس - عشق ڏا آزار
 آپ آڻي سر ڇاڙا هي
 ۷- عشق عاشقان ڏي ھيرالي - مٿان مڃي ڪھتا سھالي - ھاڪر گل ڏسار
 نام صنعان سڏاڙا هي
 ۸- مھمود وچان ڇا مھمود ھويا - احمد وچان اھ احمد ھويا - برقع ٻاڙا
 مھت مچ ڇاڙا هي
 ۹- ڇاڪر آيا شاه شريف - ڏٺس اشارا لکھ طريقا - معرفت ٻر مدار
 حقيقت حڪم ھلاڙا هي
 ۱۰- ھوڪي ھاڪي رھيا رھي - وچ ڏراڙن ٿا ماغي - قبول مھم ڪٿار
 سچل نام ڏراڙا هي
 (۵۰)

- ڪل ڏوسري ڪڪل والي - اي ھاڪي ڄام جلال ٻار
 ۱- عاشق ، عشق ، عشق ٿور - سي - موج ڏا ٿي موالسي ٻار

- ۲- رموز لادي دارازق لوسي - بهري موش جالي بار
- ۳- سر سري و صاف لوسي - وحدت دارين والي بار
- ۴- مئي مضموران مسد لوسي - حاصل كند كالي بار
- ۵- خاكعي خاص الخاص لوسي - اعلي الله اعالي بار

كڏان ته اها ڪا ڪافي مين هون - ڪڏان ته لعل لائي مين هون

- ۱- ڪڏان ته خيالان خاص خدا هان - ڪڏان ته بختين موالي هان
آدم تي دل اظهار هون - ڪڏان ته دارا - ائي مين هون
- ۲- ڪڏان ته ميڏا درش اوتارا - ڪڏان ته درش دم دوازا -
هر جا هر هند - هر هي ميڏا ڪڏان ا بهشتين جاني مين هون
- ۳- ڪڏان ته ڪاروڻ لاوچ ڪاڏي - ڪڏان ته خوردن ڪمند ارادي -
انگورين ڪيتر اظهار ڪوتي - ڪڏان ته خود بولائي مين هون
- ۴- ڪڏان ته بالظهار بهرالي - ڪڏان حوالتي م ص حيرالي
بستي و چان اهدا ڪيتر - ڪڏان ته مل ملائي مين هون
- ۵- ڪڏان ته "ڪر" ڪر جيڪ بهادر - ڪڏان ته مل وٺڻا وڌا هر
اچ و چا هر اهي باري - ڪڏان ته هاڪ هاڪائي مين هون
- ۶- ڪڏان ته محبت دارا هون ماهر - ڪڏان لوتان وچ هون ظاهر
راجه راجهان هر چنمين راضي - ڪڏان ا موج لائي مين هون
- ۷- ڪڏان ته عاشق حسن هزاري - ڪڏان ته بعد بعد هزاري
ڪارڪسي لا قائل ڪم دارا - ڪڏان ته وچ سدائي مين هون
- ۸- ڪڏان ته زاهد زاهد عبادت - ڪڏان ته فاني وچ قناعت
سجود بندر مڙهين اندر - ڪڏان ته تسليم چائي مين هون
- ۹- ڪڏان ته آهي آب پو چاري - ڪڏان ته لاهي ايج لاري
آپ خدا هان - آپ خدا هان - ڪڏان ته عمق عطائي مين هون
- ۱۰- ڪڏان ته فوج فوج خاڪي - ڪڏان ته صادق صادق هي سائي
اول آخر دائر فاجر - ڪڏان ته جمال خدائي مين هون

کڏان ته په خود پر ره بڄالي - کڏان ته سرت سمالي مهن هون

۱- کڏان ته وحدت وچ هون واحد - کڏان ته مالک مالک هون لاهند

لا شريکي لانگها ميڏا - کڏان ته خود وچ همالي مهن هون

۲- کڏان ته لائق نور نظاري - کڏان ته اظهر سر اظهاري

تجلي سي مهن طور جلايا - کڏان ته نور همالي مهن هون

۳- کڏان ته عاقل کل عالم دا - کڏان ته مالک ظلم ظالما

د هيندا ول هون جزا کي جوړان - کڏان ته رحيم با والي مهن هون

۴- کڏان ته استگ نور نهالي - کڏان ته آدم خان المسالي

بول هي ميڏا « سره سري » - کڏان ته دش اقلي مهن هون

۵- کڏان ته ميخالي دا سامي - کڏان ته خاص الناس هون عالمي

« خلق الانسان على صورته » - کڏان ته موج ميخالي مهن هون

کڏان ته باغ بهاري وه وا - کڏان ته گل گلزاري وه وا

۱- کڏان ته بلبل گلشن مستان - کڏان ته خاص هماري وه وا

پونراين وت سر کريندا - چار طرف هرذاري وه وا

۲- کڏان ته پروا دروازي - کڏان ته شمع ناري وه وا

جان ، جشا قربان کريندا - اظهر لي اظهاري وه وا

۳- کڏان ته با فتن محفل مالک - کڏان ته موج ملهاري وه وا

جوړ جوړيندا کي مالهي - کڏان ته صاف بهاري وه وا

۴- کڏان ته مالک ميخالي دا - کڏان ته نهي وچ بهاري وه وا

پر ډيندا جام جلالي - کڏان ته کيف فراري وه وا

۵- کڏان ته خود وچ ، په خود همالي ، کڏان هوش هوشماري وه وا

ساک سرت ساري دا مالک - کڏان ته چند حساري وه وا

۶- کڏان ته بهر پر بهرولي - کڏان ته خاکي ديداري وه وا

دوش بهري بک وړيندا - کڏان ته نور نظاري وه وا

مگر کئی ہار سینگار - آیا شاہ ہزار ہدا

- ۱- صعب عجائب عیمان آبی ، کجیل ربع ککو ہمار ہدا
- ۲- بچ گلانی بک - دا سولی ، ساجن سولہی سولہا ہدا
- ۳- واہ وطنی جا صورت ساجن ، لاطق نور لظا ہدا
- ۴- ٹمڑا کمر وٹ ہوش سہوئی ، دیکھ لک موہا ہدا
- ۵- خاک کی خمال کڑا ٹما خاصا ، درسن دم دلدار ہدا

کعبہ قیلا قلب کعبتوسی ، خاص خلیل اللہ دا اللہ دا

- ۱- سر دا صادق سجود ہوسی - صاف جلیل اللہ دا ، اللہ دا
- ۲- موج مٹی دا مالک ہوسی ، صاف رسول اللہ دا اللہ دا
- ۳- ظاہر ظہوران ذات رہوسی ، صاف ذیل اللہ دا - اللہ دا
- ۴- خاک کی خمالن خمال تہوسی ، صاف جمیل اللہ دا - اللہ دا

ہر ذاتی دی وج ذاتی ہون مہن - عشق کعبی الہائی ہون مہن

- ۱- نام لہمن ہی ما کہ - مگانا - جوڑ جگت جسمانی ہون مہن
- ۲- بقا ہا اللہ دا بھگود بانکسا - برہم سندا برساتی ہون مہن
- ۳- اول آخر وجہ دائم قائم - آمد رست اوقاتی ہون مہن
- ۴- آرا لک پر کہ نا گولی - رازق رموزاتی ہون مہن
- ۵- " لا الہ الا اللہ " ظاہر باطن - " الالحق " کلماتی ہون مہن
- ۶- ہوش " خاک کی " کراکے اکام - نور نوری ظلماتی ہون مہن

ہر صورت وج سہا نام - آبی الہی راہی آسم

- ۱- دم دا عمر دیرا لاکر - لاکر لاکھوتی " لا " دا ہا اسم
- ۲- " دلشمت مہن روحی " دا - کھیل اظہر صیب د کلام
- ۳- " سری الاسرہ " دا مہن - آپ قرآن وج آپ الایم
- ۴- " مجنون لی لشی لہلا دی مہن - بر آرتی لون دولی د لایم

(۴۸)

- ۵- يوسف ئې مېن آب و ڪا ڪر - لال اڻڻا ليدھن اڳاڻو
- ۶- ڪڪ موسيٰ لون ڏي آڇي - طور جلا بيهوش ڪرايم
- ۷- هر جاء سڀل صفائي ڏاڻي - لال "خاڪي" مل بوجان بلهايم

(۵۸)

هر دم هر دي حال - جلوه جوڙ جمالي ڏا

- ۱- روشن روه رخاڻ رحماڻي - جاء و جلال جلال ڏا
- ۲- مالڪ مولاج سهر سداڪن - لاجد لاڳ - ازالهي ڏا
- ۳- ساقى سوز صراحي مالڪ - ڪيفان ڪيف ڪڙلي ڏا
- ۴- اڪه اڪاوت حڪم ڪري - برهان بره بڻالي ڏا
- ۵- فرش فرش بر لاهي ليرا - خاڪي خوش خيالي ڏا

(۵۹)

هر هو يا هوڻ حوران - بره بهان اڻائي حيرت ڪا

ڪر ڪي دل ڏوان - بي انسان خيالي قدرت ڪا

- ۱- ڪم ڪراڻي شاهي بن سپاهي - هو ڪي راهي آڻي هون
- چاڻي لورڙ لماري هئي - راز رنگا رنگ عبرت ڪا
- ۲- رازچاڻي نهائي - رهن نهائي - بن سيلاني بوزنگ سمن
- چوڙ ڪي فرش لکانا - فرش مڪانا - هوق ڪهاڻي صورت ڪا
- ۳- ڀڳي ڀوت بهائي هوگهر حالي - ليدھن نهائي بيشود مهن
- اڻي مڃت ڪما مشهور - سدا منصور سولي ڪثرت ڪا
- ۴- ڪيل هئي خيالي باري - هو ڪي راضي - فيض فياضتي بيهوسي
- ڏر ڪي موج ڏرياڻي - اڻيرواهي - سهر سڄي ڪي صورت ڪا
- ۵- خاڪي نوش نظارا جوش - ڀڳي نوش مداامي مس
- اول آخر آب سدا جهاپ - ڏر هي حيرت ڪا

(۶۰)

هادي سالون پيد بعا - اڪه اڪافي والا - بره بڻالا

- ۱- لا نظر وچ آڻا ڏوڃها - تون توھن متوالا
- ۲- سهر ساري بر آب سيلاني - لورڙا ڪر ڪهالا

- ۳- راز رازي مهن راس - اي مگر ايت ايتا
۴- وحدث مکتوب نال ملاس - شو فان شوق کمالا
۵- خاص خاکي ليا رمل داي - چا کي جوش جمالا

(۱) اردو

ظاهر صورت از هست خون - بخت مگر مبر اسلام هي
مذکور سچود مورا شورو را شام هي

- ۱- زهد و فرض مورا - مراقب و لک و فطهر
مور دورد مورت خون - ورد نام هي
۲- مقرر - مژ هي هي - من کر جسم جا نا
هاضر حق هي همدم ، ناظر ، نظار هي
۳- قبل جو کعبه مورا ، مزاراب مدها مدهو ني
معبود روپ راکي ، راول رام هي
۴- تدرار هي تران ککي - ساري مچن کي صورت
پر لو ناتم ري اهاي - بائون ايتام هي
۵- مکار زلف اي ملحد - برهان جو مذکور کيتا
ناهمين ايمان دايغ نا رجا اسلام هي
۶- ملهون سي جدا بخت کاک - رب لي دلايا کيون پلا
سجدا چري لانا - هر خائي بدنام هي
۷- کيون نا کران سجدا خاکي - عشق داي صورت دا
سري انا سره - ايت - سر صبح امار هي

(۲)

معتبي مېشان مهن - سافي ايمان مهن

لېون لېي ايمان مهن - هر چاس در ايمان مهن

- ۱- اعلي خون اسرار مهن ، جوژ خون چنبار مهن ، شاه خون - رد ار مهن
سر سري - مېشان مهن
۲- احد احمد خون علي مهن ، مدي مرسل خون جلي مهن ، وارث رالي خون رلي مهن
عشق داي اعلان مهن
۳- داي داي خون دزم مهن ، کاکا خون ککل کور مهن ، خلق داي داي خون
خاقي و غز فان مهن

(۳۰)

- ۴- بر هر هون برسانه من ، عمق هون آذات من ، حسن هون هذات من
خود شمع پروان من
۵- خاکي اما هون بالقا من ، صاف صفاهون بارقا من ، بايقا هون خودخدا من
ذوالامن ذي شان من

پارسی

(۱)

من بگویم دمهدم الهات دم هو الله
الالهق دم دلم . کلمات دم هو الله

۱- شهنشاهی جلوه من - بهر راهی بهشتود ام

مشمور مست خود بشود ذات دم هو الله

۲- طالب مطالب ام - بهر مقام مشهور ام

او نبات بهر بهر اکرم - عشقات دم هو الله

۳- عرش من آسمان - لامکان ام - لاحد ام

سهر کرم در جهان - حالات دم هو الله

۴- کثرو ایمان یک کرم - جان بهمنه ساز خان

فراموش شد دو جهان - خیالات دم هو الله

۵- کعبه قبل دل کرم - در دل شکرم بهر را

بمس شکفته در جسر - آجالت دم هو الله

۶- اظهر اسم خاکي رفس نام حق شد عطا

لا اله الا الله ، بقا با الله ، اوقات دم هو الله

(۲)

پارسی

نور ام من طور ام - در ذات حق ظهور ام

مملوک ملک مظهر م - مهتمی مشکور ام

۱- شوق شاهان شبر ام - لافعلی الاعلی

خود وهي فرمان من بود حق حضور ام

۲- اظهر خواهد سازد بهرون - احد احمد جامع این

کرد ختم خواهش دلم - عاشق و مشکور ام

۳- در بهر راه ، وحدت فرق ام یک خیال

لسمع جسر ، جان خالق و حضور ام

۴- اظهر و باطن شناسم ، لسمع عمد کس

مورث دم دلمر است ، ذات خود مشکور ام

۵- مکن خاکي خوف کس - لسمع دیگر جا خدا

در هق الهالق بگو - مست ام مشکور ام

ڪلام

1. آسانجوعش انبائي لا اله الا الله ذاتي
ڪيائون قلب تاقلبي صبح و شام پرياتي
2. مراقب سر اوڀي مدي وڃي گوشي نشيني
تصور نورانظوموت لکاهي محب نجاتي
3. دم دم دلبر سان ملائي ديد ديدن
وڃڻ کي تا وڃڻون وڃم اترائي اک پائون جهاتي
4. اڳيون ناخيال بيودل تي رهون پيا محوموت
پوي ڀولڻ ناپيائي انا الحق ڀول علماتي
5. عڪم حال هر دم پياڻي سام من عرفي
التي اتر تڙي هري ٺهون ٽاگهراخي پاتي
6. خاڪي هن خيال شا هڪدم ٿئي حق ٿي شيعه حاصل
ڪيون جي ٽن يقين ته دل اهين صاحب صفاتي

فت اکر خاڪي فقير جا

رياض احمد فاروقي

عرف خاڪي ناني

ماحسن لار ڪاڻوي

ر-الو-شهر قندور و چيائيندڙ

ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون

پنج گنج خاڪي

رسالو

میان خدا بخشش فقیر "خاڪي" فاروقي درازي

خاڪي قمر جي روضي جو منظر - درازا شريف

مرتب -

هڪدم حسن "هڪسن" لاڙڪاڻوي

دورو دراز منهنجو ساڳو "سج" سان آهيان
آهيان جي ڪاڻ آهيان، ناهيان جي ڪاڻ ناهيان
"خاڪي"